

Т. М. Чабатарэўская В. У. Нікалаева

МАТЭМАТЫКА

Вучэбны дапаможнік для 3 класа
ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з беларускай мовай навучання

У 2 частках

Частка 1

*Допушчана
Міністэрствам адукацыі
Рэспублікі Беларусь*

Мінск
«Адукацыя і выхаванне»
2013

Правообладатель "Адукацыя і выхаванне"

УДК 51(075.3=161.3)

ББК 22.1я721

Ч-12

Рэцэнзент: кандыдат педагогічных навук, дацэнт кафедры прыватных методак Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка» *А. С. Шылава*

Умоўныя абазначэнні:

— новая тэма

— параўнай

*

— творчае заданне

Чабатарэўская, Т. М.

Ч-12 Матэматыка : вучэб. дапам. для 3-га кл. устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. мовай навучання. У 2 ч. Ч. 1 / Т. М. Чабатарэўская, В. У. Нікалаева. — Мінск : Адукацыя і выхаванне, 2013. — 136 с. : іл.

ISBN 978-985-471-588-9.

УДК 51(075.3=161.3)

ББК 22.1я721

ISBN 978-985-471-588-9 (ч. 1)

ISBN 978-985-471-590-2

- © Чабатарэўская Т. М.,
Дрозд У. Л., Столяр А. А., 2007
- © Чабатарэўская Т. М.,
Нікалаева В. У., 2013,
са змяненнямі
- © Афармленне. РУП «Выдавецтва
«Адукацыя і выхаванне»», 2013

Правообладатель "Адукацыя і выхаванне"

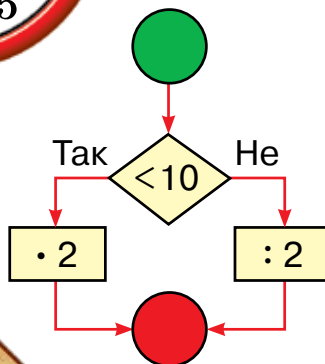
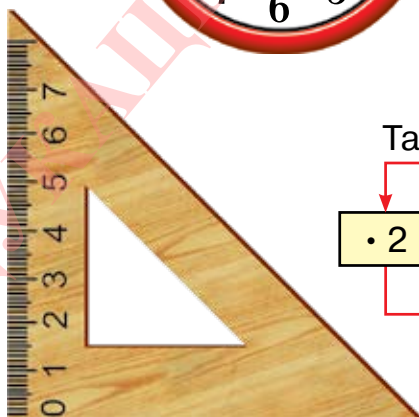
ЗМЕСТ

Паўтарэнне

4

Множанне і дзяленне

28

ПАЎТАРЭННЕ

- 1 Падзялі лікі на групы так, каб яны былі чым-небудзь падобныя: 2, 15, 16, 100, 35, 4, 70, 8. Запішы лікі ў групах па нарастанні.
- 2 Назаві лікі другога дзясятка. Колькі іх? Які з гэтых лікаў найменшы? Найбольшы? Выпішы лікі, якія дзеляцца на 2, не дзеляцца на 2. Запішы лік, у якім 1 дзясятак і 7 адзінак, сумай разрад-ных складаемых.

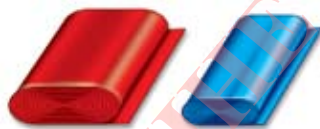

- 3 Параўнай, не вылічваючы.

$17 * 34$	$17 + 34$	$34 + 17$	$77 - 4$	77
$25 * 27$	$38 + 4$	$4 + 39$	$89 + 9$	89
$45 * 43$	$48 - 0$	$48 + 0$	$30 + 6$	30
- 4 Параўнай дзве задачы.
 - а) Даўжыня стараны квадрата 3 см. Знайдзі яго перыметр.
 - б) Перыметр квадрата роўны 12 см. Знайдзі даўжыню стараны квадрата.
- 5 Знайдзі зручным спосабам сумы, выкарыстаўшы першы прыклад.

$6 + 3 + 8 = 17$	$26 + 13 + 18$	$6 + 13 + 28$
$16 + 13 + 18$	$16 + 23 + 18$	$16 + 23 + 8$
$26 + 23 + 28$	$16 + 13 + 28$	$26 + 3 + 18$

- 6** У адным кавалку тканіны 36 м, а ў другім — 59 м. Ад другога кавалка адрэзалі 12 м. На колькі больш тканіны засталася ў другім кавалку, чым у першым? Пастаў іншыя пытанні да задачы.

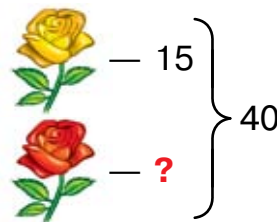
- 7** Знайдзі прамыя вуглы.

- 8*** У трох каробках знаходзяцца крупы, макароны і цукар. На адной каробцы напісана «Крупы», на другой — «Макароны», на трэцяй — «Крупы або цукар». У якой каробцы што знаходзіцца, калі ні адзін надпіс не адпавядае таму, што змешчана ў ёй?

- 9** На клумбе расло 40 жоўтых і чырвоных руж. Жоўтых руж было 15. Колькі чырвоных руж расло на клумбе?

- 10** Вылічы.

$29 + 3$	$2 + 49$	$45 - 8$	$24 + 32$
$48 + 4$	$5 + 67$	$57 - 9$	$42 + 18$
$37 + 5$	$4 + 79$	$82 - 4$	$67 - 25$

Урок 2

- 1 Запішы лікавыя выразы і знайдзі іх значэнні:
а) суму лікаў 15 і 16 павяліч на 4;
б) ад сумы лікаў 18 і 37 аднімі 9;
в) рознасць лікаў 28 і 9 павяліч на 15;
г) рознасць лікаў 45 і 18 паменшы на 6.
- 2 Запішы па нарастанні лікі, у якіх: 2 дзяс.; 5 дзяс.
4 адз.; 10 дзяс.; 7 адз. 3 дзяс.
- 3 Выканай дзеянні.
$35 + 29$	$99 - 13$	$35 - 6$	$97 + 3$
$18 + 43$	$89 - 19$	$84 - 7$	$45 + 9$
- 4 У адной каструлі 9 л кампоту, а ў другой — 12 л.
За абедам дзеці выпілі 10 л кампоту.

Пастаў пытанні, каб задача рашалася так:

$$12 - 9 \quad 12 + 9 \quad 12 - 10 \quad (9 + 12) - 10$$

- 5* У брата і сястры пароўну яблыкаў. Брат даў сястры тры яблыкі. На колькі яблыкаў стала больш у дзяўчынкі, чым у яе брата?

6

29 * 2 дзяс. 9 адз.

69 * 96

85 * 8 дзяс. 6 адз.

2 дзяс. 1 адз. * 12

39 * 3 дзяс.

54 * 5 дзяс.

7

Устаў прапушчаныя лікі.

68 мін = г мін

7 дм 5 см = см

9 дм = см

1 м 6 дм = дм

8

Складзі задачу па рысунку і рашы яе.

16 кг

на 7 кг лягчэйшы

?

9

Падбяры патрэбныя складаемыя.

$$\square + 3 = 10$$

$$60 + \square = 80$$

$$62 + \square = 69$$

$$\square + 4 = 76$$

$$\square + 7 = 15$$

$$18 + \square = 30$$

$$8 + \square = 16$$

$$\square + 25 = 50$$

$$\square + 17 = 30$$

Урок 3

1 Прачытай лікавыя выразы і знайдзі іх значэнні.

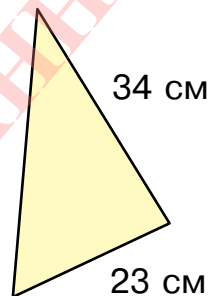
$$(40 + 15) - 9 \qquad 100 - (27 + 14)$$

$$(74 - 19) + 6 \qquad 52 + (60 - 24)$$

$$(25 + 14) - 14 \qquad (46 - 18) + 18$$

2 Перыметр трохвугольніка 96 см.

Адна старана 23 см, а другая — 34 см. Знайдзі даўжыню трэцяй стараны. Параўнай яе з сумай даўжынь дзвюх іншых старон.

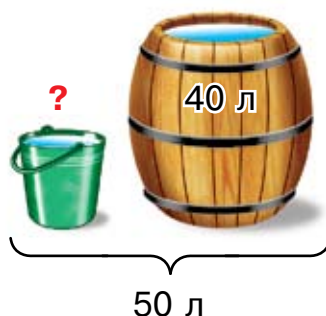
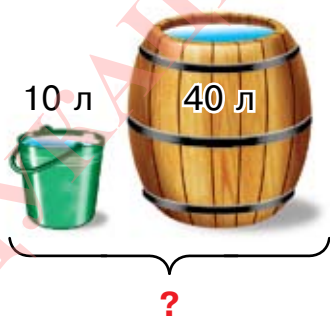
3 Устаў патрэбныя лікі.

$$2 \text{ дм} = \square \text{ см} \qquad 3 \text{ дм } 4 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ м} = \square \text{ см} \qquad 45 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$1 \text{ м} = \square \text{ дм} \qquad 10 \text{ дм} = \square \text{ м}$$

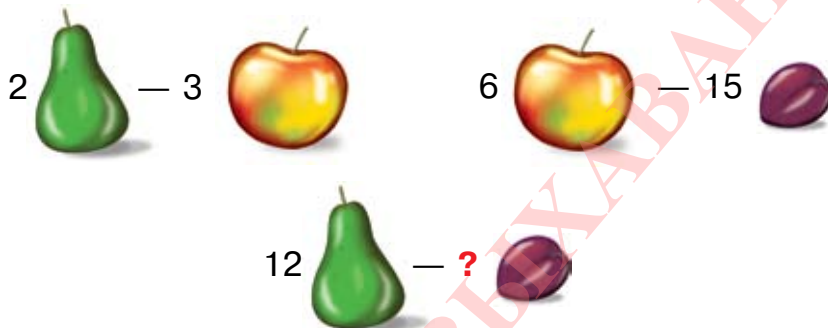
4 Складзі задачы па рысунку і рашы іх.

5 \geq $16 * 8 + 8$ $9 * 9 + 9$ $18 - 9 * 18 - 6$

$16 * 9 + 7$ $9 * 9 + 5$ $27 - 4 * 28 - 4$

- 6** У кнізе 85 вершаў. Пасля таго як некалькі вершаў Насця прачытала, ёй засталася прачытаць 28 вершаў. Колькі вершаў Насця прачытала?
- 7*** За 2 грушы даюць 3 яблыкі, а за 6 яблыкаў — паўтара дзясятка сліў. Колькі сліў дадуць за 12 груш?

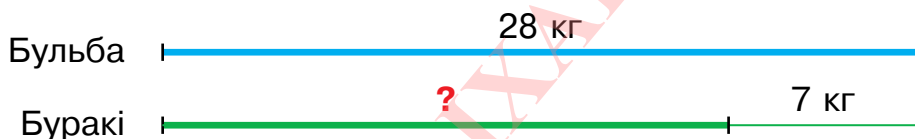
- 8** З табліцы выпішы пары лікаў, сума якіх роўна 98.

34	64	72
19	13	79
26	11	85
87	60	38

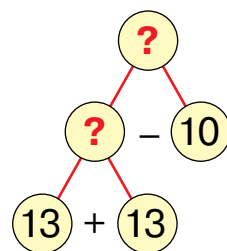
- 9** У садзе расце 17 кустоў: 7 кустоў чорных парэчак, 5 кустоў чырвоных парэчак, астатнія кусты — агрэст. Колькі кустоў агрэсту ў садзе?
- 10** Запішы выразы і знайдзі іх значэнні:
 а) рознасць лікаў 60 і 8 паменшы на 20;
 б) 70 паменшы на рознасць лікаў 16 і 9;
 в) суму лікаў 25 і 65 павяліч на 10.

Урок 4

- 1 Прачытай выразы: $8 + 7$, $18 + 7$, $56 + 5$.
- 2 Запішы выразы і знайдзі іх значэнні:
 - а) сума лікаў 73 і 9;
 - б) першае складаемае 27, а другое 34;
 - в) суму лікаў 24 і 37 павяліч на 15;
 - г) да ліку 23 дадай суму лікаў 14 і 26.
- 3 Складзі задачу па кароткім запісе і рашы яе.

- 4 У парку расце 13 бяроз, столькі ж клёнаў, а ліп — на 10 менш, чым бяроз і клёнаў разам. Колькі ў парку ліп? Рашы задачу па схеме.

- 5 а) Выразі ў дэцыметрах і сантыметрах: 69 см, 38 см, 14 см.
б) Выразі ў метрах і дэцыметрах: 51 дм, 35 дм, 92 дм.
в) Выразі ў дэцыметрах: 4 м, 6 м, 3 м 9 дм.

- 6* У зайцоў, што гулялі пад елкай, 16 вушэй. 2 зайцы пабеглі. Колькі зайцоў было? Колькі засталася?

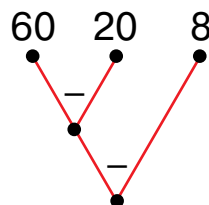
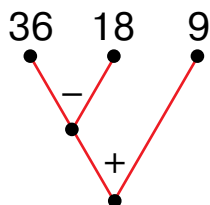
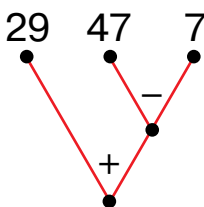
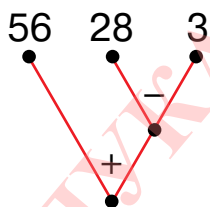

- 7 Вимерай звёны ломанай. Вынікі вымярэння запішы па спаданні.

- 8 Запішы лічбамі лікі па спаданні: 7 дзяс. 7 адз.; 8 адз.; 9 дзяс; 3 адз.; 1 дзяс. 5 адз.
- 9 Як зменіцца лік 80, калі яго спачатку паменшыць на 23, а затым павялічыць на 30?
- 10 Вася выканаў 15 заданняў па матэматыцы: 3 задачы ён выканаў у два дзеянні, 5 задач — у адно дзеянне і некалькі прыкладаў. Колькі прыкладаў рашыў Вася?

- 11 Складзі лікавыя выразы і знайдзі іх значэнні.

Урок 5

1 Успомні!

$$29 + 8 = 37$$

$$37 - 8 = 29$$

$$37 - 29 = 8$$

Каб знайсці адно са складаемых, трэба ад сумы адняць другое складаемае.

Знайдзі невядомыя складаемыя.

$$\square + 4 = 11$$

$$52 + \square = 89$$

$$64 + \square = 78$$

$$27 + \square = 41$$

$$\square + 29 = 100$$

$$\square + 35 = 99$$

2 Для каманды купілі 40 чырвоных і жоўтых футболак. Чырвоных футболак было 13. Колькі купілі футболак жоўтага колеру?

3 У хатняй бібліятэцы 87 кніг: 27 — для дарослых, 20 — для школьнікаў, а астатнія — для дашкольнікаў. Колькі кніг для дашкольнікаў?

4 Колькі на рысунку прамых вуголоў? Колькі чатырохвугольнікаў? Вымерай стораны аднаго з чатырохвугольнікаў і знайдзі яго перыметр.

5 \leq $72 * 70$

2 дзяс. 5 адз. * 5 дзяс. 2 адз.

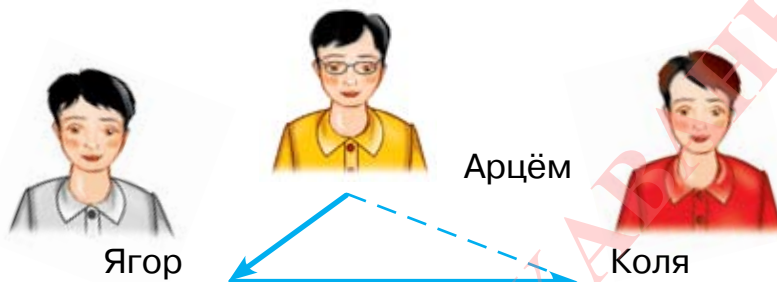
$28 * 82$

6 дзяс. * 6 дзяс. 1 адз.

$92 * 90$

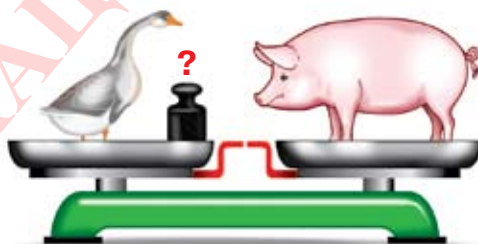
3 дзяс. * 30 адз.

- 6* Браты Ягор, Арцём і Коля — рознага ўзросту. Ягор не старэйшы за Колю, а Арцём не старэйшы за Ягора. Назаві імёны старэйшага, сярэдняга і малодшага братоў.

- 7 Пры дапамозе лічбаў 2, 0, 7 запішы ўсе магчымыя двухзначныя лікі. Колькі іх? Найбольшы з гэтых лікаў запішы сумай разрадных складаемых. Знайдзі суму найменшага і найбольшага з гэтых лікаў.

- 8 Маса гусі 7 кг, а парасяці — 21 кг. На колькі кілаграмаў гусь лягчэйшая за парася?

- 9 Знайдзі невядомыя складаемыя.

$$15 + \square = 24$$

$$24 + \square = 59$$

$$11 + \square = 40$$

$$\square + 13 = 30$$

$$\square + 9 = 31$$

$$\square + 21 = 49$$

Урок 6

1 Прачытай выразы.

$$10 - 3 \quad 45 - 9 \quad 52 - 14$$

2 Запішы выразы і знайдзі іх значэнні:

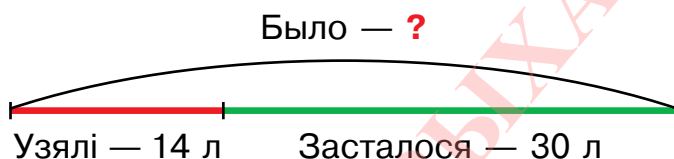
а) рознасць лікаў 28 і 8;

б) памяншаемае 71, аднімаемае 19;

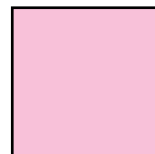
в) лік 84 паменшы на суму лікаў 17 і 5;

г) ад ліку 90 аднімі суму лікаў 18 і 19.

3 Складзі задачу па рысунку.

4 Перыметр квадрата роўны 8 см. Знайдзі яго старану.

5 $\begin{matrix} \geq \\ \leq \\ = \end{matrix}$ $77 + 15 * 87 + 5$

$$73 - 17 * 73 - 27$$

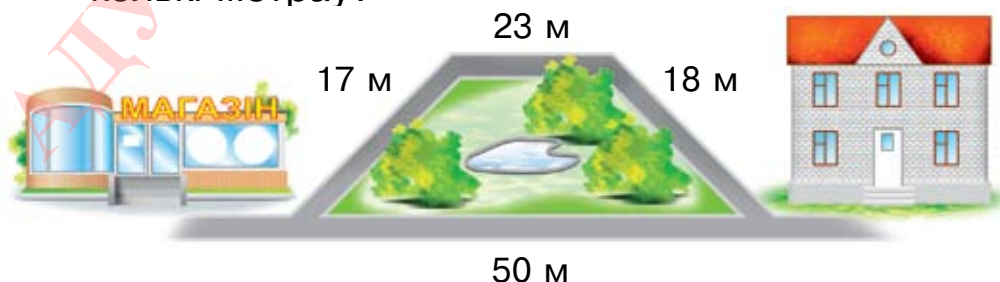
$$83 + 5 * 85 + 3$$

$$70 - 7 * 77 - 10$$

$$82 - 25 * 72 - 25$$

$$86 - 15 * 70 + 5$$

6 Ад магазіна да дома можна прайсці напрасткі або вакол сквера. Які шлях карацейшы? На колькі метраў?

7 Устаў прапушчаныя лікі.

$$6 \text{ м } 3 \text{ дм} = \square \text{ дм}$$

$$70 = \square \text{ дзяс. } \square \text{ адз.}$$

$$7 \text{ дм } 5 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$54 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$$

$$53 = \square \text{ дзяс. } \square \text{ адз.}$$

$$34 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$$

8* Назаві суму лікаў кожнага са слупкоў, калі сума лікаў сярэдняга слупка роўна 65.

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25

9 Пастаў патрэбную лічбу замест зорачкі.

$$\begin{array}{r} + \overset{*}{8} 5 \\ \underline{8 *} \\ 99 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 5 \overset{*}{3} \\ \underline{* 3} \\ 82 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 9 \overset{*}{5} \\ \underline{* 5} \\ 73 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 7 \overset{*}{8} \\ \underline{* 8} \\ 59 \end{array}$$

10 Дзве курыцы вывелі куранят: адна — 12, другая — на 5 менш. Колькі ўсяго куранят вывелі дзве курыцы?

11 Вылічы.

$$36 + 14$$

$$25 + 75$$

$$79 + 21$$

$$55 + 45$$

$$30 - 28$$

$$100 - 69$$

$$50 - 36$$

$$70 - 54$$

$$52 + 28$$

$$38 + 52$$

$$83 + 17$$

$$68 + 22$$

$$70 - 63$$

$$90 - 41$$

$$60 - 48$$

$$60 - 23$$

Урок 7

1 Успомні!

$$23 - 9 = 14$$

$$14 + 9 = 23$$

$$23 - 14 = 9$$

Каб знайсці памяншаемае, трэба да рознасці дадаць аднімаемае.

Каб знайсці аднімаемае, трэба ад памяншаемага адняць рознасць.

Знайдзі невядомыя лікі.

$$\square - 30 = 40$$

$$17 - \square = 9$$

$$\square - 18 = 20$$

$$30 - \square = 15$$

$$35 - \square = 15$$

$$\square - 13 = 45$$

2 Высушылі 11 кг шывшыны і атрымалі 5 кг сухіх пладоў. Колькі кілаграмаў вады выпарылася?

3 Запішы лікі, у якіх: 2 дзяс; 3 дзяс. 1 адз.; 6 адз.; 7 дзяс; 3 дзяс. 3 адз.

Размясці іх па нарастанні.

4 Каб паўтарыць матэматыку, настаўніца падрыхтавала некалькі тэстаў. Вучні выканалі 9 тэстаў на тэму «Задачы», 12 тэстаў на тэму «Выразы». Засталося выканаць 8 тэстаў. Колькі тэстаў падрыхтавала настаўніца?

5 \approx $3 \text{ дм} * 30 \text{ см}$

$$5 \text{ дм } 1 \text{ см} * 5 \text{ дм } 4 \text{ см}$$

$$1 \text{ г} * 70 \text{ мін}$$

$$70 \text{ см} * 7 \text{ дм } 1 \text{ см}$$

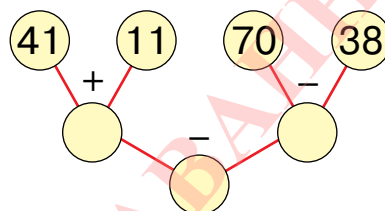
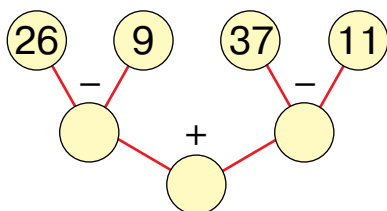
$$10 \text{ дм} * 10 \text{ см}$$

$$100 \text{ см} * 1 \text{ м}$$

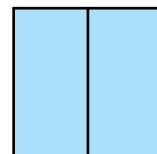
6* Як атрымаць 0 з трох пяцёрак?

$$5 * 5 * 5 = 0$$

7 Якія прыклады зашыфраваны?

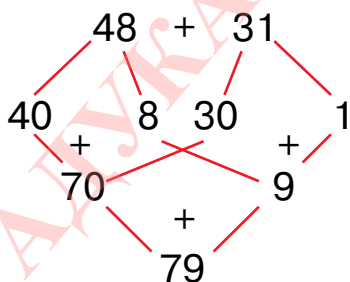

8 Квадрат, перыметр якога 20 см, разрэзалі на два аднолькавыя прамавугольнікі. На колькі сантыметраў перыметр квадрата меншы за суму перыметраў прамавугольнікаў?

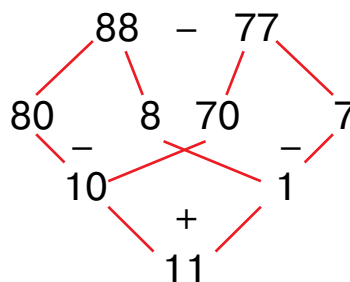

9 Па адзін бок вуліцы 17 дамоў, а па другі — на 2 дамы больш. Колькі ўсяго дамоў на вуліцы?

10 Зрабі вылічэнні па ўзор.

$$21 + 67$$

$$56 - 13$$

Урок 8

1 Успомні!

$$47 + 3 = 50$$

$$50 - 3 = 47$$

$$50 - 47 = 3$$

Складання правярэцца адніманнем.

$$50 - 3 = 47$$

$$47 + 3 = 50$$

$$50 - 47 = 3$$

Адніманне правярэцца складаннем або адніманнем.

Выканай дзеянні і зрабі праверку.

$$98 + 2$$

$$35 + 5$$

$$60 - 8$$

$$30 - 4$$

$$67 + 3$$

$$46 + 12$$

$$90 - 5$$

$$80 - 7$$

- 2 У аўтобусе было 17 чалавек. На прыпынку зайшло 5 чалавек, а выйшла 9. Як змянілася колькасць пасажыраў? На колькі?

- 3 Як зменіцца рознасць $34 - 17$, калі памяншаемае павялічыць (паменшыць) на 6? Калі аднімаемае павялічыць (паменшыць) на 5?

4

$$2 \text{ м} * 8 \text{ дм}$$

$$2 \text{ дм } 5 \text{ см} * 52 \text{ см}$$

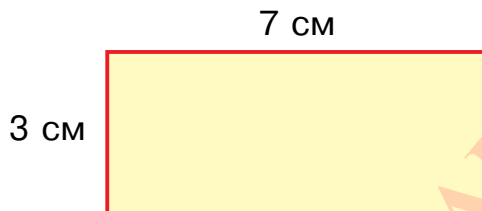
$$2 \text{ дм} * 12 \text{ см}$$

$$2 \text{ дм } 3 \text{ см} * 30 \text{ см}$$

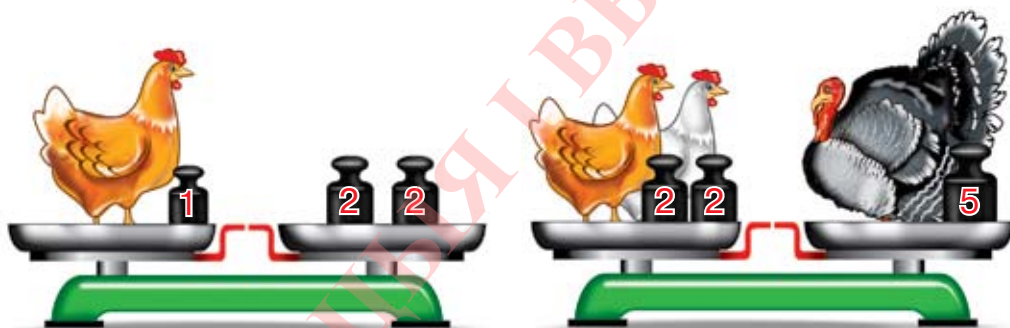
$$7 \text{ дм} * 3 \text{ см}$$

$$7 \text{ дм} * 3 \text{ м}$$

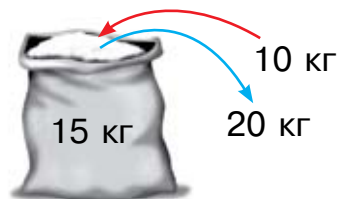
- 5 Даўжыня прамавугольніка роўна 7 см, а шырыня 3 см. Як зменіцца яго перыметр, калі даўжыню і шырыню павялічыць на 5 см? Калі даўжыню паменшыць на 4 см, а шырыню павялічыць на 3 см?

- 6* Якая маса курыцы і якая маса індэка? Параўнай, хто цяжэйшы і на колькі.

- 7 У мяху было 15 кг цукру. Спачатку ў яго дасыпалі 10 кг цукру, а потым адсыпалі 20 кг. Колькі цукру стала ў мяху?

- 8 Выканай дзеянні і зрабі праверку.

$$48 - 6$$

$$70 - 4$$

$$60 - 27$$

$$84 - 25$$

$$59 + 7$$

$$39 + 8$$

$$75 + 15$$

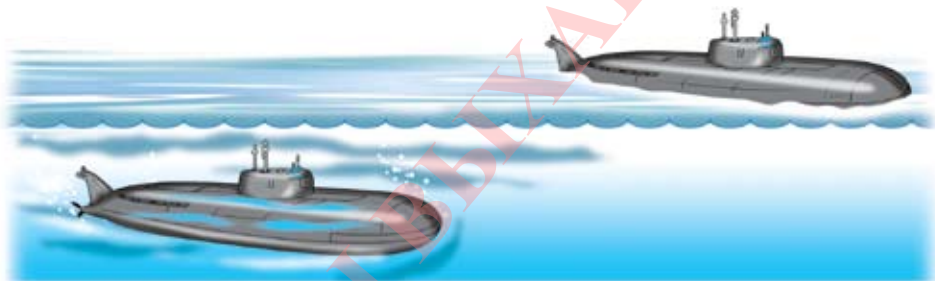
$$19 + 31$$

Урок 9

- 1 Знайдзі выразы, у якіх памяншаемае роўна 64, і вылічы іх значэнні.

$$\begin{array}{cccc} 64 + 6 & 64 - 23 & 20 + 64 & 64 - 64 \\ 100 - 64 & 64 - 38 & 64 - 6 & 65 - 64 \end{array}$$

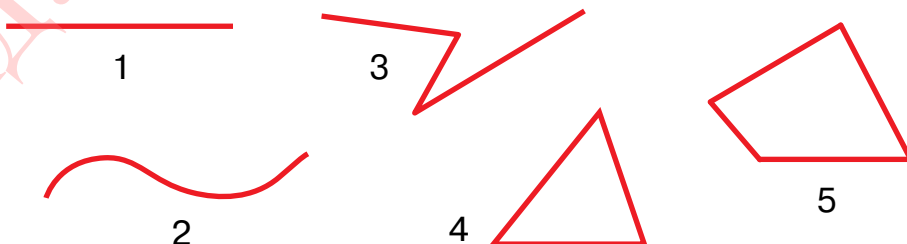
- 2 Падводная лодка ішла, апусціўшыся пад ваду, 9 г і 3 г пасля ўсплыцця. Колькі гадзін рухалася лодка? Складзі адваротныя задачы.

- 3 Знайдзі невядомыя кампаненты.

$$\begin{array}{ccc} 15 + \square = 49 & \square - 46 = 29 & 87 - \square = 28 \\ \square + 34 = 90 & \square - 52 = 16 & 90 - \square = 43 \end{array}$$

- 4 Дай назву кожнай фігуры. Вымерай стораны чатырохвугольніка і знайдзі яго перыметр.

5* На стале ляжалі 7 груш і 5 яблыкаў. Калі за абедам з'елі яблыкаў і груш пароўну, то засталася садавіна аднаго віду. Якая гэта садавіна? Колькі яе засталася? Колькі садавіны з'елі?

6 \leq $8 * 9$ $0 * 1$ 1 дзяс. * 2 дзяс.
 $80 * 90$ $10 * 20$ 3 дзяс. 5 адз. * 36
 $84 * 91$ $90 * 91$ 47 * 4 дзяс. 7 адз.

7 У двух мяшэчках 27 цукерак. Калі з першага мяшэчка ўзялі 5 цукерак, то ў ім засталася 12 цукерак. Колькі цукерак было ў другім мяшэчку?

8 Двое кацянят пабеглі ад кошкі ў розныя бакі. Якая адлегласць будзе паміж кацянятамі, калі адно з іх прабегла 9 дм, а другое — 7 дм?

9 Выканай дзеянні і зрабі праверку.

$45 + 18$ $75 - 12$ $16 + 37$ $90 - 7$

1 Прачытай выразы.

$6 \cdot 3$

$10 \cdot 3$

$1 \cdot 2$

$9 \cdot 2$

2 Запішы выразы і знайдзі іх значэнні:

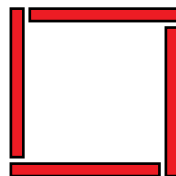
а) здабытак лікаў 4 і 3;

б) дзель лікаў 12 і 3;

в) першы множнік 8, другі 2;

г) дзялімае 16, дзельнік 2.

3 Каб скласці адзін квадрат, трэба чатыры палачкі. Колькі палачак спатрэбіцца, каб скласці тры такія квадраты?

4 Замяні сумы здабыткамі.

$12 + 12 + 12$

$7 + 7$

$0 + 0 + 0$

$1 + 1 + 1 + 1$

$a + a$

$3 + 3 + 3$

5 Замяні здабыткі сумамі.

$8 \cdot 3$

$0 \cdot 3$

$1 \cdot 7$

$11 \cdot 3$

$17 \cdot 2$

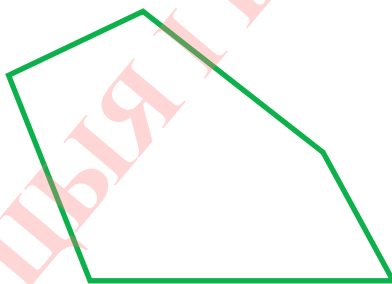
$24 \cdot 3$

6 На талерцы 4 пірожныя. Колькі пірожных на 2 талерках? Складзі адваротныя задачы і рашы іх.

- 7*** Уздоўж дарогі праз кожныя 20 м стаяць слупы. Колькі слупоў размяшчаецца на адлегласці 100 м?

- 8** Привезлі 100 пар абутку: 23 пары для дзяцей, а астатнія — для дарослых. На колькі больш прывезлі пар абутку для дарослых, чым для дзяцей?
- 9** Вымерай стораны пяцівугольніка і знайдзі яго перыметр.

- 10** Першы лік — 49, другі — 18, трэці — 40. На колькі трэці лік меншы за суму двух першых?
- 11** Падбяры невядомыя множнікі.

$$\square \cdot 2 = 6$$

$$\square \cdot 3 = 12$$

$$2 \cdot \square = 10$$

$$2 \cdot \square = 6$$

$$3 \cdot \square = 12$$

$$\square \cdot 2 = 10$$

$$\square \cdot 2 = 12$$

$$\square \cdot 3 = 6$$

$$9 \cdot \square = 18$$

1 Прачытай выразы.

$6 : 2$

$12 : 3$

$10 : 2$

$24 : 3$

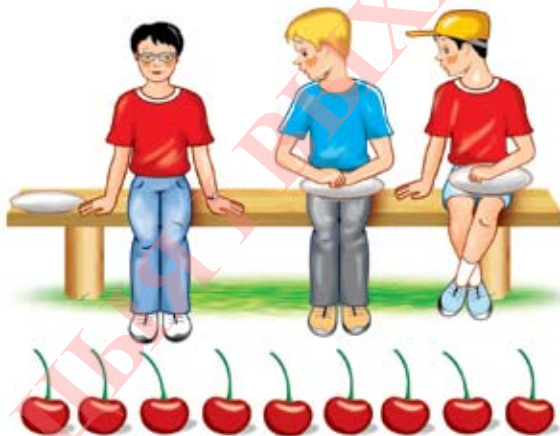
2 Запішы выразы і знайдзі іх значэнні:

а) дзель лікаў 8 і 2;

б) дзялімае 18, дзельнік 3;

в) першы множнік 6, другі 3.

3 Трое хлопчыкаў падзялілі 9 чарэшань пароўну.
Па колькі чарэшань атрымаў кожны?

4* Пеця адзначыў на адрэзку 8 пунктаў праз 2 см.
Каця на другім адрэзку адзначыла 15 пунктаў
праз 1 см. У каго з дзяцей адрэзак даўжэйшы?

5 Вылічы.

$3 \cdot 2 + 4$

$24 : 3 + 47$

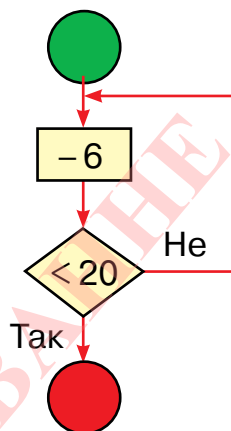
$12 : 3 + 9$

$18 : 9 + 78$

$21 : 7 + 39$

$90 - (20 : 2)$

6 На «ўваход» вылічальнай машыны падаюцца лікі 10, 30, 40. Вызнач, які лік атрымаецца на «выхадзе» машыны і колькі разоў машына выканае адніманне.

7 Замяні сумы аднолькавых складаемых здабыткамі. Запішы новыя выразы.

$$3 + 3 + 3 + 15$$

$$15 + 15 + 15 + 5$$

$$2 + 2 + 2 + 24$$

$$10 + 10 + 10 - 13$$

8 $\Leftarrow \Rightarrow$ $8 : 2 * 8 \cdot 2$

$$2 \cdot 4 * 3 \cdot 4$$

$$8 + 8 + 8 * 8 \cdot 2$$

$$12 : 2 * 12 : 3$$

$$7 \cdot 2 * 7 + 7$$

$$4 + 4 + 4 * 4 \cdot 3$$

9 Каця расклала 12 каляровых алоўкаў у каробкі па 6 штук у кожную. Колькі спатрэбілася каробак?

10 Вылічы.

$$36 - 18$$

$$80 - 47$$

$$70 + 25$$

$$14 : 2$$

$$97 - 19$$

$$55 - 36$$

$$18 + 36$$

$$16 : 8$$

Урок 12

- 1 Для кожнага прыкладу на множанне запішы па два прыклады на дзяленне.

$$2 \cdot 3 = 6$$

$$6 \cdot 3 = 18$$

$$4 \cdot 2 = 8$$

$$8 \cdot 3 = 24$$

$$9 \cdot 3 = 27$$

$$3 \cdot 7 = 21$$

- 2 9 хлопчыкаў сабралі па 2 слоікі суніц. Колькі слоікаў ягад сабралі?

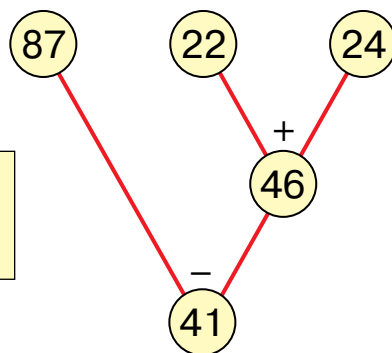
Складзі задачу, каб яна рашалася так: $18 : 2$.

- 3 Ад стужкі адрэзалі прамавугольнік, перыметр якога 20 см. Нарысуй такі прамавугольнік.

- 4 Знайдзі значэнні выразаў з дужкамі.

Узор: $87 - (22 + 24) = 41$

Спачатку выконваецца дзеянне ў дужках.

$$64 - (22 + 41)$$

$$76 - (58 - 19)$$

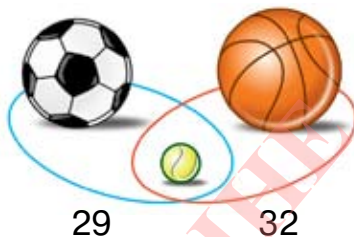
$$93 - (84 + 6)$$

$$(8 \cdot 2) + 24$$

$$30 + (41 - 17)$$

$$42 - (16 : 2)$$

- 5* Школа купіла 34 мячы. Баскетбольных і тэнісных — 32 мячы, а тэнісных і футбольных — 29 мячоў. Колькі якіх мячоў купіла школа?

- 6 Выразі.

$$3 \text{ дм } 4 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$80 \text{ дм} = \square \text{ м}$$

$$25 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$$

$$3 \text{ м } 6 \text{ дм} = \square \text{ дм}$$

$$45 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$70 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

- 7 У дзвюх вазах стаяла па 3 кветкі, а ў трэцяй — 9 кветак. Колькі ўсяго кветак было?

- 8 У гаражы было 50 аўтобусаў. У рэйс адправілася 43 аўтобусы, а прыехала ў гараж 9 аўтобусаў. Колькі аўтобусаў пасля гэтага стала ў гаражы?

- 9 Знайдзі значэнні выразаў з дужкамі і без дужак. Параўнай іх.

$$75 + (15 - 7)$$

$$87 - (15 + 41)$$

$$52 - (7 - 3)$$

$$75 + 15 - 7$$

$$87 - 15 + 41$$

$$52 - 7 - 3$$

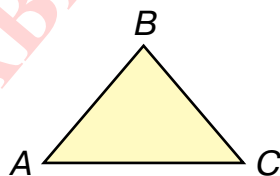
МНОЖАННЕ І ДЗЯЛЕННЕ

Для абазначэння геаметрычных фігур выкарыстоўваюцца літары лацінскага алфавіта: A a (а), B b (бэ), C c (цэ), D d (дэ), E e (е), K k (ка), M m (эм), O o (о).

Напрыклад, трохвугольнік можна назваць так:

ABC , ACB , BCA , BAC , CAB , CBA .

1 Нарысуй у сшытку прамы вугал. Адкладзі на яго старанах 3 см і 4 см. Злучы канцы двух адрэзкаў, адкладзеных на старанах вугла. Якую фігуру атрымаў? Абазнач яе. З дапамогай лінейкі знайдзі суму даўжынь старон фігуры.

2 Метровай палкай вымералі глыбіню вады ў бочцы. Над вадой засталася 15 см палкі. Якая глыбіня вады?

3* На першы грузавік пагрузілі палавіну халадзільнікаў. На другі грузавік — астатнія 4. Колькі ўсяго было халадзільнікаў?

4 Падбярэ такія лікі, каб запісы былі праўдзівымі.

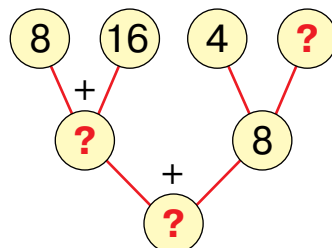
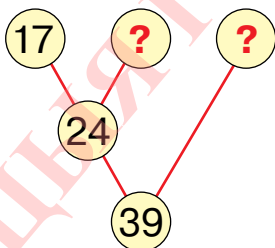
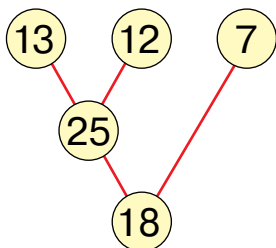
$$54 - 10 < 54 - \square \qquad 19 + 40 > 19 + \square$$

$$33 + 6 < 33 + \square \qquad \square - 4 > 27 + 7$$

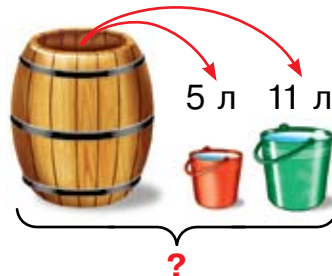
5 Са 100 кг буракоў атрымліваюць 20 кг цукру. На колькі больш выкарыстана буракоў, чым атрымана цукру?

6 Аднаві схемы вылічэнняў.

7 3 бочкі адлілі 5 л вады, а потым яшчэ 11 л. Колькі літраў вады было ў бочцы, калі ў ёй засталася 9 л вады?

8 Вылічы.

$21 : 3$	$14 : 2$	$3 \cdot 4$	$2 \cdot 9$
$18 : 2$	$16 : 2$	$3 \cdot 8$	$3 \cdot 6$

З дапамогай выказаў можна афармляць рашэнне задач.

Задача 1. У адным кошыку 25 грыбоў, а ў другім — на 7 грыбоў больш. Колькі грыбоў у другім кошыку?

Для рашэння задачы трэба выканаць складанне лікаў 25 і 7.

Сума $25 + 7$ — лікавы выраз.

Калі выканаць дзеянне, то атрымаецца лік 32. Гэты лік называюць значэннем выразу. Выраз не мае значэння, калі ў ім нельга выканаць якое-небудзь дзеянне. Напрыклад: $25 - 37$.

Задача 2. У адным кошыку 25 грыбоў, а ў другім — на a грыбоў больш. Колькі грыбоў у другім кошыку? Для рашэння гэтай задачы можна скласці выраз $25 + a$, які змяшчае літару a .

Значэнні літары могуць мяняцца, таму яе называюць **зменнай**, а выраз, які змяшчае зменную, — **выразам са зменнай**.

$25 + a$ — выраз са зменнай

Лікі, якія можна падстаўляць замест зменнай, называюць **значэннямі зменнай**.

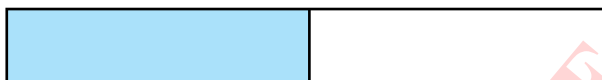
Калі $a = 10$, то $25 + a = 25 + 10 = 35$.

Калі $a = 15$, то $25 + a = 25 + 15 = 40$.

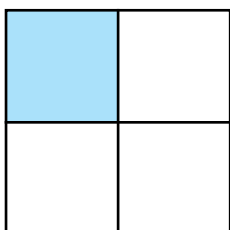
- 1** У адной каробцы 6 алоўкаў. Колькі алоўкаў у 2 такіх каробках; у 3 такіх каробках; у b такіх каробках? Складзі выразы для рашэння задачы.
- 2** Знайдзі значэнні выказаў:
 а) $35 - a$, калі a роўна 8, 13;
 б) $12 : b$, калі b роўна 2, 3.
- 3** У краме купілі 3 кг яблыкаў, а груш — b кг. Што абазначаюць выразы?
 $3 + b$ $3 - b$
- 4*** У двары гулялі авечкі і куры, у іх было разам 14 ног. Колькі было авечак і колькі курэй, калі ўсяго было 5 галоў?

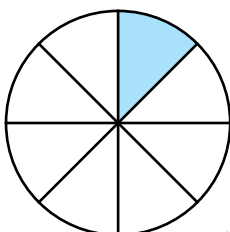
- 5** Знайдзі значэнні выказаў.
 $8 \cdot 2$ $16 : 8$ $16 + 4 - 8$
 $4 \cdot 3$ $12 : 4$ $80 - (19 + 14)$
- 6** Нарысуй прамавугольнік са старанамі 5 см і 7 см. Знайдзі яго перыметр рознымі спосабамі. Запішы адпаведныя выразы.
- 7** \geq $41 * 69$ $35 + 6 * 35$ $42 + 1 * 42 + 4$
 $61 * 51$ $23 + 5 * 23$ $35 \text{ см} * 3 \text{ дм}$

Палоску падзялілі на дзве **роўныя** часткі. Кожная з гэтых частак ёсць **адна другая доля** палоскі $\left(\frac{1}{2}\right)$.

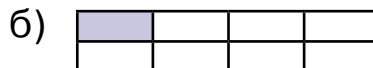
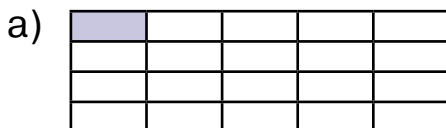
Квадрат падзялілі на чатыры роўныя часткі. Адна з гэтых частак — чацвёртая доля квадрата $\left(\frac{1}{4}\right)$.

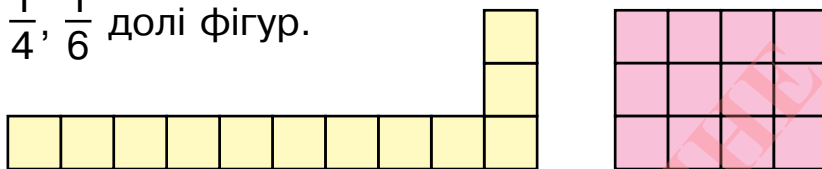
Круг падзялілі на 8 роўных частак. Адна з гэтых частак — восьмая доля круга $\left(\frac{1}{8}\right)$.

Доля — гэта адна з роўных частак цэлага.

1 Прамавугольнікі падзелены на роўныя часткі. Якую долю складае зафарбаваная частка кожнага прамавугольніка?

- 2 Нарысуй такія фігуры ў сшытку і зафарбуй $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{6}$ долі фігур.

- 3* У кошык з яблыкамі паклалі 6 груш. Палавіну ўсіх фруктаў з'елі. У кошыку засталася 10 фруктаў. Колькі яблыкаў было ў кошыку?

- 4 Дай назву лікам пры складанні, адніманні, множанні, дзяленні.

$$2 + 3 = 5 \quad 7 - 1 = 6 \quad 5 \cdot 2 = 10 \quad 8 : 2 = 4$$

Назаві кампаненты, якія знаходзяцца дзеяннямі складання і аднімання.

- 5 Маса бульдога 22 кг, а спаніэля — на 9 кг меншая. Якая маса ў бульдога і спаніэля разам?

— 22 кг

— ?, на 9 кг менш

- 6 Вылічы.

$$52 + (90 - 34)$$

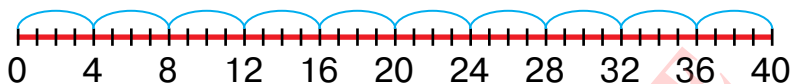
$$80 + (70 - 57)$$

$$(2 \cdot 4) + 37$$

$$70 - (43 + 16)$$

$$96 - (28 + 14)$$

$$(16 : 2) + 39$$

Прыёмы множання

1. Замена здабытку сумай.

$$4 \cdot 2 = 4 + 4 = 8$$

2. Выкарыстанне адказу папярэдняга прыкладу.

$$4 \cdot 3 = 8 + 4 = 12$$

3. Множанне па частках.

$$4 \cdot 7 = 4 \cdot 5 + 4 \cdot 2 = 20 + 8 = 28$$

$$5 + 2$$

4. Выкарыстанне перамяшчальнай уласцівасці дзеяння множання.

$$4 \cdot 3 = 3 \cdot 4 = 12$$

$$a \cdot b = b \cdot a$$

5. $a \cdot 1 = a$

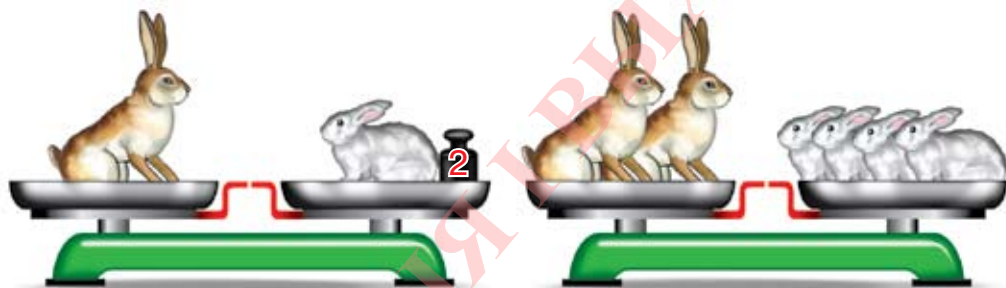
$$a \cdot 0 = 0$$

1 Складзі табліцу множання ліку 4.

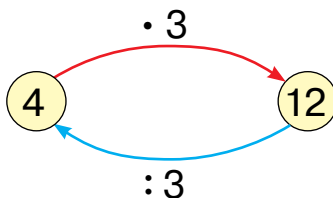
4 ·	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Як, выкарыстаўшы гэту табліцу, скласці табліцу множання на 4? Запішы.

- 2** Васіль запісаў вынікі множання лікаў ад 0 да 10 на лік 4. Знайдзі памылкі, калі яны ёсць, і запішы правільна.
0, 4, 8, 12, 16, 24, 26, 28, 32, 36, 42.
- 3** Бацьку 35 гадоў. Ліза маладзейшая за бацьку на 23 гады, а яе сястры 5 гадоў. На колькі гадоў Ліза старэйшая за сваю сястру?
- 4*** Маса зайца на 2 кг большая за масу труса. Маса 2 зайцоў такая ж, як 4 трусоў. Якая маса аднаго зайца?

- 5** Нарысуй прамавугольнік са старанамі 3 см і 7 см, а потым квадрат, перыметр якога роўны перыметру прамавугольніка.
- 6** Мама нарыхтавала 15 л клубнічнага кампоту і 6 трохлітровых слоікаў яблычнага. Колькі літраў кампоту нарыхтавала мама?
- 7** Рашы пары прыкладаў, параўнай адказы.
$16 - (6 + 2)$	і	$(16 - 6) + 2$
$(20 - 10) : 5$	і	$20 - (10 : 5)$
$12 + (4 : 2)$	і	$(12 + 4) : 2$

$$4 \cdot 3 = 12$$

$$12 : 3 = 4$$

$$12 : 4 = 3$$

$$a : 1 = a$$

$$a : a = 1$$

$$0 : a = 0$$

~~$$a : 0$$~~

на 0 дзяліць нельга.

- 1 Карыстаючыся табліцай множання ліку 4, складзі табліцу дзялення на 4.

4	8	12	16	20	24	28	32	36	40

: 4

- 2 Вусна. Складзі табліцу дзялення з дзеллю 4.

$$8 : \square = 4$$

$$20 : \square = 4$$

$$32 : \square = 4$$

$$12 : \square = 4$$

$$24 : \square = 4$$

$$36 : \square = 4$$

$$16 : \square = 4$$

$$28 : \square = 4$$

$$40 : \square = 4$$

- 3 3 вішні знялі 2 вядры ягад па 6 кг у кожным. Каб зварыць варэнне, вішні расклалі ў міскі па 4 кг у кожную. Колькі місак спатрэбілася?

6 кг

4 кг

- 4 Вылічы.

$$3 : 3$$

$$3 : 1$$

$$0 \cdot 2$$

$$8 : 8$$

$$0 : 3$$

$$2 : 2$$

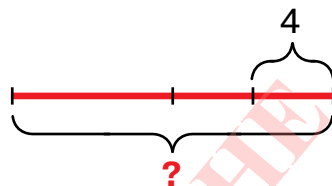
$$2 : 1$$

$$0 : 2$$

$$0 \cdot 4$$

$$4 : 0$$

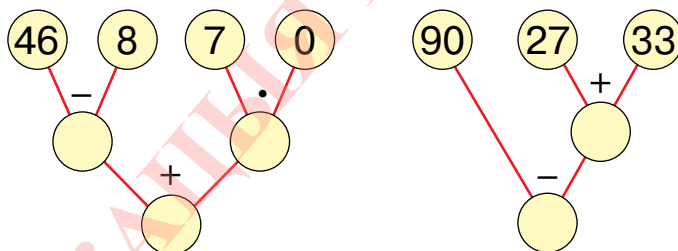
- 5*** Мама прынесла вафлі. Сын узяў палавіну, а дачка ўзяла палавіну астачы. Пасля гэтага засталася 4 вафлі. Колькі вафель прынесла мама дзецям?

- 6** Нарысуй тры адрэзкі адзін пад адным так, каб верхні меў даўжыню, меншую за 1 дм, але быў даўжэйшы за сярэдні на 4 см і карацейшы за ніжні на 2 см.

- 7** $\begin{matrix} \geq \\ = \end{matrix}$ $1 \text{ м} * 3 \text{ дм } 3 \text{ см}$ $37 * 73$
 $5 \text{ дм } 7 \text{ см} * 7 \text{ дм } 5 \text{ см}$ $89 * 79$
 $1 \text{ г } 20 \text{ мін} * 80 \text{ мін}$ $63 * 65$

- 8** Складзі па схемах выразы і знайдзі іх значэнні.

- 9** Майстар за дзень зрабіў 42 дэталі, а вучань — 38. На колькі больш дэталей зробіць майстар, чым вучань, за 7 дзён?

- 10** $28 + (4 \cdot 7) = \square$ $2 \cdot \square = 14$ $12 : 2 = \square$
 $13 + (9 \cdot 4) = \square$ $4 \cdot \square = 20$ $12 : \square = 3$
 $60 - (6 \cdot 4) = \square$ $\square \cdot 3 = 12$ $15 : \square = 5$

На некаторых гадзінніках, акрамя гадзіннай і минутнай стрэлка, ёсць і **секундная** стрэлка.

За 1 мінуту секундная стрэлка робіць поўны абарот — адлічвае 60 секунд.

$$1 \text{ мін} = 60 \text{ с}$$

Вызначаць час у секундах зручна з дапамогай **секундамера**.

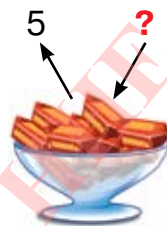
- 1 Вусна. Вызнач, за колькі секунд ты назавеш лікі ад 1 да 20. Колькі крокаў ты можаш зрабіць за 3 с?
- 2 Разгледзь рысункі. Колькі часу паказвае кожны гадзіннік? Колькі часу яны пакажуць праз 30 мін?

- 3 Выразі:
 - а) у мінутах — 1 г, 1 г 15 мін, 60 с;
 - б) у секундах — 1 мін, 1 мін 20 с, 1 мін 40 с.

4 Заняткі ў школе пачаліся ў 8 г 30 мін і закончыліся праз 4 г. Калі закончыліся заняткі?

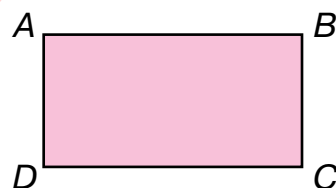
5* З вазы ўзялі 5 цукерак. Колькі цукерак трэба пакласці ў вазу, каб у ёй стала на 7 цукерак больш, чым было спачатку?

6 Прачытай выразы. Нарысуй схемы вылічэнняў.

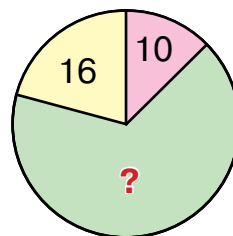
$$\begin{array}{lll} 25 - (4 \cdot 2) & (27 + 43) - 14 & (16 : 2) + 9 \\ 45 + (9 \cdot 2) & 100 - (52 - 9) & 50 - (18 : 2) \end{array}$$

7 Стораны прамавугольнага 4 см і 2 см. Знайдзі перыметр прамавугольнага. Нарысуй квадрат з такім жа перыметрам.

8 Мікіта знайшоў 16 падасінавікаў, 10 белых грыбоў і шмат лісічак. Усяго — 80 грыбоў. Колькі лісічак знайшоў Мікіта?

Усяго — 80 грыбоў

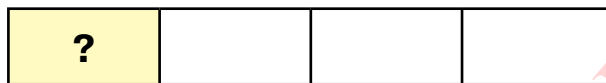
9 У кнізе 92 старонкі. Каця чытае кнігу два дні, па 9 старонак у дзень. Колькі старонак засталася прачытаць Каці?

10 \leq $25 + 16 * 16 + 25$
 $37 + 5 * 5 + 38$

$$\begin{array}{l} 16 + 16 + 16 * 16 \cdot 3 \\ 12 + 12 + 12 * 12 + 12 \end{array}$$

$\frac{1}{4}$

8 см

$\frac{1}{4}$ ад 8 см — гэта $8 : 4 = 2$ (см)

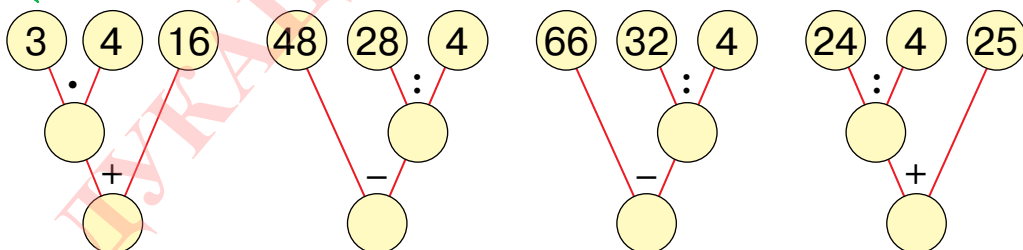
1 Знайдзі $\frac{1}{2}$ ад 20 см, $\frac{1}{4}$ ад 16 дм, $\frac{1}{4}$ ад 36 см.

2 Калі ад палоскі даўжынёй 12 см адрэзаць палавіну, то якую даўжыню будзе мець палоска, якая засталася?

3 Перыметр квадрата 32 см. Якая даўжыня яго стараны?

4 Складзі па схемах выразы і знайдзі іх значэнні.

5 3 адной скрыні, у якой было 16 кг лімонаў, прадалі 6 кг. 3 другой скрыні, у якой было 12 кг лімонаў, прадалі 5 кг. У якой скрыні стала менш лімонаў? На колькі кілаграмаў?

6* Знайдзі заканамернасці і ўстаў патрэбныя лікі замест пыталніка.

а) $\begin{matrix} 8 & 5 & 13 & 7 \\ & 3 & & ? \end{matrix}$

б) $\begin{matrix} 3 & 12 & 6 \\ 4 & 16 & 8 \\ 5 & 20 & ? \end{matrix}$

7 Вылічы.

$1 \text{ дм} + 2 \text{ см}$

$1 \text{ дм } 5 \text{ см} - 2 \text{ см}$

$5 \text{ дм } 6 \text{ см} + 3 \text{ дм}$

$8 \text{ дм } 7 \text{ см} + 3 \text{ см}$

$1 \text{ дм} - 2 \text{ см}$

$1 \text{ дм} : 2$

$5 \text{ дм } 6 \text{ см} + 3 \text{ см}$

$8 \text{ дм } 7 \text{ см} - 4 \text{ дм}$

8 Складзі задачу і рашы яе.

9 Па рысунку і схеме складзі і рашы задачу.

$\square \cdot \square + \square$

10 Вылічы.

$(16 : 4) \cdot 4$

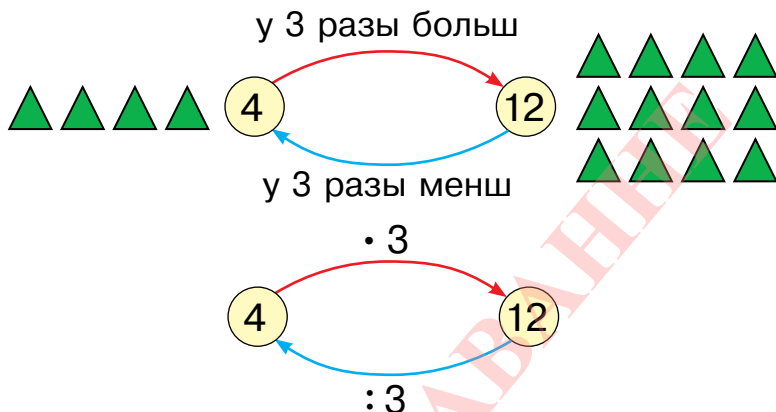
$(10 : 2) \cdot 2$

$(12 : 4) \cdot 4$

$(0 : 3) \cdot 3$

$(1 \cdot 4) : 4$

$(3 \cdot 4) : 4$

Каб павялічыць лік у некалькі разоў, трэба выка-
наць дзеянне множання.

Каб паменшыць лік у некалькі разоў, трэба выка-
наць дзеянне дзялення.

1 У Вадзіма ў 2 разы больш
шароў, чым у Светы. Колькі
шароў у Вадзіма?

2* У маці дзве дачкі і адзін сын.
Адной дачцэ дала піражок,
другой — таксама піражок. А для сыночка? За-
былася. Няхай кожная сястрычка дасць браціку
палавіну. Так і зрабілі. Хто атрымаў больш?

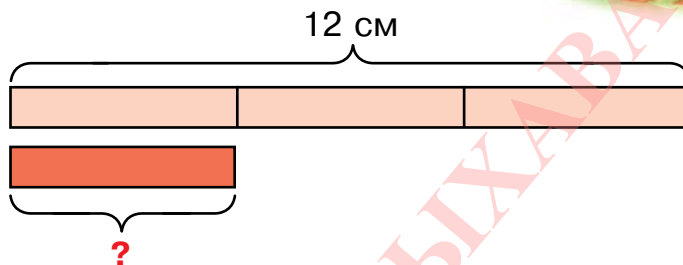

3 Знайдзі значэнні выразаў, калі $a = 16$.

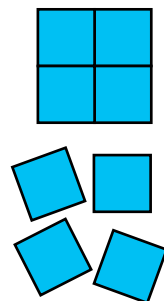
$a + 15$ $a + (a + 35)$ $a : 4$ $(a + a) : 4$

4 У Вікі было 14 морквін. Дзве з'ела сама, астатнія раздала пароўну тром трусам. Колькі морквін дасталося кожнаму трусу?

5 Адна з палосак у 3 разы карацейшая. Якая яе даўжыня?

6 З чатырох аднолькавых малых квадратаў склалі адзін вялікі квадрат. Знайдзі яго перыметр, калі перыметр малага квадрата 8 см.

7 Запішы прапушчаныя лікі.

$$\square \text{ дм} = 30 \text{ см}$$

$$\square \text{ дм} \square \text{ см} = 65 \text{ см}$$

$$7 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

$$5 \text{ дм } 1 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$\square \text{ дм } 8 \text{ см} = 58 \text{ см}$$

$$3 \text{ дм} \square \text{ см} = 37 \text{ см}$$

8 Вучні пасадзілі 32 бярозы і 47 ліп. 3 іх 7 дрэў не прынялося. Колькі дрэў прынялося?

9 \geq Пастаў замест a лік 5 і параўнай.

$$13 - a * 8$$

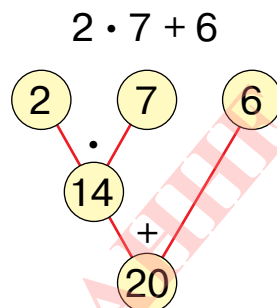
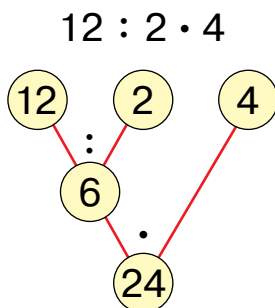
$$a + 22 * 25$$

$$a - 2 * 10$$

$$16 - a * 10$$

$$a + 5 * 10$$

$$a - 1 * 4$$

У выразах без дужак, што змяшчаюць толькі множанне і дзяленне, дзеянні выконваюцца ў тым парадку, у якім яны запісаны: злева направа.

У выразах без дужак, якія змяшчаюць усе дзеянні, першымі выконваюцца дзеянні множання і дзялення, а затым — дзеянні складання і аднімання.

1 Прачытай лікавыя выразы і знайдзі іх значэнні.

$$29 + 7 \cdot 4$$

$$7 \cdot 3 + 18$$

$$0 \cdot 15 + 13$$

$$24 : 6 + 19$$

$$21 - 14 : 2$$

$$52 - 6 \cdot 4$$

$$8 \cdot 4 - 20$$

$$70 - 7 \cdot 4$$

$$90 - 4 \cdot 9$$

2 Па рысунку складзі і рашы адну задачу на множанне і дзве на дзяленне.

3 Нарысуй адзін адрэзак даўжынёй 2 см, а другі — у 4 разы даўжэйшы.

- 4 Вымерай даўжыню стужкі. Знайдзі $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{6}$ яе даўжыні.

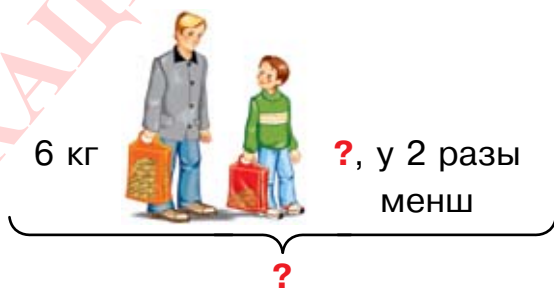

- 5 У 4 рады пароўну пасадзілі 8 кустоў чырвоных парэчак і 28 кустоў чорных парэчак. Колькі кустоў у кожным радзе? Рашы задачу рознымі спосабамі.

- 6* У пакеце прынеслі цукеркі, арэхі і яблыкі. Яблыкаў было 3, арэхаў — 5. Арэхаў і цукерак было ў 4 разы больш, чым яблыкаў. Колькі цукерак было ў пакеце?

- 7 Нарысуй прамавугольнік, у якога сумы даўжынь процілеглых старон роўны 12 см і 8 см.

- 8 Бацька прынёс з крамы 6 кг бульбы, а сын — у 2 разы менш. Колькі ўсяго бульбы купілі?

- 9 Падбяры патрэбныя лікі.

$$\square + 7 = 35$$

$$\square - 12 = 44$$

$$\square : 3 = 8$$

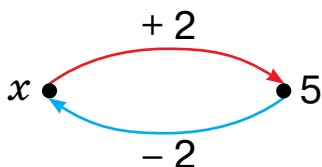
$$28 : \square = 7$$

$$\square \cdot 7 = 28$$

$$5 \cdot \square = 20$$

$$x + 2 = 5$$

Рашэнне:

$$x + 2 = 5$$

$$x = 5 - 2$$

$$x = 3$$

Праверка:

$$3 + 2 = 5$$

$$5 = 5$$

Літара x (ікс) абазначае невядомы лік.

$x + 2 = 5$ — гэта **ўраўненне**.

Рашыць ураўненне — гэта значыць знайсці невядомы лік.

- 1 Рашы ўраўненні і выканай праверку.

$$x + 7 = 20$$

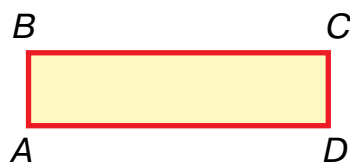
$$x - 15 = 27$$

$$19 - x = 12$$

$$45 + x = 90$$

- 2 У школьнай бібліятэцы 7 вучняў узялі па 3 кнігі кожны, а 8 вучняў па 2 кнігі кожны. Колькі кніг узялі вучні ў бібліятэцы?

- 3 Даўжыня прамавугольніка $ABCD$ 12 см, а шырыня — у 4 разы меншая. Вылічы перыметр прамавугольніка.

- 4 3 лікаў 1, 4, 16, 17, 19 выпішы тыя, якія можна паставіць замест зорчкі, каб атрымалася праўдзівая няроўнасць $* + 9 < 20$.

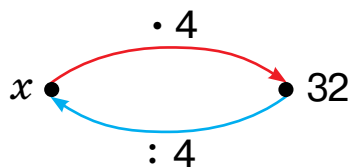
- 5*** У Максіма ў 2 разы больш марак, чым у Глеба. Усяго ў іх 3 наборы па 5 марак і 4 наборы па 3 маркі. Колькі марак у кожнага?

- 6** Назаві праўдзівыя сказы:
 а) здабытак лікаў 1 і 0 роўны 1;
 б) усе адназначныя лікі меншыя за 10;
 в) лік 20 — гэта найбольшы лік трэцяга дзясятка;
 г) некаторыя лікі ад 60 да 70 меншыя за 40;
 д) усе прамавугольнікі — квадраты;
 е) некаторыя прамавугольнікі — квадраты;
 ж) усе квадраты — прамавугольнікі.
- 7** Прачытай выразы, знайдзі іх значэнні.
 $50 - (12 + 17)$ $39 + 14 - 23$ $4 \cdot 2 + 36$
 $20 + 18 - 9$ $86 - (52 + 16)$ $8 \cdot 3 - 15$
- 8** Нарысуй квадрат са стараной 4 см. Падзялі яго на 4 роўныя часткі. Зафарбуй $\frac{1}{4}$ квадрата. Знайдзі перыметр зафарбаванага квадрата.
- 9** У адной кнізе 16 старонак, а ў другой — 24. За колькі дзён можна прачытаць гэтыя кнігі, калі кожны дзень чытаць па 10 старонак?
- 10** Рашы ўраўненні.
 $17 + x = 51$ $27 - x = 18$ $x + 49 = 80$

$$x \cdot 4 = 32$$

$$x : 4 = 9$$

Каб знайсці невядомы множнік, трэба здабытак падзяліць на вядомы множнік.

Каб знайсці невядомае дзялімае, трэба дзель памножыць на дзельнік.

Каб знайсці невядомы дзельнік, трэба дзялімае падзяліць на дзель.

1 Рашы ўраўненні.

$$x \cdot 4 = 12$$

$$x : 3 = 27$$

$$40 : x = 10$$

2 Прачытай выразы, знайдзі іх значэнні.

$$36 : 4 + 21$$

$$59 + 18 : 2$$

$$71 - 10 : 2$$

$$40 + 4 \cdot 3$$

$$43 - 16 : 4$$

$$21 : 7 - 1$$

$$20 + 8 \cdot 1$$

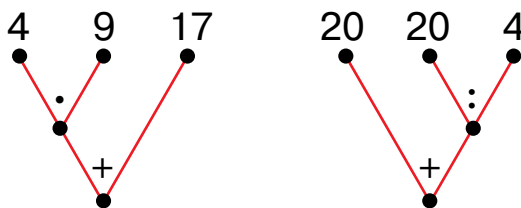
$$24 + 8 \cdot 0$$

$$9 \cdot 0 + 29$$

3 Каця купіла 20 сшыткаў у клетку, а ў лінейку ў 2 разы менш. Колькі ўсяго сшыткаў купіла Каця?

4 Знайдзі $\frac{1}{2}$ ад 12, $\frac{1}{4}$ ад 16, $\frac{1}{3}$ ад 21, $\frac{1}{8}$ ад 24.

- 5 Складзі выразы па схемах і знайдзі іх значэнні.

- 6* Дзесяцілітровае вядро на-
поўнена вадой. Як пры да-
памозе сямілітровага і трох-
літровага вёдзер адмераць
5 л вады?

- 7 \geq 4 дм * 44 см 55 см * 5 дм
3 м * 3 дм 2 дм * 2 м
3 дм * 30 см 1 г * 80 мін

- 8 У адным бітоне было 22 л ма-
лака, а ў другім менш. Калі з
першага пералілі ў другі 7 л,
то ў абодвух бітонах малака
стала пароўну. Колькі літраў
малака было ў другім бітоне
спачатку?

- 9 30 яек паклалі ў 3 скрынкі пароўну. Колькі яек у
кожнай скрынцы?

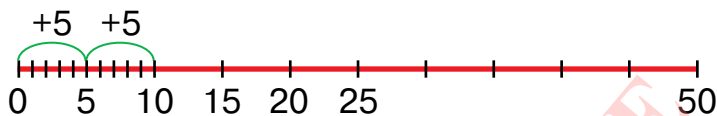
- 10 Рашы ўраўненні.

$$4 \cdot x = 32$$

$$28 : x = 4$$

$$x : 3 = 8$$

Урок 24

$$5 \cdot 2 = 5 + 5 = 10$$

$$5 \cdot 4 = 15 + 5 = 20$$

$$5 \cdot 7 = 5 \cdot 5 + 5 \cdot 2 = 25 + 10 = 35$$

$$5 + 2$$

- 1 Карыстаючыся прыёмамі множання, складзі табліцу множання ліку 5.

5 ·	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

- 2 Выкарыстаўшы табліцу множання ліку 5, знайдзі здабыткі.

$$2 \cdot 5$$

$$4 \cdot 5$$

$$7 \cdot 5$$

$$9 \cdot 5$$

$$3 \cdot 5$$

$$6 \cdot 5$$

$$8 \cdot 5$$

$$10 \cdot 5$$

- 3 40 кг бульбы і 25 кг морквы расклалі ў пакеты па 5 кг у кожны. Колькі ўсяго пакетаў атрымалася?

- 4 Вылічы.

$$37 - 7$$

$$46 - 6$$

$$69 - 9$$

$$84 - 4$$

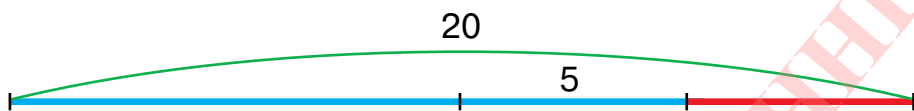
$$37 - 30$$

$$46 - 40$$

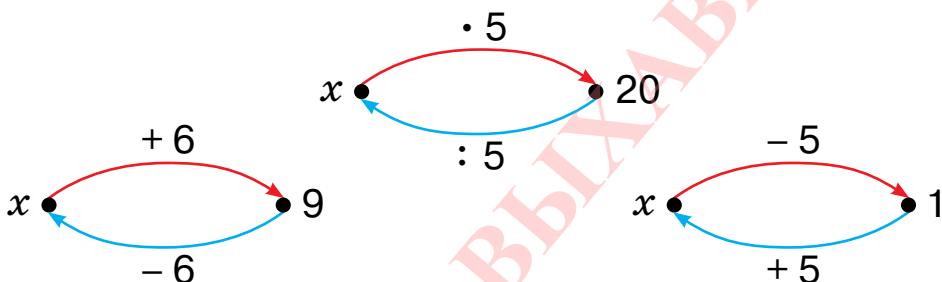
$$69 - 60$$

$$84 - 80$$

- 5* Паша сказаў Мішу: «Дай мне 5 цукерак, і тады ў нас будзе цукерак пароўну». Колькі цукерак было ў кожнага, калі разам у іх было 20 цукерак?

- 6 Складзі ўраўненні па схемах і рашы іх.

- 7 Пеця прачытаў 30 старонак кнігі за 5 дзён. Кожны дзень ён чытаў аднолькавую колькасць старонак. Колькі старонак у дзень чытаў Пеця?

- 8 Ад паласы даўжынёй 1 м адрэзалі 3 палоскі па 7 см. Якая стала даўжыня паласы?

- 9 Вылічы.

$$3 \cdot 7 + 8 \cdot 2$$

$$6 \cdot 3 + 2 \cdot 4$$

$$(17 - 2) : 3$$

$$9 \cdot 5 + 7 \cdot 2$$

$$3 \cdot 5 + 2 \cdot 8$$

$$(25 - 1) : 3$$

$$3 \cdot 5 + 9 \cdot 2$$

$$7 \cdot 3 + 5 \cdot 3$$

$$(32 - 2) : 3$$

Задача. У радзе 6 парт. За кожнай партай сядзяць 2 вучні. Колькі вучняў сядзяць у радзе?

Рашэнне: $2 \cdot 6 = 12$ (в.)

Складзі дзве адваротныя задачы, каб яны рашаліся так:

а) $12 : 2 = 6$ (п.)

б) $12 : 6 = 2$ (в.)

Што агульнае ў задачах? Чым яны адрозніваюцца?

- 1 Каб пачаставаць сябровак, Маша купіла 3 каробкі пірожных па 5 штук у кожнай. Колькі пірожных у трох каробках? Складзі яшчэ дзве задачы.

- 2 Пастаў замест * знак «+» або «-», а замест ☐ замест пастаў лікі, каб запісы былі праўдзівымі.

$38 + 60 * \square = 56$

$13 - 9 > 11 * \square$

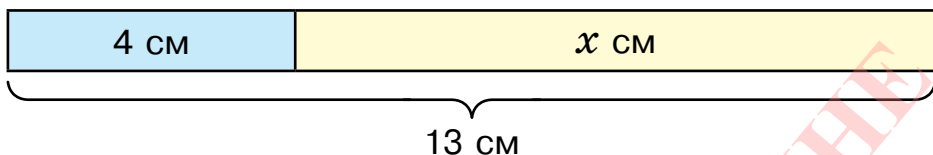
$34 + 6 = 35 * \square$

$59 + 20 * \square = 34$

$43 + 7 = 48 * \square$

$11 - 7 = 12 * \square$

- 3 Складзі па рысунку ўраўненне і рашы яго.

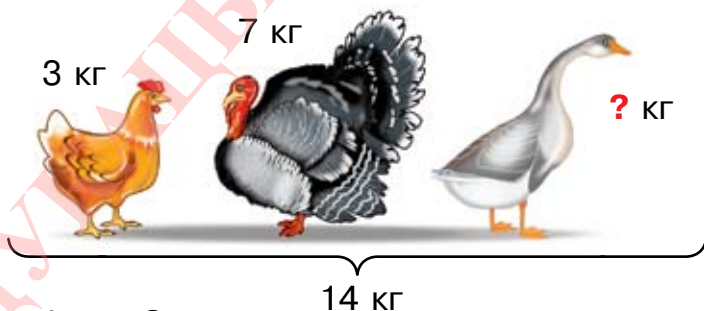

- 4* Кожная з дзяўчынак — Света, Лена, Таня, Галя і Наташа — купіла марожанае або пірожнае. Галя і Света, а таксама Света і Лена купілі аднолькавае, а Таня і Света — рознае. Што купіла кожная дзяўчынка?

- 5 Нарысуй прамавугольнік, даўжыня якога 6 см, а шырыня 1 см. Зафарбуй $\frac{1}{2}$ прамавугольніка.

- 6 Складзі задачу па рысунку і рашы яе.

- 7 Ці правільна?

$$10 < 4 \cdot 2$$

$$4 \cdot 5 > 19$$

$$8 \cdot 4 = 32$$

$$4 \cdot 3 > 12$$

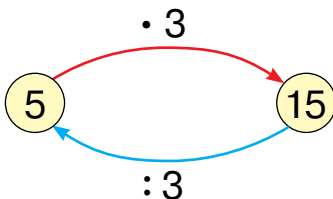
$$2 \cdot 7 < 20$$

$$7 \cdot 3 < 24$$

$$3 \cdot 5 < 16$$

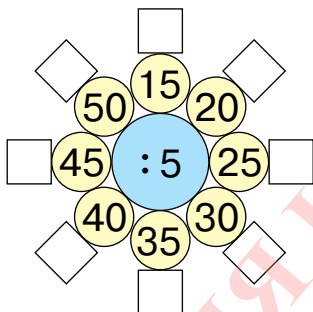
$$3 \cdot 6 > 21$$

$$2 \cdot 9 = 18$$

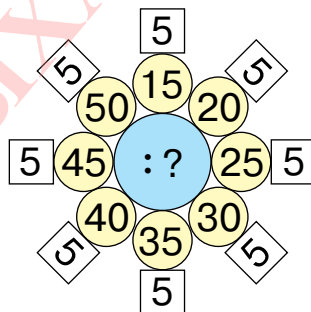

$$\begin{array}{l} 5 \cdot 3 = 15 \\ 15 : 3 = 5 \\ 15 : 5 = 3 \end{array}$$

- 1 Викарыстаўшы табліцу множання ліку 5, складзі табліцы дзялення на 5 і з дзеллю 5.

$$15 : 5 = 3$$

$$15 : 3 = 5$$

- 2 Знайдзі $\frac{1}{5}$ ад 20, 35, 25, 40, 5.
- 3 Маша сарвала на градцы 12 агуркоў, потым яшчэ 3 агуркі. 5 агуркоў яна парэзала ў салату. Колькі агуркоў засталася?
- 4 Першы лік 2, другі — у 7 разоў большы. Трэці лік у 2 разы меншы, чым другі. Знайдзі трэці лік.

5 Прачытай выразы і знайдзі іх значэнні.

$50 + 40 : 4$

$80 - 30 : 5$

$25 : 5 + 18$

$35 : 5 + 23$

$3 \cdot 8 - 13$

$5 \cdot 4 + 32$

$(43 - 16) : 3$

$(47 - 27) : 5$

$(35 + 15) : 5$

6* Колькі кубікаў ураўнаважаць брусок?

7 а) Фільм працягваўся 1 г 40 мін. Колькі гэта мінут?

б) Цягнік спазніўся на 70 мін. Колькі гэта гадзін і колькі мінут?

8 Нарысуй схемы вылічэнняў па ўзоры.

$40 - (2 \cdot 7) = 26$

$76 - (3 \cdot 2)$

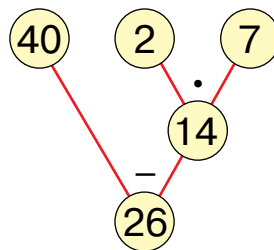
$(8 \cdot 2) + 24$

$30 + (2 \cdot 4)$

$90 - (2 \cdot 0)$

$(9 \cdot 2) + 32$

$42 + (3 \cdot 7)$

9 У вазе ляжала 6 мандарынаў, груш — у 3 разы больш. Лімонаў ляжала ў вазе ў 9 разоў менш, чым груш. Колькі лімонаў ляжала ў вазе?

10

$25 + 19 * 19 + 25$

$36 - 18 * 9 + 9$

$47 - 20 * 27$

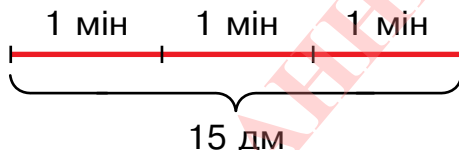
$16 * 36 - 10$

$45 - 16 * 46 - 17$

$33 + 28 * 91 - 29$

Задача. За 3 мін чарапаха прапаўзае 15 дм. Якую адлегласць яна прапаўзе за 1 мін?

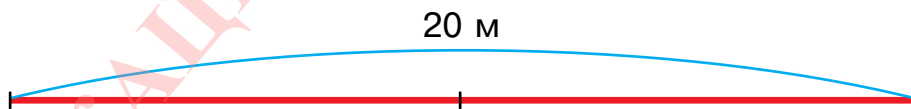

Рашэнне: $15 : 3 = 5$ (дм).

Можна сказаць, што скорасць руху чарапахі 5 дэцыметраў у мінуту. Скарочана: 5 дм/мін.

Каб знайсці скорасць, трэба адлегласць падзяліць на час.

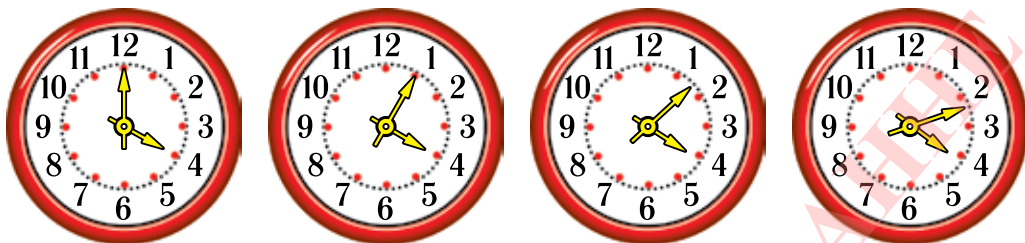
- 1 Спартсмен за 2 с прабег 20 м. З якой скорасцю бег спартсмен?

Складзі задачы, карыстаючыся табліцай.

Скорасць	Час	Адлегласць
?	2 с	20 м
10 м/с	2 с	?
10 м/с	?	20 м

- 2** Колькі часу паказвае кожны гадзіннік? Колькі часу будзе паказваць кожны гадзіннік праз 5 г?

- 3** Запішы, чаму роўна дзель.

$a : 1$

$a : a$

$0 : a$

- 4** На доследным участку пасадзілі 5 кг бульбы, а сабралі ў 8 разоў больш. Колькі кілаграмаў бульбы сабралі з гэтага ўчастка?

- 5*** Назаві 5 дзён запар, не называючы ні дат месяца, ні дзён тыдня.

- 6** Задумалі лік, дадалі да яго 17 і атрымалі 40. Які лік задумалі? Складзі ўраўненне і рашы яго.

- 7** Вылічы.

$3 \cdot 7 - 6$

$8 \cdot 4 - 4$

$3 \cdot 9 + 7$

$5 \cdot 6 - 8$

$5 \cdot 9 - 7$

$4 \cdot 6 + 8$

- 8** Бабуля напоўніла сокам 5 двухлітровых слоікаў і 6 літровых. Колькі ўсяго літраў соку атрымалася?

- 9** Вылічы.

$(28 - 16) : 4$

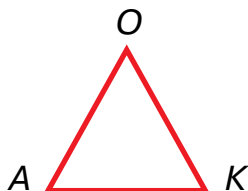
$12 : 3 \cdot 2$

$(12 - 6) \cdot 4$

$(60 - 28) : 4$

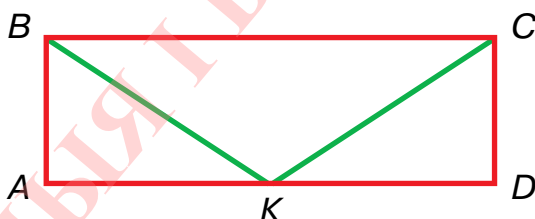
$12 : (2 \cdot 2)$

$(12 - 8) \cdot 5$

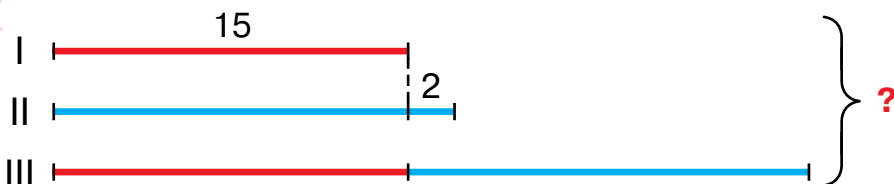

Трохвугольник, у якога ўсе стораны маюць аднолькавыя даўжыні, называецца **роўнастароннім**.

- 1 Колькі на рысунку трохвугольнікаў? Вымерай даўжыні старон трохвугольніка BSK і знайдзі яго перыметр. Ці з'яўляецца трохвугольнік BSK роўнастароннім?

- 2 У краме за першы дзень прадалі 15 мяхоў цукру. За другі дзень — на 2 мяхі больш. За трэці дзень прадалі цукру столькі, колькі за першы і другі дні разам. Колькі ўсяго цукру прадалі за тры дні?

3 Рашы ўраўненні.

$$x + 23 = 72$$

$$48 + x = 83$$

$$x \cdot 3 = 27$$

$$x - 36 = 45$$

$$96 - x = 37$$

$$24 : x = 6$$

4* Бацька падзяліў 15 абрыкосаў паміж сынам і дачкою так, што дачка атрымала столькі разоў па 3 абрыкосы, колькі сын па 2 абрыкосы. Колькі абрыкосаў дасталося кожнаму?

5 Прачытай выразы і знайдзі іх значэнні.

$$20 : 2 + 59$$

$$(53 - 23) : 10$$

$$20 \cdot 1 - 8$$

$$20 : 2 + 8$$

$$26 + 4 \cdot 2$$

$$3 \cdot 6 - 10$$

$$16 : 8 + 18$$

$$(16 - 8) \cdot 2$$

$$18 : 6 + 27$$

6 Знайдзі значэнні выразаў пры $b = 4$.

$$b + 5 \cdot b$$

$$(b + 7) + 49$$

7 Было — ?

Вырасцілі яшчэ — 70

Стала — 97

Складзі задачу і рашы яе.

8 У адным кошыку было 35 грыбоў, а ў другім — у 5 разоў менш. Колькі грыбоў было ў двух кошыках?

9

$$20 : 2 * 2 \cdot 5$$

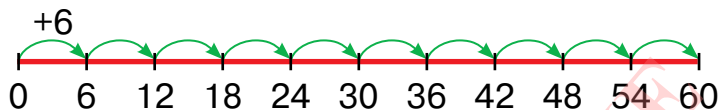
$$3 \cdot 4 * 4 \cdot 3$$

$$15 : 5 * 15 : 3$$

$$5 \cdot 7 * 7 \cdot 3$$

$$16 : 2 * 20 : 5$$

$$6 \cdot 3 * 5 \cdot 6$$

$$6 \cdot 2 = 6 + 6 = 12$$

$$6 \cdot 3 = 12 + 6 = 18$$

$$6 \cdot 7 = 6 \cdot 5 + 6 \cdot 2 = 30 + 12 = 42$$

$$5 + 2$$

- 1 Викарыстай найбольш зручныя прыёмы множання і складзі табліцу множання ліку 6.

6 ·	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

- 2 Карыстаючыся табліцай множання ліку 6, знайдзі здабыткі.

$$7 \cdot 6$$

$$8 \cdot 6$$

$$9 \cdot 6$$

$$6 \cdot 0$$

- 3 Для класа купілі 25 сшыткаў у клетку і столькі ж у лінейку. Усе сшыткі расклалі ў стосы па 10 штук у кожны. Колькі атрымалася стосаў?

10

Колькі стосаў?

...

10

- 4 Знайдзі значэнні выразаў пры $a = 6$.

$$a + 6 \cdot a$$

$$a : 3 + a$$

$$8 \cdot a - 21$$

$$(a - 6) \cdot a$$

$$(a + 9) : 5$$

$$a \cdot 9 + 36$$

5* Якая маса гарбуза і якая кавуна?

6 Рашы ўраўненні.

$$17 - x = 8$$

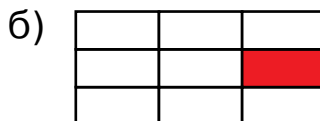
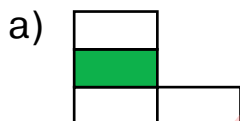
$$x - 17 = 51$$

$$x \cdot 5 = 50$$

7 У некалькіх парасят разам 28 ног. Колькі ўсяго парасят? Складзі яшчэ дзве задачы.

8 Вусна. На колькі роўных частак падзелена кожная фігура? Якая доля кожнай фігуры зафарбавана?

9 На адным участку расце 12 раслін кукурузы. На другім — на 4 расліны менш. На трэцім участку расце на 6 раслін больш, чым на першым і другім разам. Колькі раслін кукурузы на трэцім участку?

10 Вылічы.

$$14 + 23$$

$$28 + 14$$

$$2 \cdot 6$$

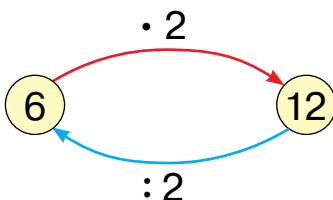
$$3 \cdot 6$$

$$42 - 17$$

$$42 - 30$$

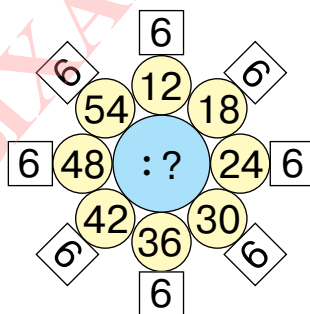
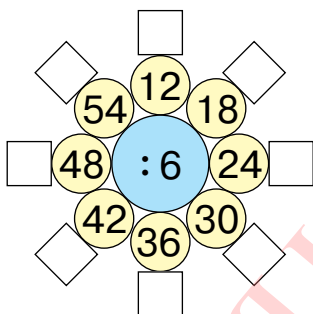
$$4 \cdot 3$$

$$5 \cdot 6$$

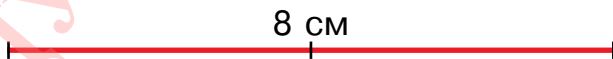
$$\begin{aligned} 6 \cdot 2 &= 12 \\ 12 : 2 &= 6 \\ 12 : 6 &= 2 \end{aligned}$$

- 1 З дапамогай табліцы множання ліку 6 складзі дзве табліцы на дзяленне: на 6 і з дзеллю 6.

- 2 Знайдзі $\frac{1}{6}$ ад 18, 24, 30, 42.

- 3 Адрэзак даўжынёй 8 см падзялілі на дзве роўныя часткі. Даўжыню адной з іх павялічылі на 3 см. Нарысуй атрыманы адрэзак.

- 4 Складзі задачу па рысунку і рашы яе.

5 Пастаў дужкі, каб роўнасці былі праўдзівымі.

$$6 \cdot 4 - 2 = 12 \quad 31 - 10 - 3 = 24 \quad 12 : 2 : 2 = 3$$

$$6 - 2 \cdot 3 = 12 \quad 40 - 15 : 5 = 5 \quad 16 : 4 \cdot 2 = 8$$

6 У паход пайшло 15 вучняў трэцяга класа, другога — на 3 вучні больш. Вучняў першага класа — у 2 разы менш, чым другога. Колькі вучняў першага класа пайшло ў паход? Колькі ўсяго вучняў пайшло ў паход?

7* Букет складаецца з 4 нарцысаў, 5 цюльпанаў і некалькіх гваздзікоў. Цюльпанаў і гваздзікоў у 3 разы больш, чым нарцысаў. Колькі гваздзікоў у букеце?

8 У Лёні 18 дыскаў, у Дзімы — у 2 разы менш. У Ромы было на 15 дыскаў больш, чым у Дзімы. Колькі дыскаў у Ромы?

9 Знайдзі значэнні выразаў.

$$30 : 5 + 17 \quad (96 - 42) : 6 \quad 36 + 18 : 3$$

$$72 - 24 : 6 \quad 96 - 42 : 6 \quad 12 : 6 + 18 : 6$$

$$54 : 6 - 48 : 6 \quad 45 - 6 \cdot 5 \quad 100 - 32 : 4$$

1

Прамы вугал

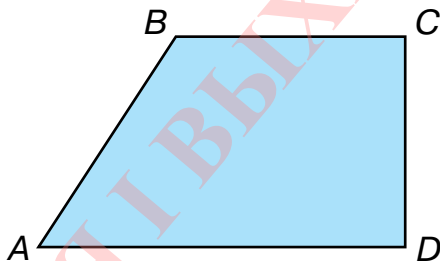
Востры вугал

Тупы вугал

2

Вызнач пры дапамозе вугольніка, якія вуглы змяшчае чатырохвугольнік $ABCD$.

3

Прадаўцу пад канец дня засталася прадаць 25 кг лімонаў у 5 аднолькавых скрынях і 7 кг апельсінаў у адной скрыні. На колькі кілаграмаў скрыня з лімонамі лягчэйшая за скрыню з апельсінамі?

4

Устаў прапушчаныя лікі.

$$2 \text{ м} = \square \text{ дм}$$

$$1 \text{ г } 20 \text{ мін} = \square \text{ мін}$$

$$6 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

$$80 \text{ с} = \square \text{ мін } \square \text{ с}$$

$$50 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$70 \text{ мін} = \square \text{ г } \square \text{ мін}$$

5* Калі Міша нарысуе яшчэ 4 малюнкi, то ў яго стане на 2 малюнкi больш, чым у Грышы. У каго зараз больш малюнкаў — у Мішы ці ў Грышы? На колькі?

6 Нарысуй адрэзак BC . Адзнач на ім пункты K і O . Запішы ўсе адрэзкі з канцамі ў адзначаных пунктах.

7 Вылічы.

$$80 - 24 : 6$$

$$24 + 6 \cdot 8$$

$$27 + 5 \cdot 8$$

$$64 + 36 : 4$$

$$60 - 36 : 6$$

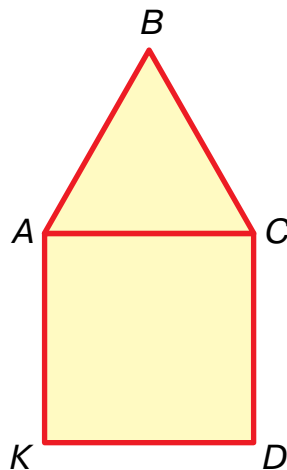
$$79 - 6 \cdot 7$$

$$75 - 8 \cdot 2$$

$$90 - 9 \cdot 3$$

$$5 \cdot 7 + 29$$

8 Перыметр роўнастаронняга трохвугольніка ABC роўны 42 см. Знайдзі перыметр квадрата $ACDK$.

9 На ярмарцы гаспадыня купіла 2 пакеты цыбулі па 5 кг кожны і 6 кг морквы. Колькі ўсяго гародніны купіла гаспадыня?

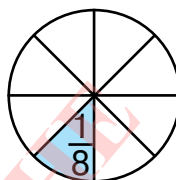
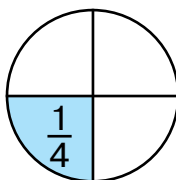
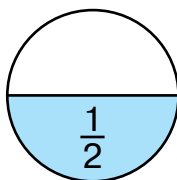
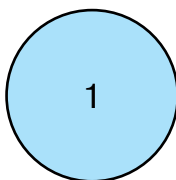
10 Вылічы.

$$43 - 3 \cdot 9$$

$$(58 - 38) : 2$$

$$(54 - 49) \cdot 6$$

$$(67 - 58) \cdot 3$$

$$1 > \frac{1}{2}$$

$$\frac{1}{2} > \frac{1}{4}$$

$$\frac{1}{4} > \frac{1}{8}$$

1 Параўнай з дапамогай рысункаў.

$$\frac{1}{2} \text{ і } \frac{1}{4}$$

$$1 \text{ і } \frac{1}{4}$$

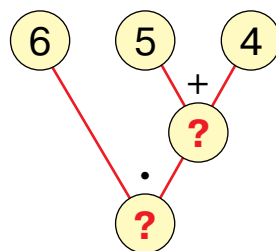
$$\frac{1}{8} \text{ і } \frac{1}{2}$$

$$\frac{1}{4} \text{ і } \frac{1}{8}$$

$$1 \text{ і } \frac{1}{8}$$

2 Знайдзі $\frac{1}{6}$ ад 12, 36, 54.

3 Перад абедам у краме прадалі 5 скрынь памідораў па 6 кг у кожнай, а пасля абеду 4 такія ж скрыні. Колькі кілаграмаў памідораў прадалі за ўвесь дзень? Карыстаючыся дадзенай схемай, складзі план рашэння задачы.

4 Рашы ўраўненні.

$$x - 5 = 85$$

$$x + 17 = 34$$

$$15 + x = 72$$

$$21 + x = 45$$

$$x - 16 = 25$$

$$27 - x = 9$$

5* Каністра з бензінам мае масу 22 кг. Калі яна запоўнена напалавіну, яе маса 12 кг. Якая маса пустой каністры?

6 Пастай дужкі так, каб роўнасці былі праўдзівымі.

$$5 \cdot 2 + 2 : 2 = 11$$

$$2 \cdot 5 + 4 : 2 = 7$$

$$5 \cdot 2 + 2 : 2 = 15$$

$$2 \cdot 5 + 4 : 2 = 12$$

7 Запішы здабыткі па нарастанні.

$$2 \cdot 7$$

$$7 \cdot 3$$

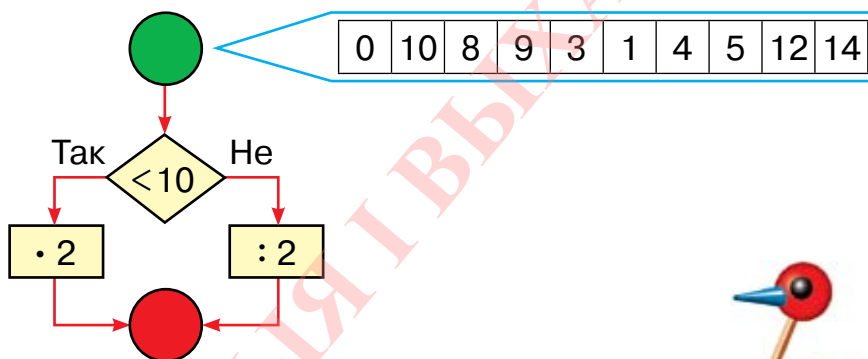
$$2 \cdot 6$$

$$2 \cdot 9$$

$$6 \cdot 4$$

$$6 \cdot 7$$

8 Вусна. Якія лікі будуць на «выхадзе» вылічальнай машыны?

9 Спачатку вучні зрабілі 6 буслянят з шышак, а потым — у 4 разы больш. Колькі ўсяго буслянят зрабілі вучні?

10

$$2 \text{ м} * 8 \text{ дм}$$

$$3 \text{ см} * 7 \text{ дм}$$

$$2 \text{ дм} * 12 \text{ дм}$$

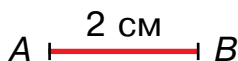
$$2 \text{ дм } 5 \text{ см} * 52 \text{ см}$$

$$7 \text{ м} * 3 \text{ м}$$

$$2 \text{ дм } 3 \text{ см} * 30 \text{ см}$$

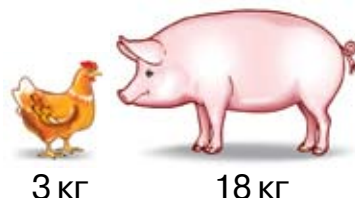
Жоўтых квадратаў у 3 разы менш.

Адрэзак KM у 5 разоў даўжэйшы.

Каб даведацца, у колькі разоў адзін лік большы (меншы) за другі, трэба большы лік падзяліць на меншы.

- У колькі разоў курыца лягчэйшая за парася? На колькі кілаграмаў парася цяжэйшае за курыцу?

- Па даных табліцы складзі выразы і знайдзі іх значэнні.

Памяншаемае	$6 \cdot 6$	$36 : 4$	90	85	$6 \cdot 9$
Аднімаемае	$6 : 2$	$12 : 6$	$71 - 37$	$54 : 6$	28

- У шахматным гуртку займаецца 30 хлопчыкаў, а дзяўчынак — у 5 разоў менш. Колькі ўсяго дзяцей займаецца ў шахматным гуртку?

- 4 Знайдзі даўжыню ломанай лініі. Адказ запішы ў сантыметрах, а потым у дэцыметрах і сантыметрах.

- 5* Коля, Сцёпа, Маша і Вася — лепшыя лыжнікі ў класе. На спаборніцтвы трэба скласці каманду з трох чалавек. Колькімі спосабамі гэта можна зрабіць?

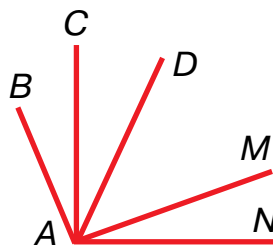
- 6 Вылічы.

$$54 - 54 : 6 \quad 48 : 6 + 42 : 6$$

$$24 + 36 : 6 \quad 24 - 6 + 12 : 6$$

$$18 : 6 \cdot 8 \quad 54 : 6 + 3 \cdot 8$$

$$3 \cdot 8 : 6 \quad 60 : 10 + 18 : 6$$

- 7 Колькі тупых, вострых і прамых вуглоў на рысунку?

- 8 За зіму сям'я з'ела 6 слоікаў вішнёвага варэння і 3 такія ж слоікі малінавага. У колькі разоў больш сям'я з'ела вішнёвага варэння, чым малінавага?

- 9 Рашы ўраўненні.

$$x \cdot 6 = 24$$

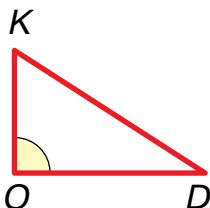
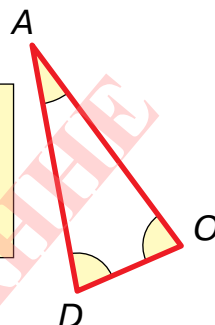
$$x - 7 = 13$$

$$12 - x = 6$$

$$4 \cdot x = 28$$

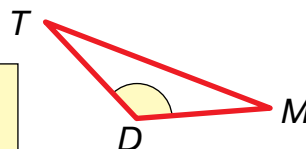

Трохвугольник, у яким усе вуглы вострыя, называецца **востравугольным**.

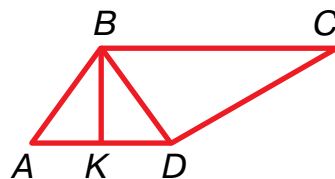

Трохвугольник, які мае прамы вугал, называецца **прамавугольным**.

Трохвугольник, які мае тупы вугал, называецца **тупавугольным**.

- 1 Колькі на рысунку трохвугольнікаў? Дай ім назвы ў залежнасці ад вуглоў, якія яны маюць.

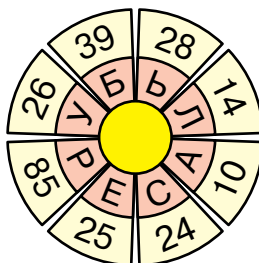
- 2 Якое слова зашыфравана?

$$45 - 6$$

$$6 \cdot 5 - 5$$

$$21 : 3 + 7$$

$$24 - 14$$

$$90 - 30 : 6$$

$$42 - (21 - 5)$$

$$3 \cdot 6 + 18 : 3$$

$$30 - 8 : 4$$

3 Растлумач рашэнне ўраўненняў.

$$7 + 3 + x = 14$$

$$10 + x = 14$$

$$x = 14 - 10$$

$$x = 4$$

Праверка:

$$7 + 3 + 4 = 14$$

$$14 = 14$$

$$16 - 6 - x = 5$$

$$10 - x = 5$$

$$x = 10 - 5$$

$$x = 5$$

Праверка:

$$16 - 6 - 5 = 5$$

$$5 = 5$$

4 Рашы ўраўненні.

$$8 + 4 + x = 21$$

$$18 - 2 - x = 7$$

5 Складзі задачу па кароткім запісе і рашы яе.

I — 26

II — ?, на 2 менш, чым у I

III — ?

} 77

6* Размясці 45 зайцаў у 9 клетак так, каб ва ўсіх клетках была розная колькасць зайцоў.

7 Першы лік — 50, другі — 26. Трэці лік у 6 разоў меншы за рознасць першых двух лікаў. Знайдзі трэці лік.

8 Знайдзі памылкі, рашы правільна.

$$50 - 27 = 37$$

$$56 + 44 = 100$$

$$81 - 26 = 65$$

$$65 - 32 = 33$$

$$63 - 45 = 18$$

$$78 + 19 = 76$$

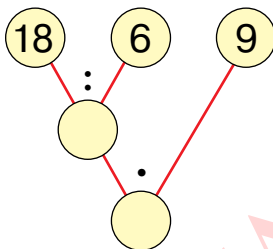
$$64 + 28 = 82$$

$$57 + 23 = 70$$

$$46 + 29 = 75$$

Задача. На 6 аднолькавых касцюмаў зрасходавалі 18 м тканіны. Колькі метраў тканіны трэба на 9 такіх касцюмаў?

Расход тканіны на адзін касцюм	Колькасць касцюмаў	Агульны расход тканіны
Аднолькавы	6	18 м
	9	?

- 1 Паменшы: 54 у 6 разоў; 42 у 6 разоў; 36 у 4 разы; 27 на 9.
Павяліч: 9 у 3 разы; 18 на 26; 8 у 6 разоў; 28 на 6.
- 2 У 5 аднолькавых пакетах было 10 кг цукру. 2 пакеты цукру зрасходавалі для прыгатавання варэння. Колькі кілаграмаў цукру зрасходавалі на варэнне? Колькі цукру засталася?

- 3 Вимерай адрэзкі AB і MK . У колькі разоў адзін з іх карацейшы за другі? На колькі сантыметраў адзін даўжэйшы за другі?

A ————— B

M ————— K

- 4 Вылічы.

$6 \cdot (37 - 29)$	$54 : 6 \cdot 4$	$12 : 4$
$4 \cdot (0 + 9)$	$48 : 8 : 3$	$18 : 3$
$3 \cdot (12 - 12)$	$42 : 6 \cdot 5$	$14 : 2$
$2 \cdot (25 - 15)$	$45 : 5 \cdot 3$	$24 : 8$

- 5* Выкарыстоўваючы толькі адзін раз лічбы 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, напішы 4 лікі, каб яны ў суме далі лік 100.

- 6 Нарысуй прамавугольнік даўжынёй 6 см і шырынёй 2 см. Падзялі яго на роўныя часткі і зафарбуй $\frac{1}{2}$ гэтага прамавугольніка.

- 7 Размясці па нарастанні.

6 м	60 см	60 дм 6 см
6 дм 6 см	66 дм	69 см

- 8 У настаўніцы 12 чырвоных алоўкаў, а зялёных — на 5 менш. Колькі ўсяго алоўкаў у настаўніцы?

- 9 Вылічы.

$8 \cdot 4 + 18$	$(51 - 27) : 6$	$(43 + 17) : 6$
$54 : 6 + 36$	$(64 - 37) : 3$	$(72 - 52) : 5$

$$7 \cdot 3 = 7 + 7 + 7$$

$$7 \cdot 5 = 7 \cdot 3 + 7 \cdot 2 = 21 + 14 = 35$$

$$7 \cdot 6 = 35 + 7 = 42$$

$$7 \cdot 8 = 8 \cdot 7 = 56$$

- 1) Выкарыстай прыёмы множання і складзі табліцу множання ліку 7.

7 ·	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

- 2) Знайдзі здабыткі.

$$8 \cdot 7$$

$$9 \cdot 7$$

$$10 \cdot 7$$

- 3) Складзі задачу па кароткім запісе і рашы яе.

Расход гаручага за 1 г	Колькасць гадзін	Агульны расход гаручага
Аднолькавы	6	42 л
	4	?

- 4) Запішы выразы і знайдзі іх значэнні:

а) дзель лікаў 24 і 6 павяліч у два разы;

б) здабытак лікаў 3 і 9 павяліч на 27;

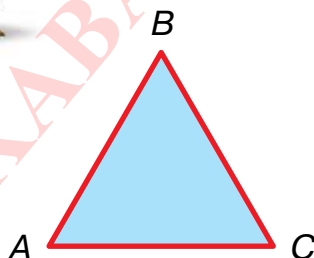
в) суму лікаў 25 і 57 паменшы на дзель лікаў 54 і 6;

г) лік 80 паменшы на рознасць лікаў 67 і 39.

- 5* Тры курыцы за 3 дні знеслі 3 яйкі. Колькі яек знясуць 12 курэй за 12 дзён, калі яны будуць несціся гэтаксама?

- 6 Перыметр роўнастаронняга трохвугольніка ABC роўны 12 см. Знайдзі даўжыню стараны гэтага трохвугольніка.

- 7 Знайдзі $\frac{1}{2}$ ад 1 дм, $\frac{1}{3}$ ад 12 см, $\frac{1}{4}$ ад 24 г.

- 8 У парку зрэзалі 6 старых дрэў, а пасадзілі 18 малядых. У колькі разоў больш дрэў пасадзілі, чым зрэзалі?

- 9 Пры стрыжцы пяці авечак атрымалі па 3 кг воўны з кожнай, а сямі — па 4 кг з кожнай. Колькі ўсяго воўны настрыглі?

- 10 Вылічы.

$$7 \cdot 7 + 21$$

$$60 - 7 \cdot 2$$

$$7 \cdot 6 + 7 \cdot 4$$

$$7 \cdot 9 - 40$$

$$25 + 7 \cdot 3$$

$$(35 - 28) \cdot 5$$

$$7 \cdot (6 : 2)$$

$$21 : 3 \cdot 6$$

$$6 \cdot 4 : 3$$

1 см

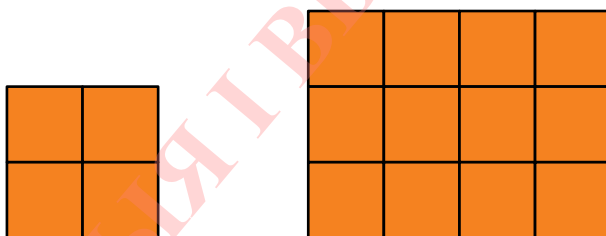

1 см

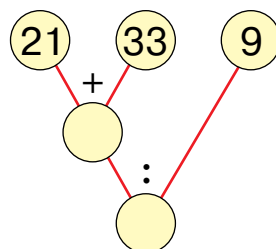
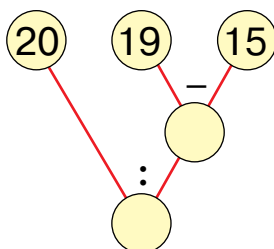
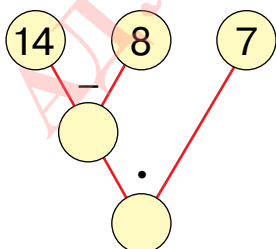
Квадрат са стараной 1 см называ-
юць **квадратным сантиметрам**.
Запісваецца: 1 кв. см, або 1 см^2 .

- 1 Падлічы, колькі квадратных сантыметраў змяшчае квадрат; прамавугольнік.

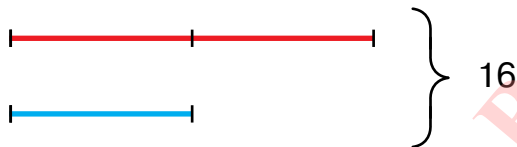
- 2 У краму прывезлі 8 кошыкаў клубніц па 7 кг у кожным. 5 кошыкаў прадалі. Колькі кілаграмаў клубніц засталася прадаць?

- 3 Складзі па схемах выразы і знайдзі іх значэнні.

4 Невядомы лік павялічылі на 12 і атрымалі 36. Складзі ўраўненне і рашы яго.

5* Пеця гаворыць сябру: «Я злавіў многа вялікіх рыб, а маленькіх — у два разы менш. Усяго ў мяне 16 рыб». Ці праўду ён сказаў?

6

85 −	42 : 6
	54 : 6
	40 : 5

47 +	45 : 9
	6 · 6
	4 · 7

7 ·	21 : 7
	48 : 6
	54 : 9

7 Нарысуй трохвугольнік з тупым вуглом. Ці можна нарысаваць трохвугольнік з двума тупымі вугламі?

8 Скорасць бегуна 9 м/с. Якую адлегласць ён прабяжыць за 4 с; 5 с?

9 У школу прывезлі 18 парт, а сталоў — на 12 менш. У колькі разоў больш прывезлі ў школу парт, чым сталоў?

10 Вылічы.

$$3 \cdot 9 - 3 \cdot 8$$

$$4 \cdot 3 + 4 \cdot 7$$

$$8 \cdot 4 - 3 \cdot 4$$

$$5 \cdot 6 + 5 \cdot 4$$

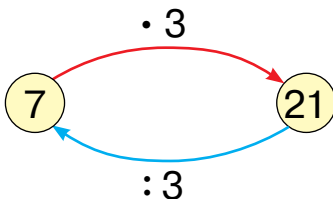
$$3 \cdot 8 - 3 \cdot 3$$

$$5 \cdot 8 - 3 \cdot 8$$

$$9 \cdot 6 - 9 \cdot 5$$

$$6 \cdot 9 + 6 \cdot 6$$

$$7 \cdot 2 - 4 \cdot 2$$

$$\begin{array}{l} 7 \cdot 3 = 21 \\ 21 : 7 = 3 \\ 21 : 3 = 7 \end{array}$$

- 1 Карыстаючыся табліцай множання ліку 7, складзі табліцу дзялення на 7.

7	14	21	28	35	42	49	56	63	70

: 7

Прагавары табліцу дзялення з дзеллю 7.

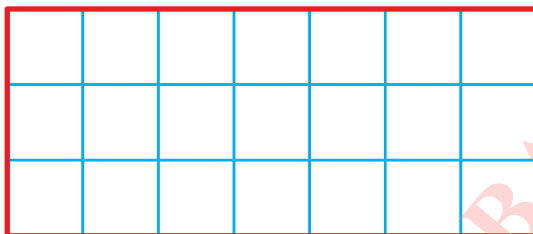
- 2 Маса двух аднолькавых кошыкаў яблыкаў 12 кг. Якая маса 5 такіх кошыкаў?

- 3 Нарысуй тупы вугал. Ад вяршыні на яго старанах адмерай па 4 см. Злучы канцы двух адрэзкаў. Якая фігура атрымалася?

- 4 Запішы лікі трэцяга дзясятка па спаданні.

- 5** Колькі квадратных сантыметраў змяшчае прамавугольнік са старанамі 3 см і 7 см? Знайдзі перыметр гэтага прамавугольніка.

- 6*** Напісана 99 лікаў: 1, 2, ..., 99. Колькі разоў у запісе сустракаецца лічба 5? Лічба 0?

- 7** Рашы ўраўненні.

$$x \cdot 7 = 42$$

$$x + 47 = 93$$

$$87 - a = 19$$

$$x - 12 = 36$$

$$25 - x = 8$$

$$7 \cdot x = 49$$

- 8** Правер, ці правільна паказаны стрэлкамі здабыткі і дзелі лікаў.

$$(4 \cdot 6) \rightarrow 24$$

$$(63 : 9) \rightarrow 7$$

$$(3 \cdot 7) \rightarrow 21$$

$$(21 : 7) \rightarrow 2$$

$$(3 \cdot 8) \rightarrow 24$$

$$(14 : 7) \rightarrow 3$$

- 9** У паштальёна Печкіна ў сумцы 21 газета, 6 часопісаў і 1 пісьмо. У колькі разоў больш у сумцы газет, чым часопісаў і пісьмаў?

- 10** Знайдзі $\frac{1}{7}$ лікаў 14, 21, 42, 49.

$$3 \cdot x < 5$$

Няроўнасць

Падбор

x	$3 \cdot x < 5$	Ці праўда?
0	$3 \cdot 0 < 5$	Так
1	$3 \cdot 1 < 5$	Так
2	$3 \cdot 2 < 5$	Не

Лікі 0 і 1 — рашэнні няроўнасці.

1 Рашы няроўнасці.

$$x \cdot 4 < 10$$

$$47 - x > 39$$

$$x + 21 < 22$$

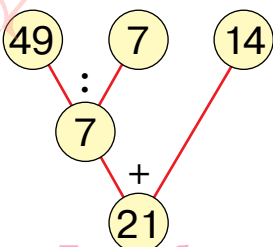
$$12 : x > 3$$

2 У 5 каробках 35 кг пячэння. Колькі пячэння ў 8 такіх жа каробках?

Маса адной каробкі	Колькасць каробак	Агульная маса
Аднолькавая	5	35 кг
	8	?

Складзі задачу, каб у выніку атрымаўся лік 8.

3 Пабудуй схемы вылічэнняў па ўзоры.

$$49 : 7 + 14$$

$$(68 - 26) : 7$$

$$42 : 7 \cdot 5$$

$$35 - 14 : 7$$

$$60 - 63 : 7$$

$$21 : 7 + 0$$

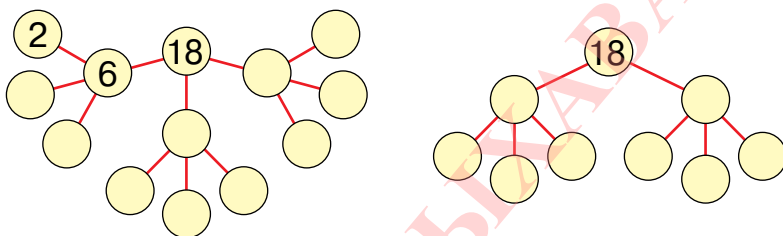
$$81 - 56 : 7$$

$$28 : 7 - 4$$

- 4 Вымерай адрэзкі. У колькі разоў адрэзак AB карацейшы за адрэзак CD ?

- 5* Адгадай, якіх лікаў не хапае ў гэтых схемах. Запішы патрэбныя роўнасці.

- 6 У колькі разоў: 20 м больш за 4 м; 24 кг больш за 3 кг; 2 г менш за 12 г; 5 л менш за 35 л? Запішы толькі адказы.

- 7 Складзі выразы па табліцы і знайдзі іх значэнні.

Лікі і выразы	$(23 + 9) \div 4$	$7 \div (18 - 9)$
Знайдзі	дзель	здабытак
Лікі і выразы	$7 \cdot 6 \div 28 : 4$	$7 \cdot 8 \div 48 : 6$
Знайдзі	рознасць	суму

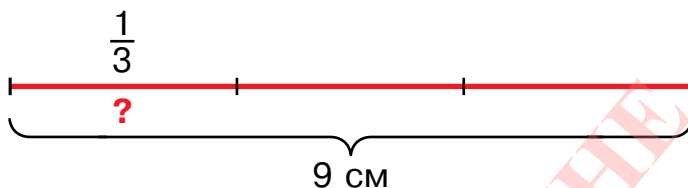
- 8 Адну дэталю майстар павінен рабіць за 45 мін, а рабіць за 38 мін. Колькі часу сэканоміць майстар, калі ён зробіць 8 дэталей?

- 9 Рашы няроўнасці.

$$x : 3 < 3$$

$$5 \cdot x < 30$$

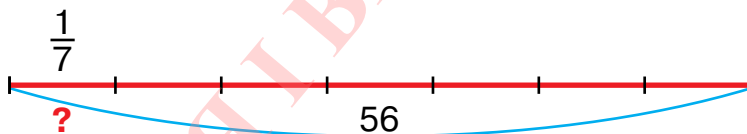
$$25 - x > 20$$

$$9 : 3 = 3 \text{ (см)}$$

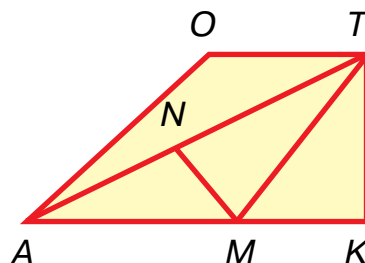
Доля ліку знаходзіцца дзеяннем дзялення.

- 1 На паліцы 56 кніг. $\frac{1}{7}$ іх складаюць кнігі па матэматыцы. Колькі на паліцы кніг па матэматыцы?

- 2 Знайдзі: палавіну ліку 18; трэцюю долю ліку 15; чацвёртую долю ліку 40; шостую долю ліку 42.

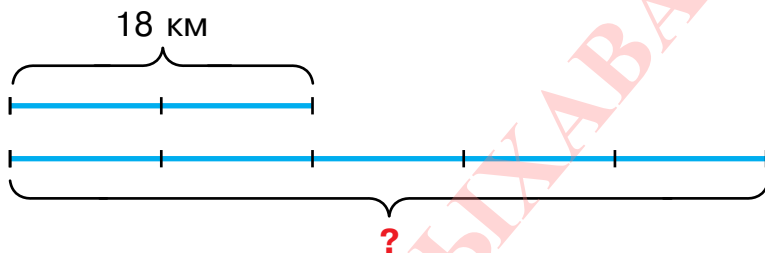
- 3 Вусна. Колькі трохвугольнікаў на рысунку? Назаві востравугольныя, прамавугольныя і тупавугольныя трохвугольнікі.

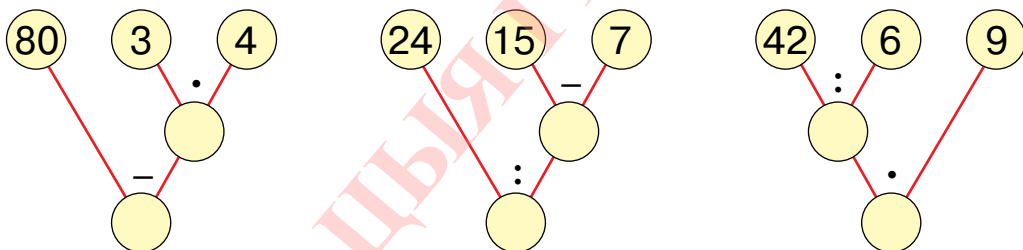
- 4 У клетках 58 трусаў. Белых — 18, чорных — у два разы менш, а астатнія — шэрыя. Колькі шэрых трусаў у клетках?

5* У Тараса і Лены было пароўну сліў. Лена з'ела 5 сліў, і 20 у яе засталася. Тарас з'еў у 2 разы больш, чым Лена. Колькі сліў у яго засталася?

6 Дзядзька Арцём за 2 г праехаў на кані 18 км. Якую адлегласць ён праедзе за 5 г, калі будзе ехаць з той жа скорасцю?

7 Складзі выразы і знайдзі іх значэнні.

8 На канцэрт прыйшло 48 чалавек. Жанчын было 30, а мужчын і дзяцей пароўну. Колькі дзяцей прыйшло на канцэрт?

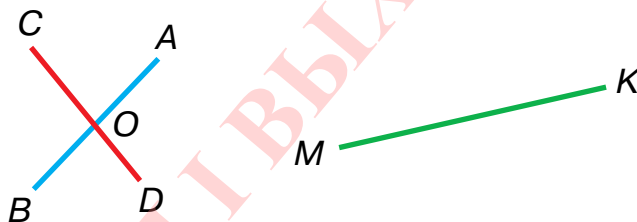
9 Запішы выразы і знайдзі іх значэнні.

Дзялімае	$26 + 14$	24	$36 : 6$	$80 - 17$	$5 \cdot 8$
Дзельнік	5	$13 - 7$	3	7	4

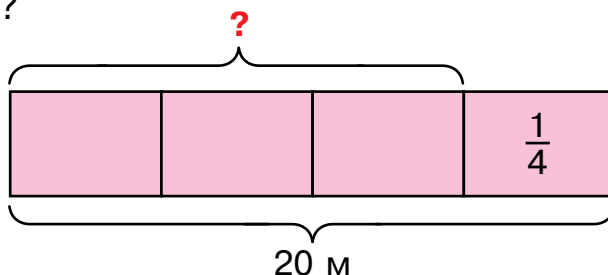
Часткі, на якія пункт O розбіў пряму лінію, називаюцца **праменямі** з пачатком у пункце O . На рисунку два промені: OA і OD .

- 1 Кількі на рисунку прямих; вуглоў; променів?

- 2 Купілі 2 кг моркви, бульби — у 8 разів больш. Яблыкаў купілі на 11 кг менш, чым бульби. Кількі купілі яблыкаў?

- 3 Ад 20 м стужкі адрэзали $\frac{1}{4}$ яе даўжыні. Кількі метраў стужкі адрэзали? Кількі метраў стужкі засталася?

4 Знайдзі значэнні выразаў.

$$7 \cdot 8 - 18 + 41$$

$$7 \cdot 9 - 47 + 36$$

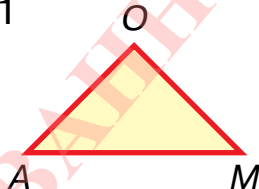
$$63 : 9 + 34 - 22$$

$$56 : 8 + 39 - 28$$

$$7 \cdot 6 - 20 + 17$$

$$6 \cdot 8 - 19 + 21$$

5 У трохвугольніку AMO старана $AM = 7$ см, $AO = OM = 5$ см. Знайдзі перыметр трохвугольніка.

6* Міша захацеў даведацца, колькі гадоў дзядулю. Дзядуля сказаў: «Калі ад найбольшага двухзначнага ліку аднімеш 90, вынік павялічыш у тры разы і дадасі 43, то даведаешся, колькі мне гадоў». Колькі гадоў дзядулю?

7 Рашы няроўнасці.

$$x + 3 < 8$$

$$x \cdot 4 < 28$$

$$4 \cdot x < 30$$

$$7 : a > 6$$

8 Выпішы даўжыні, меншыя за 4 дм.

27 см, 4 дм 5 см, 53 см, 48 см, 1 дм 7 см, 28 см, 3 дм 4 см, 3 дм.

9 На прышкольным участку вырастлі 27 руж. $\frac{1}{3}$ іх зрэзалі для букетаў. Колькі руж засталася?

10 Параўнай без вылічэння.

$$3 \cdot 7 * 3 \cdot 8$$

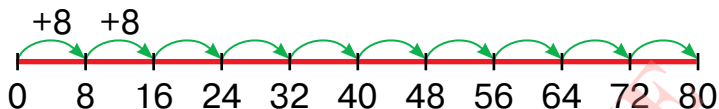
$$49 : 7 * 42 : 7$$

$$4 \cdot 9 * 7 \cdot 9$$

$$8 \cdot 7 * 6 \cdot 7$$

$$28 : 7 * 49 : 7$$

$$35 : 7 * 42 : 7$$

$$8 \cdot 2 = 8 + 8 = 16$$

$$8 \cdot 3 = 16 + 8 = 24$$

$$8 \cdot 5 = 8 \cdot 3 + 8 \cdot 2 = 24 + 16 = 40$$

$$8 \cdot 6 = 6 \cdot 8 = 48$$

1 Складзі табліцу множення ліку 8.

8 ·	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

2 Знайдзі значэнні выказаў.

$$9 \cdot 8$$

$$10 \cdot 8$$

$$8 \cdot 8 + 8$$

$$8 \cdot 8 + 8 \cdot 2$$

3 У малым бітоне было 3 л малака, а ў вялікім — 8 л. На колькі літраў малака больш у трох вялікіх бітонах, чым у чатырох малых?

4 Вылічы значэнні выказаў. Пастаў дужкі так, каб іх значэнні павялічыліся.

$$3 + 4 \cdot 8$$

$$24 : 6 - 2$$

$$42 - 24 : 3 + 3$$

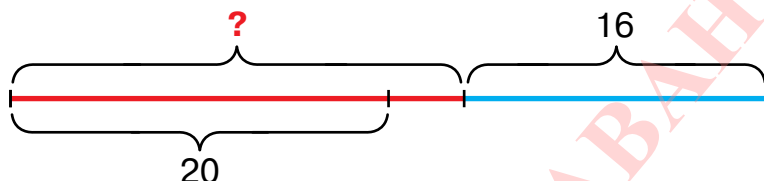
$$7 \cdot 3 + 4$$

$$32 : 8 - 4$$

$$24 - 8 : 2 + 4$$

5 Перыметр аднаго квадрата 20 см, а другога 40 см. У колькі разоў старана аднаго квадрата меншая за старану другога квадрата?

- 6* На паліцу з падручнікамі па матэматыцы паставілі 16 падручнікаў па беларускай мове. Потым узялі палавіну ўсіх кніг, пасля чаго засталася 20 падручнікаў. Колькі падручнікаў па матэматыцы было на паліцы?

- 7 Пастаў патрэбную лічбу замест зорачкі, каб атрымалася праўдзівая роўнасць або праўдзівая няроўнасць.

$7 * = 7 *$

$6 * < 61$

$39 = 3 * + 9$

$*6 > 86$

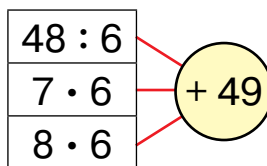
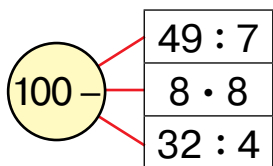
$*5 = 60 + *$

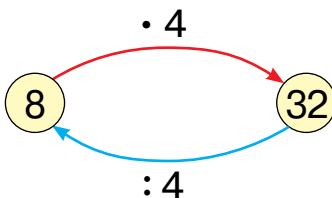
$50 = 1 * + 35$

- 8 Вучань спісаў у сшытку 8 лістоў. Няспісаных лістоў засталася ў 5 разоў больш. Колькі ўсяго лістоў было ў сшытку?

- 9 Складзі выразы і знайдзі іх значэнні.

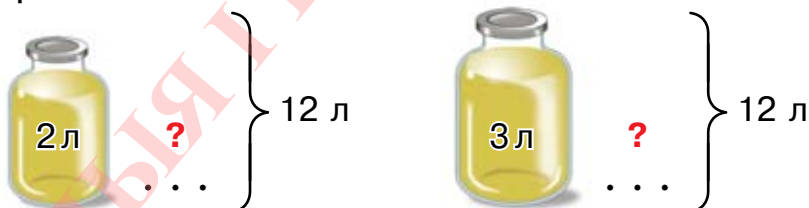
$$8 \cdot 4 = 32$$

$$32 : 4 = 8$$

$$32 : 8 = 4$$

1 Карыстаючыся табліцай множання ліку 8, складзі дзве табліцы дзялення: на 8 і з дзеллю 8.

2 12 л вінаграднага соку разлілі ў двухлітровыя слоікі і такую ж колькасць соку разлілі ў трохлітровыя слоікі. Колькі атрымалася слоікаў з сокам? На колькі менш трохлітровых слоікаў, чым двухлітровых?

3 Нарысуй адрэзак даўжынёй 16 см. Нарысуй адрэзкі, даўжыня якіх роўна:

а) $\frac{1}{4}$ дадзенага адрэзка;

б) $\frac{1}{8}$ дадзенага адрэзка.

Параўнай даўжыні адрэзкаў.

4 Рашы ўраўненні.

$$82 - x = 17$$

$$8 \cdot x = 64$$

$$x \cdot 7 = 56$$

5* У класе ў крайнім радзе каля акна 6 парт, у сярэднім — 5 парт, а ў радзе каля дзвярэй за парты могуць сесці 12 вучняў. Колькі ўсяго вучнёўскіх месцаў у класе?

6 Вылічы.

$$16 - 18 : 2$$

$$60 : 6 - 8$$

$$100 - 7 \cdot 6$$

$$(80 - 17) : 7$$

$$(74 - 18) : 7$$

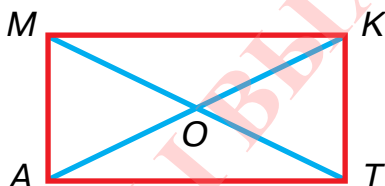
$$100 - 42 : 7$$

$$45 + (17 - 8)$$

$$45 - (17 + 8)$$

$$(18 + 36) : 6$$

7 Колькі трохвугольнікаў на рысунку? Якія яны?

8 Для ўрокаў рысавання купілі 5 каробак фламас-тараў па 8 у кожнай і 5 каробак па 6 фламас-тараў. Колькі ўсяго фламастараў купілі? Рашы задачу рознымі спосабамі.

9 Знайдзі значэнні выразаў.

$$82 - 36 : 4$$

$$56 + 4 \cdot 9$$

$$47 + 9 \cdot 2$$

$$52 + 27 : 3$$

$$39 - 15 : 5$$

$$30 - 16 : 2$$

Задача. У 6 скрынях 30 кг ягад. Колькі ягад у дзвюх такіх скрынях? Рашы задачу двума спосабамі.

Маса адной скрыні	Колькасць скрынь	Агульная маса
Аднолькавая	6	30 кг
	2	?

- 1 Дадзены лікавыя значэнні выказаў: 27, 36, 72, 8, 60, 56, 18, 44, 52. Запішы праўдзівыя роўнасці.

$$7 \cdot 7 + 7$$

$$(2 + 7) \cdot 8$$

$$8 : 4 \cdot 9$$

$$63 - 21 : 7$$

$$48 - 8 : 2$$

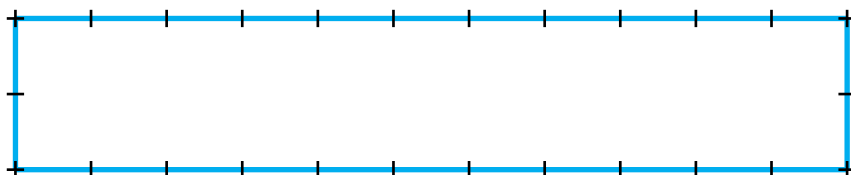
$$3 \cdot 3 \cdot 3$$

$$(90 - 34) : 7$$

$$12 + 3 \cdot 8$$

$$12 + 5 \cdot 8$$

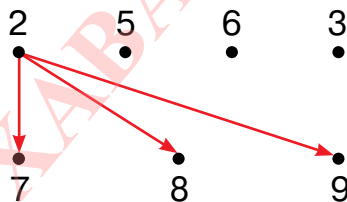
- 2 Стораны прамавугольніка падзелены на сантыметры. Злучы пункты дзялення так, каб атрымаліся квадраты. Колькі квадратных сантыметраў змяшчае прамавугольнік?

- 3* У Валодзі, Мішы, Косці, Андрэя і Сяргея было 4 наборы шахмат і адзін набор шашак. Што было ў кожнага хлопчыка, калі ў Косці і Мішы, а таксама ў Косці і Сяргея былі розныя наборы?

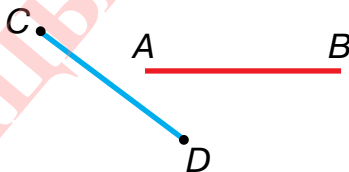

- 4 Лікі, запісаныя ў верхнім радку, памнож на кожны лік, запісаны ў ніжнім. Колькі прыкладаў атрымалася?

- 5 \geq $5 \cdot 6 - 5 * 20$ $1 \text{ дм } 2 \text{ см} - 2 \text{ см} * 2 \text{ дм}$
 $27 : 3 + 2 * 10$ $1 \text{ м } 5 \text{ дм} - 1 \text{ м} * 3 \text{ дм}$

- 6 Вусна. Ці маюць прамая AB і адрэзак CD хаця б адзін агульны пункт?

- 7 У альбоме было 36 фотакартак. У яго паклалі яшчэ 6 фотакартак. У колькі разоў фотакартак у альбоме стала больш, чым паклалі?

- 8 Вылічы.

$$45 : 9 \cdot 2$$

$$8 \cdot 3 : 6$$

$$32 : 4 \cdot 8$$

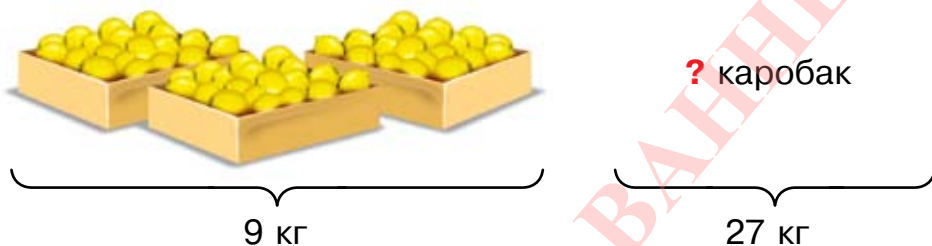
$$56 : 8 \cdot 3$$

$$6 \cdot 6 : 9$$

$$2 \cdot 9 : 3$$

Урок 45

- 1 9 кг лімонаў расклалі ў 3 каробкі пароўну. Колькі такіх каробак трэба, каб раскласці 27 кг лімонаў?

- 2 Знайдзі значэнні выразаў.

$$8 \cdot 4 + 8 \cdot 7$$

$$42 : (21 - 15)$$

$$8 \cdot 5 + 27$$

$$8 \cdot 3 + 8 \cdot 8$$

$$8 \cdot 9 - (42 - 7)$$

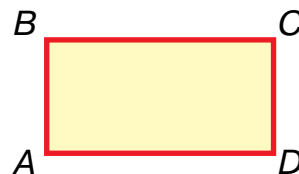
$$64 - 7 \cdot 8$$

$$26 - 24 : 8$$

$$32 - 24 + 64 : 8$$

$$63 + 9 \cdot 4$$

- 3 Нарысуй прамавугольнік $ABCD$. Вымерай яго даўжыню і шырыню, знайдзі перыметр. Як зменіцца перыметр прамавугольніка, калі яго даўжыню павялічыць у 2 разы?

- 4 Параўнай, не вылічваючы.

$$4 \cdot 6 * 6 \cdot 4$$

$$3 \cdot 7 * 3 \cdot 8$$

$$8 \cdot 4 * 8 \cdot 7$$

$$5 \cdot 5 * 5 \cdot 3$$

$$9 \cdot 2 * 9 + 9 + 9$$

$$7 \cdot 2 * 3 \cdot 7$$

- 5 Рашы ўраўненні.

$$x + 7 = 41$$

$$4 \cdot x = 36$$

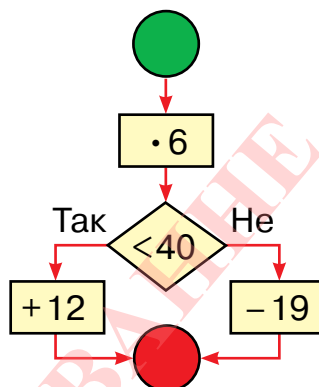
$$9 \cdot x = 27$$

$$x \cdot 4 = 28$$

$$27 : a = 3$$

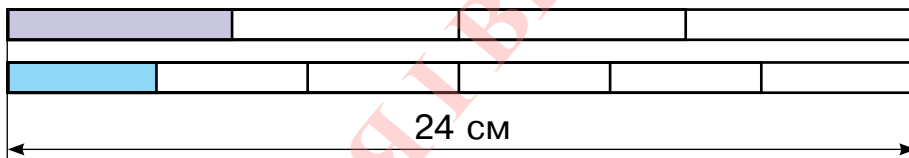
$$64 : x = 8$$

6 Вусна. Якія лікі выдасць вылічальная машына, калі на яе «ўваход» пададзены лікі: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10?

7* Груша ў два разы даражэйшая за яблык. Што даражэй: 6 яблыкаў ці 3 грушы? Што даражэй і ў колькі разоў: 6 груш ці 6 яблыкаў; 12 яблыкаў ці 3 грушы?

8 Знайдзі даўжыню чацвёртай долі першай стужкі і шостаі долі другой стужкі.

9 Складзі задачу па табліцы і рашы яе.

Расход тканіны на адну сукенку	Колькасць сукенак	Агульны расход тканіны
Аднолькавы	8	24 м
	?	27 м

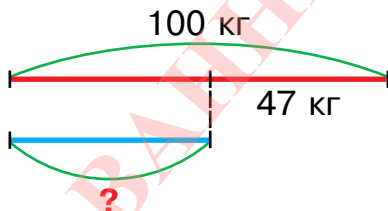
10 Запішы выразы і знайдзі іх значэнні:
 а) суму лікаў 16 і 14 паменшы ў 6 разоў;
 б) ад ліку 40 аднімі здабытак лікаў 7 і 4;
 в) рознасць лікаў 15 і 8 павяліч у 3 разы.

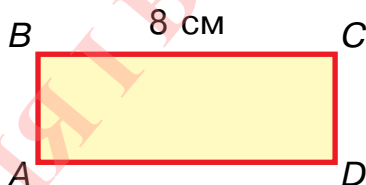
Задача. На зіму нарыхтавалі 100 кг буракоў, што на 47 кг больш, чым морквы. Колькі морквы нарыхтавалі на зіму?

Б. — 100 кг

М. — ?, на 47 кг менш

- 1 Даўжыня прамавугольніка $ABCD$ роўна 8 см, гэта на 5 см больш, чым яго шырыня. Знайдзі перыметр прамавугольніка.

- 2 Запішы выразы і знайдзі іх значэнні:
 а) рознасць лікаў 32 і 14 павяліч на 28;
 б) суму лікаў 8 і 20 паменшы ў 7 разоў;
 в) дзель лікаў 48 і 6 павяліч на 58;
 г) здабытак лікаў 8 і 7 паменшы ў 7 разоў.

- 3 Рашы няроўнасці.

$$8 \cdot x < 64$$

$$72 : a > 9$$

$$x + 64 < 65$$

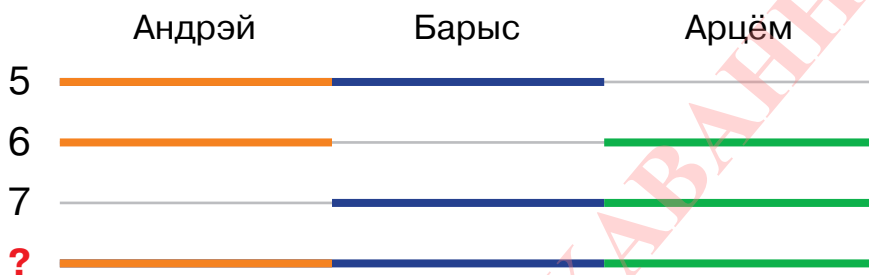
- 4 Пастаў дужкі, каб роўнасці былі праўдзівымі.

$$9 \cdot 6 - 4 = 18$$

$$28 : 9 - 2 = 4$$

$$46 - 10 : 2 = 41$$

- 5* У Андрэя і Барыса разам 5 арэхаў, у Андрэя і Арцёма — 6, у Барыса і Арцёма — 7 арэхаў. Колькі ўсяго арэхаў у Андрэя, Барыса і Арцёма разам?

- 6 Майстар за 4 г зрабіў 24 дэталі, а вучань за 3 г зрабіў 6 такіх дэталей. У колькі разоў больш дэталей рабіў за 1 г майстар, чым вучань?

- 7 У цэху працавала n жанчын, а мужчын — на 20 больш. Колькі ўсяго чалавек працавала ў цэху?

- 8 Дзядулю 63 гады. Гэта ў 7 разоў больш, чым унуку. Колькі гадоў унуку?

- 9 Вылічы.

$$8 \cdot 8 + 8$$

$$18 : 2 + 39$$

$$9 \cdot 7 + 17$$

$$36 : 6 + 50$$

$$48 : 8 + 30$$

$$80 - 16 : 2$$

$$56 : 8 + 1$$

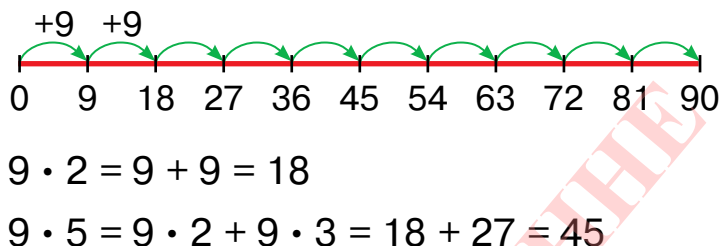
$$72 : 8 + 9$$

$$51 + 7 \cdot 7$$

$$49 : 7 + 2$$

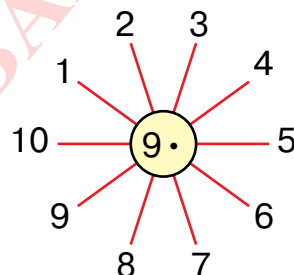
$$80 : 8 + 3$$

$$63 + 3 \cdot 9$$

1 Складзі табліцу множання ліку 9.

2 Привезлі 64 кг сліў у скрынях па 8 кг у кожнай і столькі ж скрынь груш па 9 кг у кожнай. Колькі кілаграмаў груш привезлі?

3 Нарысуй квадрат, перыметр якога роўны 16 см, і прамавугольнік са старанамі, роўнымі 8 см і 3 см. Параўнай іх перыметры.

4 Складзі ўраўненні і рашы іх:

- а) невядомы лік павялічылі ў 9 разоў і атрымалі 72, знайдзі невядомы лік;
 б) невядомы лік паменшылі ў 3 разы і атрымалі 9, знайдзі невядомы лік.

5 Вылічы.

$9 \cdot 3 + 9 \cdot 8$	$12 + 7 \cdot 9$	$3 \cdot 3 \cdot 7$
$9 \cdot 6 + 9 \cdot 2$	$(23 - 18) \cdot 9$	$2 \cdot (27 - 18)$
$100 - 9 \cdot 9$	$54 : 6 \cdot 9$	$9 \cdot 4 + 64$

6 Адзін лік m , а другі — у 9 разоў большы. Знайдзі суму гэтых лікаў пры $m = 3$.

- 7*** Дзяўчынкі Бярозкіна, Вярбіцкая, Сасноўская пасадзілі бярозу, вярбу і сасну. Кожная дзяўчынка пасадзіла дрэва, ад назвы якога не паходзіць яе прозвішча. Якое дрэва пасадзіла кожная дзяўчынка, калі вядома, што Бярозкіна пасадзіла не сасну?

Б

В

С

Б

В

С

- 8** Параўнай, не вылічваючы.

$$4 \cdot 6 * 6 \cdot 4$$

$$9 \cdot 2 * 3 \cdot 9$$

$$13 \cdot 3 * 13 \cdot 2$$

- 9** Знайдзі.

$$\frac{1}{9} \text{ ад } 81$$

$$\frac{1}{8} \text{ ад } 56$$

$$\frac{1}{10} \text{ м}$$

$$\frac{1}{6} \text{ мін}$$

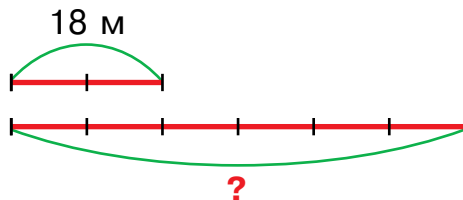
$$\frac{1}{8} \text{ ад } 64$$

$$\frac{1}{9} \text{ ад } 27$$

$$\frac{1}{6} \text{ г}$$

$$\frac{1}{5} \text{ дм}$$

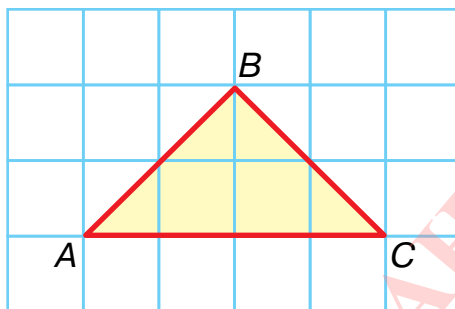
- 10** У двух аднолькавых кавалках 18 м тканіны. Колькі тканіны ў 6 такіх кавалках?

- 11** \geq $35 : 35 * 35 : 1$
 $0 \cdot 30 * 0 : 20$

$$1 \text{ г } 20 \text{ мін} * 90 \text{ мін}$$

$$2 \text{ дзяс. } 5 \text{ адз.} * 46 \text{ адз.}$$

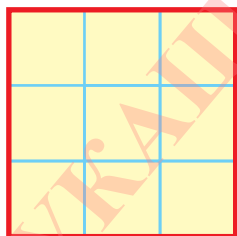

З дапамогай палеткі — празрыстай плёнкі, падзеленай на квадраты са стараной 1 см, — можна вызначыць, колькі квадратных сантыметраў змяшчае фігура, або знайсці плошчу фігуры ў квадратных сантыметрах (S).

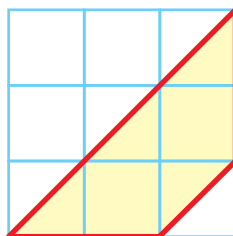
$$S = 2 + 4 : 2 = 4 \text{ (см}^2\text{)}$$

1 Знайдзі плошчу фігур з дапамогай палеткі.

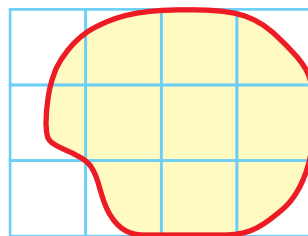
а)

б)

в)

2 Дзве дзяўчынкі і хлопчык прапалолі 19 радоў капусты. Дзяўчынкі прапалолі па 7 радоў. Колькі радоў прапалоў хлопчык?

3 На прамой AB адзнач пункты K і M . Запішы прамені з пачаткамі ў гэтых пунктах.

4 Знайдзі:

а) суму, калі першае складаемае 42, а другое — дзель лікаў 21 і 7;

б) дзель, калі дзялімае 42, а дзельнік — рознасць лікаў 20 і 14;

в) рознасць здабыткаў лікаў 8 і 8, 8 і 5;

г) суму дзелей лікаў 64 і 8, 35 і 5.

5

$$9 \cdot 7 * 9 \cdot 6 + 9$$

$$9 \cdot 2 + 40 * 97$$

$$54 : 6 * 54 - 6$$

$$9 \cdot 4 * 9 \cdot 5 - 9$$

$$9 \cdot 3 + 20 * 50$$

$$9 \cdot 5 * 5 \cdot 9$$

6*

У Васі было некалькі цукерак. Ён раздзяліў іх паміж сёстрамі. Малодшай сястры ён даў палавіну ўсіх цукерак і яшчэ дзве, а старэйшай сястры — астатнія 3 цукеркі. Колькі цукерак было ў Васі?

7

Даўжыня ломанай ABC роўна 21 см. Знайдзі даўжыню звяна AB , калі даўжыня звяна BC роўна 1 дм 2 см.

8

У чатырох скрынях ляжыць перац па 9 кг у кожнай. Яго пераклалі ў сеткі па 6 кг у кожную. Колькі атрымалася сетак з перцам?

9

Рашы ўраўненні.

$$x + 25 = 82$$

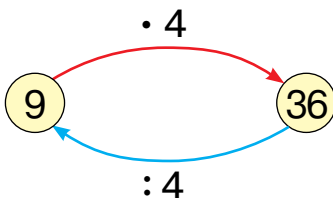
$$60 - a = 45$$

$$x - 18 = 29$$

$$4 \cdot x = 36$$

$$48 : x = 6$$

$$x : 8 = 7$$

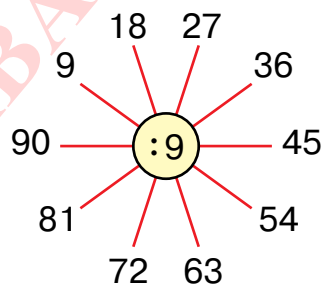
$$9 \cdot 4 = 36$$

$$36 : 4 = 9$$

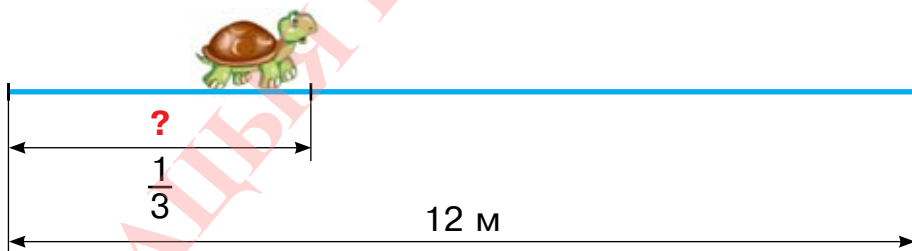
$$36 : 9 = 4$$

1 Складзі табліцу дзялення на 9.

2 На адным станку за гадзіну вырабілі 4 дэталі, а на другім — на 3 дэталі больш. За колькі гадзін на другім станку можна вырабіць 49 дэталей?

3 Складзі задачу па рысунку.

4 Нарысуй два адрэзкі: адзін даўжынёй 1 дм 6 см, а другі — у 4 разы карацейшы. Якая даўжыня другога адрэзка?

5 Стораны трохвугольніка роўны 27 см, 31 см і a см. Складзі выраз для вылічэння перыметра гэтага трохвугольніка. Знайдзі перыметр, калі $a = 10, 27$.

6 Вylчы.

$$(49 - 28) : 7$$

$$36 : 9 + 78$$

$$67 - 5 \cdot 9$$

$$(16 + 54) : 10$$

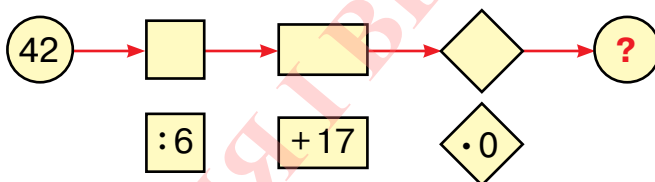
$$90 - 81 : 9$$

$$72 + 63 : 9$$

7* Устанаві заканамернасць у размяшчэнні лікаў і знайдзі лікі, якіх не хапае.

а) 14	9	5	б) 2	5	7
24	19	5	8	9	5
21	7	?	5	7	?

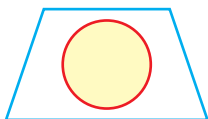
8 Якія прыклады зашыфраваны?

9 У вялікім кошыку 32 агуркі. Гэта ў 4 разы больш, чым у маленькім. Колькі агуроў у маленькім кошыку?

10

Лікі	6	8	18	9	21	64	24	32
Знайдзі	палавіну		трэць			$\frac{1}{8}$		

Круг умясціўся ўнутры чатырохвугольніка, значыць, плошча круга меншая, чым плошча чатырохвугольніка.

- 1 Параўнай на вока плошчы фігур:
- трохвугольніка і маленькага круга;
 - трохвугольніка і прамавугольніка;
 - трохвугольніка і вялікага круга;
 - двух кругоў.

- 2 Вылічы.

$$48 + 36 : 9$$

$$63 : 9 \cdot 4$$

$$(91 - 19) : 8$$

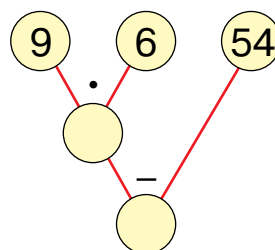
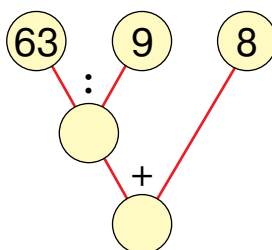
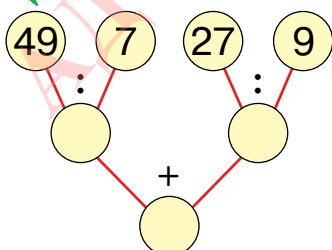
$$54 : (6 + 3)$$

$$33 + 9 \cdot 3$$

$$91 - 3 \cdot 9$$

- 3 У дзіцячы садок прывезлі мандарыны. Пасля таго як на працягу пяці дзён расходавалі па 9 кг мандарынаў у дзень, засталася 18 кг. Колькі кілаграмаў мандарынаў прывезлі ў дзіцячы садок?

- 4 Па схемах складзі выразы і знайдзі іх значэнні.

5 Адзнач чатыры пункты. Праз кожныя два з іх правядзі прамую. Колькі прамых атрымалася? Ці можна чатыры пункты размясціць так, каб праз іх праходзілі: адна прмая; дзве прамыя; тры прамыя?

6 Запішы прапушчаныя лікі.

$$2 \text{ м } 8 \text{ дм} = \square \text{ дм}$$

$$1 \text{ мін } 12 \text{ с} = \square \text{ с}$$

$$20 \text{ дм } 6 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$80 \text{ с} = \square \text{ мін } \square \text{ с}$$

$$4 \text{ м } 4 \text{ дм} = \square \text{ дм}$$

$$1 \text{ мін } 15 \text{ с} = \square \text{ с}$$

$$57 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$$

$$75 \text{ мін} = \square \text{ г } \square \text{ мін}$$

7* Тры рыбаловы злавілі 41 карася. Калі адзін рыбалоў адклаў для юшкі 7 карасёў, другі — 3, а трэці — 4, тады ў кожнага рыбалова засталася аднолькавая колькасць рыб. Колькі рыб злавіў кожны рыбалоў?

8 У адным стосе 30 сшыткаў, а ў другім — на 12 сшыткаў менш. Усе сшыткі з другога стоса раздалі вучням па 3 сшыткі кожнаму. Колькі вучняў атрымалі сшыткі?

9 \leq $81 : 9 * 8$

$$64 : 8 * 8$$

$$72 : 9 * 9$$

$$45 : 9 * 8$$

$$18 : 9 + 12 * 15$$

$$9 \cdot 4 - 14 * 50$$

$$(4 \cdot 3) \cdot 2 = 24$$

$$4 \cdot (2 \cdot 3) = 24$$

$$4 \cdot 2 \cdot 3 = 24$$

Перамнажаць лікі можна ў любым парадку. Вынік множання не залежыць ад парадку выканання множання.

$$a \cdot (b \cdot c) = (a \cdot b) \cdot c$$

- 1 Перамнож больш зручным спосабам.

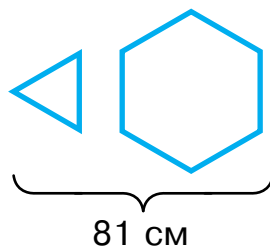
$$2 \cdot 7 \cdot 5$$

$$5 \cdot 4 \cdot 2$$

$$3 \cdot 8 \cdot 2$$

$$2 \cdot 3 \cdot 5$$

- 2 З дроту даўжынёй 81 см склалі роўнастаронніа трохвугольнік і шасцівугольнік. Даўжыні старон трохвугольніка і шасцівугольніка аднолькавыя. Знайдзі даўжыню адной стараны і перыметр кожнай фігуры.

- 3 Якія з лікаў 6, 7, 8, 9, 10 праўдзяць няроўнасць $k + 2 > 10$ (калі паставіць лік замест літары k , то атрымаецца праўдзівая няроўнасць)?

4	Памяншаемае	$9 \cdot 7$	74		$9 \cdot 8$
	Аднімаемае		$9 \cdot 6$	$50 - 17$	
	Рознасць	18		26	23

5* У Тані 25 алоўкаў. Колькі алоўкаў яна можа аддаць сяброўцы, каб у яе засталася на 9 алоўкаў больш, чым у сяброўкі?

6 Выканай заданне па ўзоры.

$$12 \cdot 4 = 2 \cdot 6 \cdot 4 = 8 \cdot 6 = 48$$

$$15 \cdot 3$$

$$15 \cdot 2$$

$$18 \cdot 3$$

$$14 \cdot 4$$

$$16 \cdot 3$$

$$12 \cdot 2$$

7 Колькі гадоў будзе маме і дачцэ праз 4 гады? На колькі гадоў мама была старэйшая за дачку 4 гады назад? ?, 9 гадоў
старэйшая ў 4 разы

8 Каля курыцы 5 куранят. Гэта на два менш, чым куранят у кошыку. Колькі ўсяго куранят?

9 Даўжыня сшытка 20 см, а шырыня на 4 см меншая. Чаму роўна сума даўжынь усіх старон сшытка?

10 Вылічы.

$$27 : 9 + 9$$

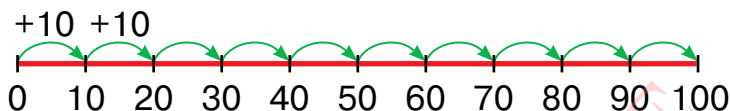
$$20 - 2 \cdot 8$$

$$0 : 9 - 0 \cdot 8$$

$$36 - 18 : 3$$

$$27 : 3 + 6$$

$$8 : 1 - 8 : 8$$

$$10 \cdot 5 = 10 \cdot 4 + 10 = 40 + 10 = 50$$

$$10 \cdot 7 = 10 \cdot 5 + 10 \cdot 2 = 50 + 20 = 70$$

$$5 + 2$$

1 Складзі таблицю множення ліку 10.

10 ·	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

2 Запиші вирази і знайдзі їх значенні.

8 · 3
9 · 4
3 · 4

: 6

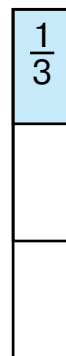
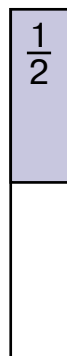
45 : 9
63 : 9
54 : 9

· 8

18 + 36
81 - 27
36 + 36

: 9

3 На трох паліцах стояла па 10 кніжак. Да іх дабавілі яшчэ некалькі кніжак, і ўсяго стала 62 кніжкі. Колькі кніжак дабавілі на паліцы?

4 Параўнай з дапамогай рысункі $\frac{1}{2}$ і $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{2}$ і $\frac{1}{4}$.

5 Запішы ў сантыметрах: 1 м, 1 дм, 1 дм 7 см, 10 дм, 8 дм 1 см.

6* Вядома, што: у доме № 14 больш паверхаў, чым у доме № 10; у доме № 11 больш паверхаў, чым у доме № 13, і менш, чым у доме № 10; у доме № 14 паверхаў менш, чым у доме № 12. Які з гэтых дамоў самы высокі, а які — самы нізкі?

7 Вылічы.

$$6 \cdot 5 : 10$$

$$56 : 8 \cdot 10$$

$$72 : 8 \cdot 10$$

$$8 \cdot 10 + 10$$

$$40 : (2 \cdot 5)$$

$$81 : (90 : 10)$$

$$(4 + 12) : 4$$

$$(23 + 17) : 8$$

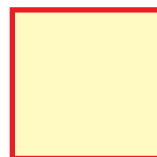
$$(71 - 36) : 7$$

$$(18 + 27) : 9$$

$$(19 + 16) : 5$$

$$(63 - 27) : 9$$

8 Старана квадрата роўна x см. Запішы выраз для вылічэння перыметра квадрата. Знайдзі значэнні перыметра, калі x роўны 7, 9.

x см

9

$$8 \cdot 9 * 7 \cdot 9$$

$$6 \cdot 9 + 6 * 6 \cdot 10$$

$$6 \cdot 3 * 3 \cdot 6$$

$$7 \cdot 3 + 3 * 7 \cdot 4$$

$$10 \cdot 2 * 10 \cdot 3$$

$$5 \cdot 8 + 8 * 8 \cdot 6$$

10

У кнізе 100 старонак. Васіль чытаў яе 10 дзён па 7 старонак штодня. Колькі старонак яму засталася прачытаць?

11

Рашы ўраўненні.

$$x \cdot 9 = 27$$

$$25 - x = 8$$

$$x : 2 = 6$$

$$3 \cdot b = 18$$

$$24 : a = 8$$

$$40 + x = 83$$

Раніца, дзень, вечар і ноч складаюць суткі.

У 1 сутках 24 гадзіны

1 сут = 24 г

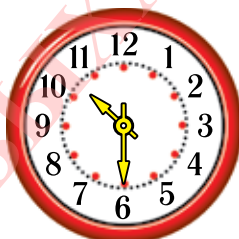
У 1 гадзіне 60 мінут

1 г = 60 мін

У 1 мінуце 60 секунд

1 мін = 60 с

- 1** Які час паказвае кожны гадзіннік? Які час будзе паказваць кожны гадзіннік праз 7 г?

- 2** Выразі:

$$1 \text{ сут } 5 \text{ г} = \square \text{ г}$$

$$1 \text{ г } 17 \text{ мін} = \square \text{ мін}$$

$$2 \text{ сут} = \square \text{ г}$$

$$1 \text{ мін } 10 \text{ с} = \square \text{ с}$$

$$30 \text{ г} = \square \text{ сут } \square \text{ г}$$

$$85 \text{ с} = \square \text{ мін } \square \text{ с}$$

- 3** Запішы выразы і знайдзі іх значэнні:

а) рознасць лікаў 90 і 18 паменшы ў 9 разоў;

б) 48 павяліч на здабытак лікаў 8 і 3;

в) дзель лікаў 63 і 9 павяліч у 8 разоў;

г) складзі дзелі лікаў 72 і 8, 45 і 9.

- 4** Знайдзі значэнні выразу $x : 8$ пры x , роўным 16, 24, 40, 64.

5 Да абеду прадалі 6 скрынь памідораў па 8 кг у кожнай. Пасля абеду прадалі 3 такія самыя скрыні. Колькі ўсяго кілаграмаў памідораў прадалі?

6 \leq $0 : 40 * 0 \cdot 40$ $1 \text{ г } 30 \text{ мін } * 90 \text{ мін}$
 $25 : 25 * 25 \cdot 1$ $7 \text{ дм } 6 \text{ см } * 6 \text{ дм } 7 \text{ см}$

7* Бацьку і сыну разам 56 гадоў. Бацька старэйшы за сына на 32 гады. Колькі гадоў кожнаму?

8 Рашы ўраўненні.

$$3 + b = 18$$

$$35 - c = 19$$

$$81 : x = 9$$

$$24 : a = 8$$

$$40 + x = 83$$

$$x \cdot 9 = 72$$

9 У краму прывезлі тэлевізары. У канцы дня іх засталася 28 штук, а прадалі ў 4 разы менш, чым засталася. Колькі тэлевізараў прывезлі ў краму?

10 Вылічы.

$$99 - 32 : 4$$

$$15 : 3 + 27 : 9$$

$$81 : 9 + 45$$

$$3 \cdot 9 + 64 : 8$$

- 1 Запишы выразы і знайдзі іх значэнні:
 а) суму лікаў 25 і 15 паменшы ў 4 разы;
 б) здабытак лікаў 8 і 7 павяліч на 9;
 в) дзель лікаў 80 і 8 павяліч у 6 разоў;
 г) рознасць лікаў 27 і 17 павяліч у 8 разоў.

- 2 Вымерай адрэзак AB . Нарысуй адрэзак у 2 разы карацейшы.

- 3 Знайдзі $\frac{1}{2}$ ад 12; $\frac{1}{3}$ ад 27; $\frac{1}{9}$ ад 81; $\frac{1}{5}$ ад 50;
 $\frac{1}{8}$ ад 64.

- 4 Расфасавалі 70 кг апельсінаў і некалькі кілаграмаў груш у пакеты. Маса аднаго пакета з апельсінамі 10 кг, а з грушамі — 9 кг. Колькі было кілаграмаў груш, калі пакетаў з апельсінамі і грушамі атрымалася пароўну?

- 5 Знайдзі памылкі.

$$30 - 12 : 4 = 5$$

$$32 : 8 \cdot 2 = 8$$

$$25 - 9 - 4 = 20$$

$$5 + 5 \cdot 4 = 40$$

$$40 - 24 + 5 = 10$$

$$48 - (24 - 10) = 14$$

- 6 Перыметр прамавугольніка роўны 20 см. Ці можа адна з яго старон быць роўнай 10 см?

7 З лікаў ад 10 да 75 выпішы тыя, што дзеляцца на 8.

8* У пакоі стаяць табурэткі і крэслы. У кожнай табурэткі 3 ножкі, у крэсла — 4. Калі на ўсе табурэткі і крэслы сядуць людзі, то будзе разам 39 ног і ножак. Колькі крэслаў і колькі табурэтаў у пакоі?

9 \geq $7 \cdot 9 * 9 \cdot 7$

$1 \text{ г} * \frac{1}{2} \text{ г}$

$10 \cdot 9 - 10 * 10 \cdot 9 + 10$

$20 \text{ мін} * \frac{1}{3} \text{ г}$

$77 \text{ см} * 7 \text{ дм} 7 \text{ см}$

$60 \text{ мін} * 12 \text{ г}$

10 Стораны прамавугольніка 15 см і y см. Запішы выраз для вылічэння перыметра прамавугольніка. Знайдзі перыметр, калі y роўны 10, 1.

11 Расстаў дужкі так, каб роўнасці былі праўдзi-вымі.

$$4 + 6 \cdot 3 = 30$$

$$31 - 10 \cdot 3 = 1$$

$$8 \cdot 4 - 2 = 16$$

$$24 : 4 \cdot 2 = 3$$

$$4 \cdot 7 - 4 : 2 = 6$$

$$28 - 18 : 2 = 5$$

$$2 \cdot 3 = 6$$

$$6 : 3 = 2$$

$$20 \cdot 3 = 60$$

$$60 : 3 = 20$$

$$2 \text{ дзяс.} \cdot 3 = 6 \text{ дзяс.}$$

$$6 \text{ дзяс.} : 3 = 2 \text{ дзяс.}$$

1 Вылічы па ўзоры.

$$2 \cdot 20 = 20 \cdot 2 = 2 \text{ дзяс.} \cdot 2 = 4 \text{ дзяс.} = 40$$

$$2 \cdot 30$$

$$3 \cdot 30$$

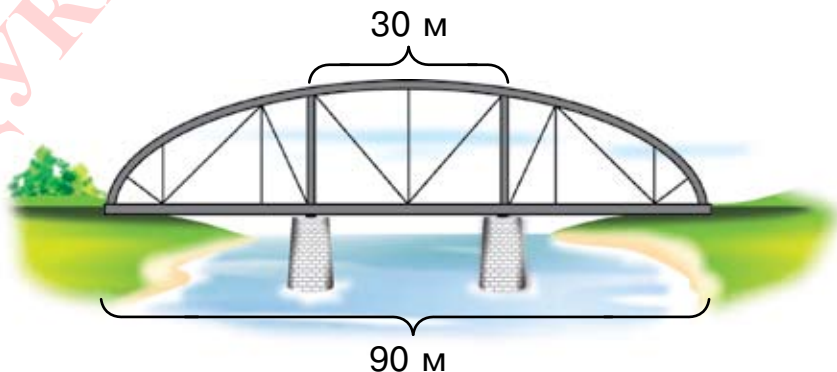
$$4 \cdot 20$$

$$2 \cdot 40$$

2 Павяліч у 2 разы лікі 10, 20, 30, 40, 50.

3 Паменшы ў 3 разы лікі 90, 60, 30, 15.

4 Праз рэчку пабудавалі мост. Ён мае 3 пралёты. Даўжыні моста і сярэдняга пралёта дадзены на рысунку. Знайдзі даўжыню крайніх пралётаў, калі яны роўныя паміж сабой.

- 5** Пабудуй квадрат, старана якога роўна адрэзку AB . Падзялі квадрат на квадратныя сантыметры. Колькі квадратных сантыметраў змяшчае квадрат?

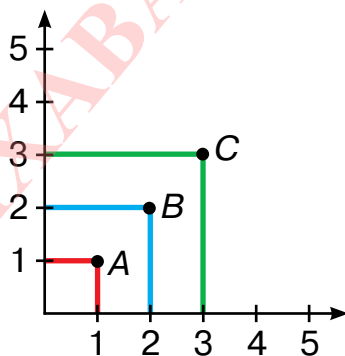
- 6** Рашы ўраўненні.

$$3 \cdot b = 60$$

$$80 : a = 4$$

$$x : 3 = 30$$

- 7*** Назаві «імёны» пунктаў, паказаных на рысунку. Пабудуй пункты: $(2; 3)$, $(2; 4)$, $(2; 5)$.

- 8** \leq $80 : 4 * 80 : 2$
 $20 \cdot 3 * 20 \cdot 4$
 $10 \cdot 0 * 91 - 0$
 $50 : 1 * 50 \cdot 1$

- 9** а) Колькі сантыметраў у $\frac{1}{2}$ м, $\frac{1}{5}$ м, $\frac{1}{10}$ м?

б) Колькі мінут у $\frac{1}{2}$ г, $\frac{1}{3}$ г, $\frac{1}{6}$ г?

- 10** На талерцы было 16 піражкоў. Чацвёртую долю ўсіх піражкоў узяў брат, астатнія падзялілі пароўну паміж сабой тры сястры. Колькі піражкоў атрымала кожная сястра?

- 11** Вылічы.

$$20 \cdot 2 : 4$$

$$45 + 40 : 4$$

$$70 + 30 : 3$$

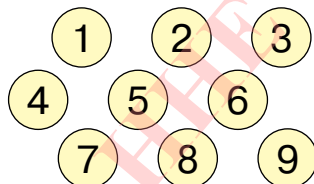
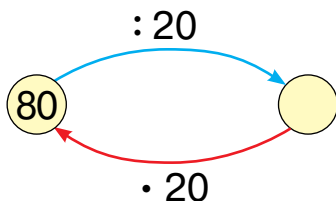
$$80 : 8 + 27$$

$$90 - 60 : 6$$

$$100 - 40 \cdot 2$$

$$80 : 20 = \square \text{ (падборам)}$$

$$2 \cdot 20 = 40 \text{ (лік 2 не падыходзіць)}$$

$$3 \cdot 20 = 60 \text{ (лік 3 не падыходзіць)}$$

$$4 \cdot 20 = 80 \text{ (лік 4 падыходзіць)}$$

$$80 : 20 = 4$$

1 Знайдзі дзель.

$$60 : 30$$

$$100 : 20$$

$$60 : 20$$

$$40 : 20$$

$$90 : 30$$

$$80 : 40$$

$$100 : 50$$

$$20 : 20$$

$$80 : 20$$

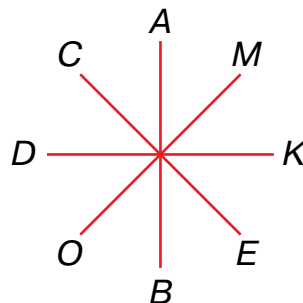
$$60 : 60$$

$$50 : 50$$

$$90 : 10$$

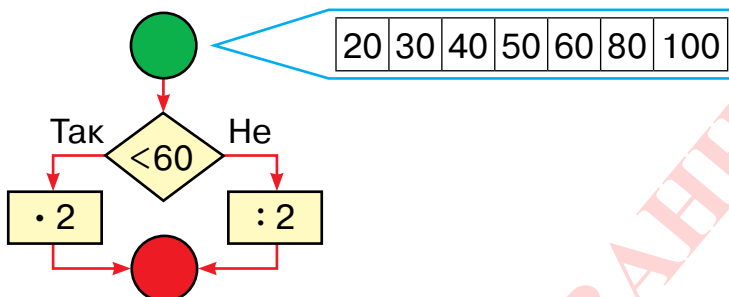
2 3 аўтобуса выйшла 30 пасажаў, а засталася ў 6 разоў менш, чым выйшла. Колькі пасажаў было ў аўтобусе першапачаткова?

3 Якія прамыя пры перасячэнні ўтвараюць прамыя вуглы? Колькі прамых вуглоў? Колькі праменяў на рысунку?

4 Здабыткі якіх лікаў роўны 24, 12, 18? Складзі і запішы выразы.

5 Складзі выразы па схеме і знайдзі іх значэнні.

6* Арцём і Таня чытаюць кнігі, у якіх пароўну старонак. Калі Арцём пачаў чытаць кнігу, Таня ўжо прачытала 18 старонак. Ці дагоніць Арцём Таню за 5 дзён, калі ён будзе чытаць кожны дзень па 10 старонак, а Таня — па 7 старонак? А за 6 дзён?

7 За месяц курам скармілі 14 кг зерня, а гусям — 24 кг. Адна курыца з'ядала кожны месяц 2 кг зерня, адна гусь — 4 кг. Пра што можна даведацца, калі знайсці значэнні выказаў?

$$24 + 14 \quad 14 : 2 \quad 2 + 4 \quad 14 : 2 + 24 : 4$$

$$24 - 14 \quad 24 : 4 \quad 4 : 2 \quad 14 : 2 - 24 : 4$$

8 У турыстычным паходзе прынялі ўдзел 48 чалавек. Мужчын было 28, а жанчын і дзяцей — пароўну. Колькі дзяцей было ў паходзе?

9 Лікі 10, 50, 60, 80 запішы здабыткамі, адзін з множнікаў якіх роўны 10.

$$18 : (2 \cdot 3) = \square$$

$$(18 : 2) : 3 = 3$$

$$(18 : 3) : 2 = 3$$

Падзяліць лік на здабытак можна **спосабам паслядоўнага дзялення**: падзяліць на адзін з множнікаў, а потым вынік падзяліць на другі множнік.

$$a : (b \cdot c) = (a : b) : c$$

1 Выканай дзяленне па ўзоры.

$$80 : 20 = 80 : (10 \cdot 2) = (80 : 10) : 2 = 4$$

$$80 : 40$$

$$100 : 20$$

$$60 : 20$$

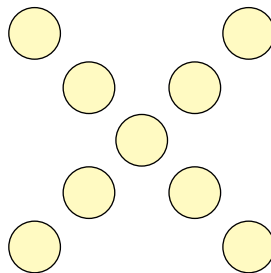
$$60 : 30$$

$$90 : 30$$

$$20 : 20$$

2 На 3 дні 6 авечкам трэба 36 кг сена. Колькі сена трэба адной авечцы на 1 дзень?

3* Устаў у кружкі лік 3 адзін раз і кожны з лікаў 1 і 2 чатыры разы так, каб па абедзвюх прамых у суме атрымалася 9.

4 Выканай дзяленне зручным спосабам.

$$36 : (9 \cdot 2)$$

$$72 : (3 \cdot 8)$$

$$60 : (10 \cdot 2)$$

$$18 : (2 \cdot 3)$$

- 5** Перыметр многавугольніка 16 см. Усе яго стараны аднолькавыя і роўны 4 см. Колькі старон у гэтым многавугольніку? Як называецца гэта фігура? Нарысуй яе.
- 6** Запішы выразы і знайдзі іх значэнні:
а) рознасць лікаў 78 і 19 павяліч на 9;
б) суму лікаў 19 і 11 паменшы ў 10 разоў;
в) дзель лікаў 81 і 9 павяліч у 3 разы.
- 7** Для класа купілі 100 сшыткаў у клетку і лінейку. Сшыткаў у лінейку было 42. На колькі больш купілі сшыткаў у клетку, чым у лінейку?

- 8** \geq $1 \text{ м} * 10 \text{ дм}$ $1 \text{ дм } 8 \text{ см} * 2 \text{ дм}$
 $40 \text{ мін} * \frac{1}{3} \text{ г}$ $50 \text{ см} * \frac{1}{2} \text{ м}$

- 9** У 3 «А» класе 25 вучняў. Гэта на 2 вучні больш, чым у 3 «Б» класе. Колькі вучняў у двух трэціх класах?

- 10** Вилчы.

60 : 20

$$80 : (8 \cdot 2)$$

$$7 \cdot 9 - 47 + 36$$

100 : 50

$$90 : (9 \cdot 2)$$

$$56 : 8 + 39 - 28$$

$$(3 + 2) \cdot 3 = 5 \cdot 3 = 15$$

$$(3 + 2) \cdot 3 = 3 \cdot 3 + 2 \cdot 3 = 9 + 6 = 15$$

Каб памножыць суму на лік, можна памножыць на гэты лік кожнае складаемае і атрыманыя здабыткі скласці.

$$(a + b) \cdot c = a \cdot c + b \cdot c$$

1 Вылічы.

$$(3 + 7) \cdot 4$$

$$(5 + 3) \cdot 3$$

$$(3 + 8) \cdot 3$$

$$(5 + 4) \cdot 9$$

$$(8 + 1) \cdot 9$$

$$(4 + 9) \cdot 2$$

2 На восеньскім кірмашы сям'я купіла 3 пакеты цыбулі па 7 кг і столькі ж пакетаў морквы па 5 кг. Колькі кілаграмаў гародніны купіла сям'я?

3* Бацьку 32 гады, аднаму з яго сыноў 8 гадоў, а другому — 6. Праз колькі гадоў узрост бацькі будзе роўны суме гадоў двух яго сыноў?

4 Стораны прамавугольнага 20 см і 4 см. Запішы выразы для знаходжання перыметра прамавугольнага.

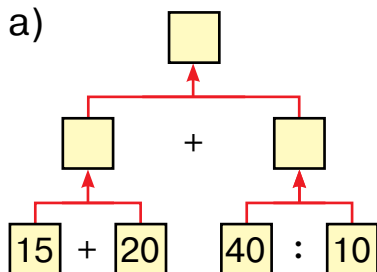
4 см

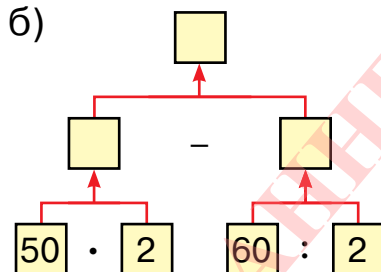
20 см

5 Складзі па схемах выразы і знайдзі іх значэнні.

а)

б)

6 Даільным апаратам даярка за 1 г можа падаіць 10 кароў. Колькі кароў могуць падаіць 3 даяркі такім жа апаратам за 2 г?

7 Параўнай:

$$2 \text{ сут} * 40 \text{ г}$$

$$65 \text{ с} * 1 \text{ мін } 20 \text{ с}$$

$$1 \text{ м} * 10 \text{ дм}$$

$$25 \text{ дм} * 2 \text{ м } 5 \text{ дм}$$

$$54 \text{ г} * 1 \text{ сут } 10 \text{ г}$$

$$93 \text{ см} * 9 \text{ дм}$$

8 Выканай дзяленне, запісаўшы дзельнік здабыткам двух множнікаў.

$$48 : 16$$

$$72 : 36$$

$$80 : 40$$

$$90 : 45$$

$$64 : 16$$

$$90 : 30$$

$$72 : 24$$

$$72 : 18$$

9 У дзвюх скрынях было 24 кг цыбулі. У другой скрыні цыбулі было ў 3 разы больш, чым у першай. Колькі кілаграмаў цыбулі было ў кожнай скрыні?

10 Вылічы.

$$(23 + 17) : 8$$

$$(71 - 36) : 7$$

$$80 : 8 + 0$$

$$(19 + 16) : 5$$

$$(63 - 27) : 9$$

$$42 : (21 - 15)$$

$$(20 + 45) : 5$$

$$(70 - 15) : 5$$

$$70 : 70 + 20$$

$$6 \cdot (2 + 3) = \square$$

Каб памножыць лік на суму, можна памножыць лік на кожнае складаемае і атрыманыя здабыткі скласці.

$$a \cdot (b + c) = a \cdot b + a \cdot c$$

1 Замяні здабыткі сумай.

$$7 \cdot (10 + 2)$$

$$2 \cdot (20 + 3)$$

$$4 \cdot (10 + 2)$$

$$3 \cdot (30 + 3)$$

$$3 \cdot (30 + 1)$$

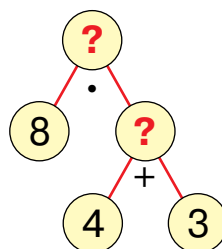
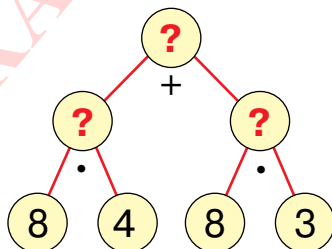
$$5 \cdot (10 + 1)$$

$$7 \cdot (8 + 2)$$

$$6 \cdot (7 + 0)$$

$$2 \cdot (40 + 1)$$

2 Да абеду прадалі 4 каробкі пячэння па 8 кг у кожнай. Пасля абеду — 3 такія ж каробкі. Колькі кілаграмаў пячэння прадалі за дзень? Рашы задачу рознымі спосабамі.

3 Рашы няроўнасці.

$$x : 3 < 2$$

$$27 - x > 19$$

$$x \cdot 10 < 10$$

4* Брат павіншаваў сястру з днём нараджэння. Калі яго спыталі, колькі гадоў сястры, ён адказаў: «Праз тры гады яна будзе ўдвая старэйшая, чым тры гады назад». Колькі гадоў сястры?

5 Перыметр квадрата 36 см. Знайдзі яго старану. Пабудуй квадрат, старана якога роўна $\frac{1}{3}$ даўжыні стараны дадзенага квадрата. Знайдзі яго перыметр.

6 Суму здабыткаў запішы здабыткам па ўзоры.

$$3 \cdot 6 + 4 \cdot 6 = (3 + 4) \cdot 6 = 7 \cdot 6 = 42$$

$$2 \cdot 7 + 3 \cdot 7$$

$$4 \cdot 3 + 3 \cdot 3$$

$$3 \cdot 4 + 5 \cdot 4$$

$$4 \cdot 6 + 5 \cdot 6$$

$$6 \cdot 2 + 2 \cdot 2$$

$$2 \cdot 2 + 8 \cdot 2$$

7 Павяліч лікі 6, 7, 2, 1 у 8 разоў. На колькі адзінак павялічыўся кожны лік?

8 Колькі ўсяго кветак у пяці букетах? Рашы задачу рознымі спосабамі.

9 Вылічы.

$$2 \text{ см } 5 \text{ мм} + 5 \text{ см}$$

$$13 \text{ дм} + 4 \text{ дм } 8 \text{ см}$$

$$7 \text{ м } 3 \text{ дм} + 2 \text{ дм}$$

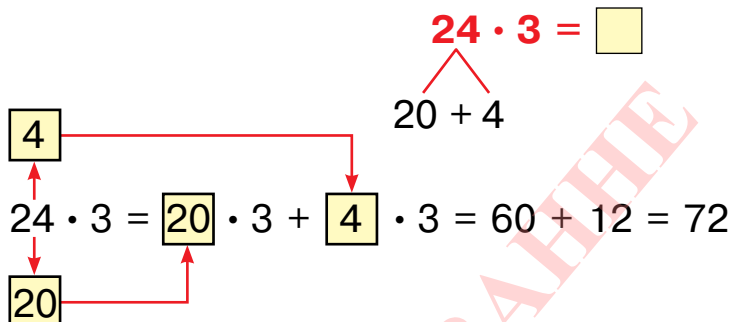
$$16 \text{ м } 30 \text{ см} - 6 \text{ м}$$

$$65 \text{ м } 6 \text{ дм} - 60 \text{ м}$$

$$70 \text{ дм } 3 \text{ см} + 3 \text{ дм}$$

$$2 \text{ м } 7 \text{ дм} - 6 \text{ дм}$$

$$12 \text{ дм } 9 \text{ см} - 3 \text{ дм}$$

Алгоритм

1. Двухзначны лік прадстаўляю сумай разрадных складаемых.

$$24 = 20 + 4$$

2. Кожнае складаемае множу на адназначны лік.

$$(20 + 4) \cdot 3 = 20 \cdot 3 + 4 \cdot 3$$

3. Атрыманыя здабыткі складваю.

$$60 + 12 = 72$$

1. Вылічы.

$$13 \cdot 5 \quad 2 \cdot 34 \quad 42 \cdot 2 \quad 2 \cdot 39 \quad 25 \cdot 3$$

2. У класе 24 вучні. Пасля таго як Максім на свой дзень нараджэння раздаў кожнаму па 4 цукеркі, засталася яшчэ 4 цукеркі. Колькі цукерак было ў Максіма?

3. Знайдзі значэнні выразаў.

$$\begin{array}{lll} 14 \cdot 2 - 20 & 21 \cdot 3 - 2 \cdot 20 & 30 \cdot 3 - 4 \cdot 22 \\ 13 \cdot 3 - 3 \cdot 10 & 100 - 0 \cdot 13 & 3 \cdot 20 + 12 \cdot 3 \end{array}$$

4 Запішы ўсе значэнні літары a , пры якіх няроўнасць $a - 20 < 8$ праўдзівая.

5* У Марыны, Каці, Соні, Ніны, Лізы і Тані былі два сабакі і чатыры кошкі. У Соні і Лізы былі аднолькавыя жывёлы, у Лізы і Марыны — розныя, у Каці і Соні — аднолькавыя, у Соні і Марыны — розныя. У каго была кошка, а ў каго быў сабака?

6 Вучань нарысаваў 2 квадраты. Перыметр першага квадрата роўны 24 см, другога — 36 см. На колькі сантыметраў старана другога квадрата даўжэйшая за старану першага квадрата? Рашы задачу рознымі спосабамі.

7 $8 \text{ м } 6 \text{ дм} = \square \text{ дм}$ $2 \text{ сут} = \square \text{ г}$
 $6 \text{ дм } 4 \text{ см} = \square \text{ см}$ $25 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$
 $4 \text{ см } 2 \text{ мм} = \square \text{ мм}$ $45 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$
 $5 \text{ дм } 7 \text{ см} = \square \text{ см}$ $1 \text{ г } 20 \text{ мін} = \square \text{ мін}$

8 Для ўрокаў працы купілі 6 набораў каляровай паперы па 12 лістоў у кожным наборы. На вырабы зрасходавалі 40 лістоў. Колькі лістоў паперы засталася?

9 Вылічы.

$11 \cdot 4$	$7 \cdot 12$	$16 : 2 + 4 : 2$	$18 : 9 + 27 : 3$
$13 \cdot 5$	$6 \cdot 14$	$0 : 7 + 21 : 7$	$21 : 3 + 18 : 6$

I спосаб: $(6 + 4) : 2 = 10 : 2 = 5$

II спосаб: $(6 + 4) : 2 = 6 : 2 + 4 : 2 = 3 + 2 = 5$

Каб падзяліць суму на лік, можна кожнае складаемае падзяліць на гэты лік і атрыманыя дзелі скласці.

$$(a + b) : c = a : c + b : c$$

1 Вылічы зручным спосабам.

$$(6 + 15) : 3$$

$$(11 + 13) : 6$$

$$(12 + 28) : 8$$

$$(6 + 27) : 3$$

$$(40 + 32) : 8$$

$$(54 + 18) : 6$$

$$(6 + 21) : 3$$

$$(48 + 16) : 8$$

$$(36 + 12) : 6$$

2 20 трактароў і 12 легкавых машын пагрузілі на платформы па 4 на кожную. Колькі платформ было выкарыстана? Рашы задачу двума спосабамі.

3 Параўнай.

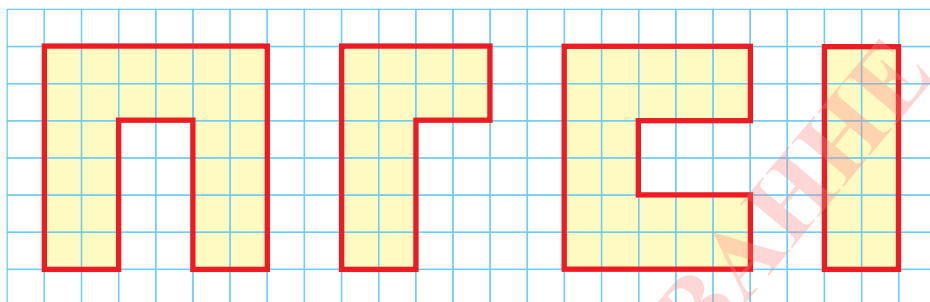
7 дм 8 см і 78 см

4 м 7 дм і 4 м 70 см

85 с і 1 г 15 с

65 с і 125 с

4 Параўнай фігуры па плошчы.

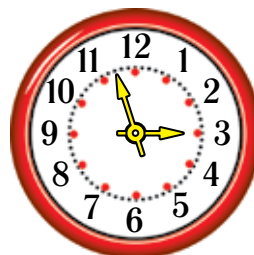
5 Прыдумай ураўненні з лікамі.

100 і 52

100 і 10

73 і 27

6* Пеця глядзіць на гадзіннік і бачыць, што праз 3 абароты мінутнай стрэлкі ён будзе паказваць 3 г. Колькі часу будзе паказваць гадзіннік праз 30 абаротаў мінутнай стрэлкі?

7 Мурашка бегла са скорасцю 3 м/мін. Якую адлегласць яна прабегла за 15 мін?

8 Дзеці гулялі ў крыжыкі. Калі яны паставілі крыжыкі ў 29 клетках, то свабодных клетак засталася на 6 больш, чым перакрэсленых. Колькі ўсяго было клетак у квадраце, што нарысавалі дзеці?

9 Вылічы.

$$(15 + 24) : 3$$

$$(16 + 40) : 4$$

$$(12 + 42) : 6$$

$$(18 + 72) : 9$$

$$(8 + 48) : 8$$

$$(14 + 49) : 7$$

$$39 : 3 = \square$$

$$30 + 9$$

$$39 : 3 = \boxed{30} : 3 + \boxed{9} : 3 = 10 + 3 = 13$$

Алгарытм

1. Прадстаўляю двухзначны лік сумай разрадных або зручных складаемых.

$$39 = 30 + 9$$

2. Кожнае складаемае дзялю на лік 3.

$$(30 + 9) : 3 = 30 : 3 + 9 : 3$$

3. Атрыманыя дзелі складваю.

$$10 + 3 = 13$$

1 Вылічы па ўзоры.

$$52 : 2 = (40 + 12) : 2 = 40 : 2 + 12 : 2 = 20 + 6 = 26$$

$$75 : 5$$

$$45 : 3$$

$$64 : 4$$

$$90 : 5$$

$$81 : 3$$

$$50 : 2$$

$$72 : 3$$

$$57 : 3$$

2 У школьным садзе вучні сабралі 90 кг яблыкаў і 42 кг груш і расклалі паасобку яблыкі і грушы ў скрыні па 3 кг у кожную. На колькі больш было скрынь з яблыкамі, чым з грушамі?

3 Рашы ўраўненні.

$$x \cdot 5 = 60$$

$$3 \cdot x = 66$$

$$57 : x = 3$$

4 На дарогу да школы вучню трэба 40 мінут. Калі ён павінен выйсці з дому, каб прыйсці ў школу ў 8 г 15 мін?

5* З лагера выйшлі Вася, Раман, Толя, Лёня і Міша. Толя ідзе паперадзе Мішы, Лёня — паперадзе Васі, але ззаду Мішы, Раман — паперадзе Толі. Хто ідзе першым і хто ідзе апошнім? Хто ідзе ўслед за Мішам і хто ідзе перад Мішам?

6 Невядомы лік павялічылі ў 3 разы і атрымалі 45. Знайдзі гэты лік.

7 Колькі на рысунку адрэзкаў; праменяў? Запішы.

8 Адзін чабан з 6 авечак настрыг 24 кг воўны, а другі з 8 авечак — 40 кг. Які з чабаноў настрыг больш воўны з адной авечкі? На колькі?

9 Вылічы.

$$(72 - 54) : 9$$

$$80 - 64 : 8$$

$$24 \cdot 3 - 18$$

$$(80 - 64) : 8$$

$$84 : 2 + 15$$

$$5 \cdot 16 - 11$$

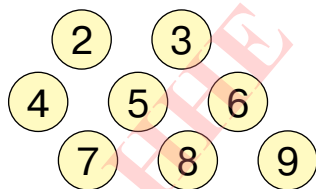
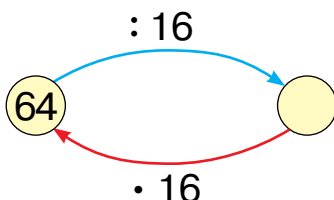
$$72 - 54 : 9$$

$$70 : 5 - 0$$

$$24 \cdot 4 - 24$$

$$64 : 16 = \square \text{ (падборам)}$$

$$2 \cdot 16 = 32 \text{ (лік 2 не падыходзіць)}$$

$$3 \cdot 16 = 48 \text{ (лік 3 не падыходзіць)}$$

$$4 \cdot 16 = 64 \text{ (лік 4 падыходзіць)}$$

$$64 : 16 = 4$$

- 1 Знайдзі дзель спосабам падбору.

$$26 : 13$$

$$42 : 14$$

$$72 : 18$$

$$45 : 15$$

- 2 3 25 л малака атрымліваецца 1 кг масла. Колькі масла атрымаецца з 75 л малака?

- 3 Знайдзі ўраўненні, у якіх x роўны 6.

$$x + 6 = 16$$

$$x - 2 = 12$$

$$x : 2 = 12$$

$$24 - x = 18$$

$$48 : x = 6$$

$$12 : x = 2$$

- 4 а) Перапынак пачаўся ў 9 г 15 мін, а закончыўся ў 9 г 25 мін. Колькі мінут быў перапынак?
 б) Перапынак закончыўся ў 10 г 10 мін, а працягваўся 20 мін. Калі пачаўся перапынак?
 в) Перапынак пачаўся ў 9 г 15 мін і працягваўся 20 мін. Калі закончыўся перапынак?

5 Выпішы выразы, лікавае значэнне якіх роўна 24.

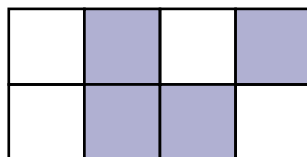
$48 : 2$	$25 - 0$	$3 \cdot 8$	$24 : 1$
$24 \cdot 0$			$24 - 1$
$24 : 24$			$57 - 32$
$50 - 26$			$6 \cdot 4$
$72 : 3$	$12 \cdot 2$	$8 \cdot 4$	$0 : 24$

24

6* Наташа нарысавала 7 кветак. Калі яна падлічыла колькасць усіх пялёсткаў, то атрымалася 47. Колькі рамонкаў і васількоў нарысавала Наташа? Рашы задачу спосабам падбору.

7 Колькі квадратных сантыметраў змяшчае прамавугольнік? Якая частка прамавугольніка зафарбавана?

8 Было 45 сшыткаў у клетку і 52 у лінейку. Вучням выдалі 36 сшыткаў у клетку і 25 у лінейку. У колькі разоў больш засталася сшыткаў у лінейку, чым у клетку? На колькі больш?

9 Вылічы.

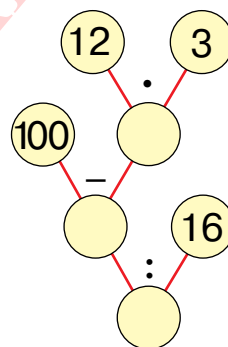
$100 : 25$	$90 : 18$	$90 : 45$	$92 : 2$
$96 : 2$	$99 : 11$	$70 : 14$	$76 : 2$

Урок 64

- 1 Складзі па табліцы ўраўненні і рашы іх.

Дзялімае	76	60	c	e	96	80
Дзельнік	a	b	2	6	6	m
Дзель	4	4	48	12	k	5

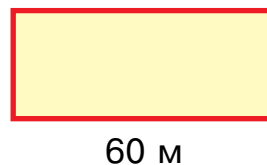
- 2 Токар вырабіў 100 дэталеў. Першыя 3 г ён рабіў па 12 дэталеў у гадзіну, а потым пачаў вырабляць па 16 дэталеў у гадзіну. Колькі гадзін токар вырабляў па 16 дэталеў?

- 3 Вылічы.

$60 : 15$	$69 : 3$	$90 : 30$
$24 : 2$	$44 : 22$	$88 : 11$
$42 : 3$	$66 : 33$	$99 : 33$

- 4 Агарод мае форму прамавугольніка. Яго даўжыня 60 м, а шырыня b м. Якой будзе даўжыня агароджы вакол агарода?

- 5* Турыст павінен быў прайсці 60 км. Пасля першага дня яму засталася прайсці палавіну таго, што ён прайшоў за першы дзень. Колькі кіламетраў засталася прайсці турысту?
- 6 Падстаў замест x лікі, пры якіх будзе праўдзiвай няроўнасць $x \cdot 33 < 100$.

7 Замяні суму здабыткам і вылічы.

$$9 \cdot 8 + 9 \cdot 2 \quad 6 \cdot 7 + 4 \cdot 7 \quad 7 \cdot 2 + 7 \cdot 3 + 7 \cdot 4$$

8 Даўжыня прамавугольніка 23 см. Гэта на 9 см больш, чым шырыня. Знайдзі шырыню прамавугольніка.

9 Разгледзь рысунак і адкажы на пытанні:

- а) якая маса буракоў, морквы і цыбулі разам;
б) у колькі разоў буракі цяжэйшыя, чым морква і цыбуля разам?

Пастаў іншыя пытанні да рысунка, адкажы на іх.

5 кг

35 кг

2 кг

10 Выразі:

$$3 \text{ м } 15 \text{ дм} = \square \text{ дм}$$

$$1 \text{ мін } 10 \text{ с} = \square \text{ с}$$

$$4 \text{ дм } 7 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$3 \text{ сут} = \square \text{ г}$$

11 У школьным садзе 60 дрэў: $\frac{1}{3}$ дрэў — яблыні, $\frac{1}{4}$ — грушы. Колькі ў садзе яблынь і груш разам? На колькі больш у садзе яблынь, чым груш?

12 Знайдзі дзель.

$$20 : 2$$

$$30 : 3$$

$$33 : 3$$

$$26 : 2$$

$$64 : 2$$

$$99 : 9$$

$$45 : 3$$

$$42 : 2$$

$$86 : 2$$

$$56 : 4$$

$$17 \cdot 5 = 85$$

Праверка

$$85 : 5 = 17 \quad \text{або} \quad 85 : 17 = 5$$

Множанне правяраецца дзяленнем.

- 1 Знайдзі здабыткі і выканай праверку.

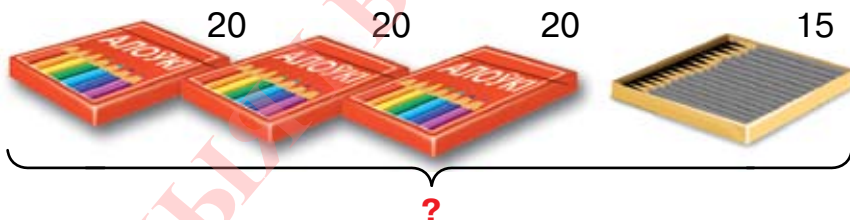
$$16 \cdot 3$$

$$24 \cdot 2$$

$$48 \cdot 2$$

$$25 \cdot 3$$

- 2 Купілі 3 каробкі каляровых алоўкаў па 20 алоўкаў у кожнай і 15 простых алоўкаў. Колькі ўсяго алоўкаў купілі?

- 3 Запішы выразы і знайдзі іх значэнні:

а) дзель лікаў 12 і 3 павяліч на 17;

б) лік 20 павяліч на дзель лікаў 28 і 2;

в) ад ліку 40 аднімі дзель лікаў 24 і 2;

г) рознасць лікаў 50 і 29 падзялі на 3.

- 4 Расстаў знакі дзеянняў так, каб роўнасці былі праўдзівымі.

$$(2 * 8) + (3 * 8) = 40$$

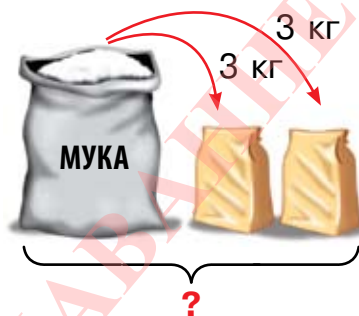
$$(3 * 4) + (2 * 3) = 18$$

$$(3 * 4) - (2 * 6) = 0$$

$$(3 * 6) - (2 * 2) = 14$$

5* Дзялімае большае за дзельнік у 4 разы. Рознасць дзялімага і дзельніка роўна 15. Знайдзі дзялімае, дзельнік, дзель.

6 3 меха насыпалі па 3 кг мукі ў кожны з 2 пакетаў. У мяху засталася 35 кг мукі. Колькі кілаграмаў мукі было ў мяху?

7 Запішы прыклады і вылічы.

60 -	$2 \cdot 7$
	$2 \cdot 6$
	$2 \cdot 4$

$3 \cdot 2$	+ 26
$5 \cdot 2$	
$9 \cdot 2$	

91 -	27
	83
	46

8 На верхняй паліцы 45 кніжак, а на ніжняй — 2 разы па 15. На колькі больш кніжак на верхняй паліцы, чым на ніжняй?

9 Складзі па схемах выразы і знайдзі іх значэнні.

47	9	14
-		
	+	

20	3	18
·		
	-	

40	8	9
	+	
	-	

$$36 : 12 = 3$$

Праверка

$$3 \cdot 12 = 36 \text{ або } 36 : 3 = 12$$

Дзяленне правяраецца множаннем або дзяленнем.

- 1 Выканай дзяленне і зрабі праверку.

$$90 : 5$$

$$44 : 2$$

$$66 : 33$$

$$90 : 30$$

- 2 Скорасць веласіпедыста 18 км/г. Якую адлегласць ён праедзе за 2 г; 3 г?

- 3 Запішы каратка адказы на пытанні задач.

а) Чалавек спіць у суткі 8 г. Якую частку сутак спіць чалавек?

б) Коля пабяліў 3 дрэвы. Яму трэба было пабяліць 9 дрэў. Якую частку дрэў пабяліў Коля?

- 4 Вылічы.

$$75 : 5 + 18$$

$$88 : 22 + 17$$

$$34 \cdot 2 - 9$$

$$51 : 3 + 29$$

$$99 : 33 + 38$$

$$72 : 4 + 18$$

$$85 : 5 + 40$$

$$44 : 22 + 18$$

$$64 : 4 + 20$$

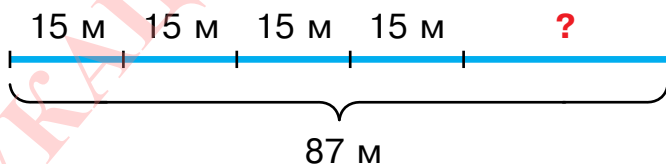
- 5*** У двух пакетах 2 дзясяткі яек. Калі з першага пакета ўзялі 2 яйкі, то ў кожным пакеце яек стала пароўну. Колькі яек было ў кожным пакеце першапачаткова?

- 6** \geq 1 сут * 12 г 2 дм 8 см * 3 дм
 80 г * 3 сут 5 дм * 4 дм 7 см
 2 м * 30 дм 1 г 15 мін * 90 мін
 1 м * 10 дм 70 мін * 1 г 5 мін

- 7** Стораны прамавугольна 15 см і 9 см. Вылічы яго перыметр пры дапамозе дзеянняў складання і множання.

- 8** Ад дроту даўжынёй 87 м адрэзалі 4 разы па 15 м. Колькі метраў дроту засталася?

- 9** Вылічы.
$27 : 9 + 9$	$45 - 9 \cdot 4$	$20 - 2 \cdot 8$
$36 - 18 : 3$	$63 + 3 \cdot 9$	$27 : 3 + 6$

(Назва ўстановы адукацыі)

Навучальны год	Імя і прозвішча вучня	Стан вучэбнага дапаможніка пры атрыманні	Адзнака вучню за карыстанне вучэбным дапаможнікам
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			

Вучэбнае выданне

Чабатарэўская Тамара Мацвееўна
Нікалаева Валянціна Уладзіміраўна

МАТЭМАТЫКА

Вучэбны дапаможнік для 3 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай мовай навучання

У 2 частках

Частка 1

Рэдактар *Н. А. Балотнік*
Мастак вокладкі *Д. М. Матарыкін*
Мастакі *В. Я. Каляскова, Д. М. Матарыкін*
Камп'ютарны набор *А. І. Рамановіч*
Камп'ютарная вёрстка *В. Я. Каляскова*
Карэктар *Н. А. Балотнік*

Падпісана ў друк 07.05.2013. Фармат 70×90¹/₁₆. Папера афсетная № 1.
Друк афсетны. Ум. друк. арк. 9,95+0,29 форз. Ул.-выд. арк. 4,2+0,3 форз.
Тыраж 12 680 экз. Заказ .

РУП «Выдавецтва «Адукацыя і выхаванне». ЛІ № 02330/639 ад 31.01.2012.
Вул. Будзённага, 21, 220070, г. Мінск.

ААТ «Паліграфічны камбінат імя Якуба Коласа».
ЛП № 02330/0150496 ад 11.03.2009. Вул. Чырвоная, 23, 220600, г. Мінск.

Правообладатель "Адукацыя і выхаванне"